

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στις Διεθνείς & Ευρωπαϊκές Σπουδές

4^{ος} κύκλος

Θέμα διπλωματικής εργασίας

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Η εικόνα της Ελλάδας στο γερμανικό & αμερικανικό τύπο

κατά την πρώτη φάση της οικονομικής κρίσης

Όνοματεπώνυμο: Αικατερίνη Φασούλη

Πατρώνυμο: Σπυρίδων

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2012

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή, κ. Μάριο Ευρυβιάδη, για την υποστήριξη, καθώς και στον καθηγητή, κ. Ιωάννη Παραβάντη, για τη καίρια συνεισφορά του κατά την επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων της έρευνας.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά τις συναδέλφους Μαριλένα Δημητρίου και Σοφία Κατσόρχη, για την πολύτιμη συνδρομή τους και την ενθαρρυντική παρουσία τους.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες αναλογούν στον καθηγητή, κ. Αθανάσιο Σαμαρά, για την πραγματικά ανεκτίμητη καθοδήγηση που μου παρείχε γενναιόδωρα, υπενθυμίζοντάς μου ότι το δρόμο τον φτιάχνεις προχωρώντας.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Λέξεις κλειδιά: εικόνες κρατών, κρίση, διεθνείς σχέσεις,

ήπια ισχύς, διεθνής επικοινωνία

Σ Υ Ν Ο Ψ Η

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να διερευνήσει την επίδραση που έχει η οικονομική κρίση στην εθνική εικόνα της Ελλάδας μέσα από τη ειδησεογραφική κάλυψη του θέματος από τα έντυπα μέσα μαζικής ενημέρωσης της Γερμανίας και των ΗΠΑ, κατά την πρώτη περίοδο εκδήλωσης της ελληνικής κρίσης (Οκτώβριος 2009 – Απρίλιος 2010). Τα ερευνητικά ερωτήματα της συγκεκριμένης έρευνας άπτονται ζητημάτων της διεθνούς εικόνας ενός κράτους και των ποιοτικών συνιστωσών της, της σχέσης ανάμεσα στην δυναμική του αντικειμενικού γεγονότος της κρίσης και του επικοινωνιακού γεγονότος της εθνικής εικόνας, καθώς και του ρόλου των μηχανισμών παραγωγής της ειδησεογραφίας στην προβαλλόμενη διεθνή εικόνα του κράτους. Κατά συνέπεια, η προβληματική συνιστά σε θεωρητικό επίπεδο σημείο συνάντησης της Επιστήμης της Επικοινωνίας και των Διεθνών Σχέσεων.

Ως μεθοδολογική προσέγγιση εφαρμόστηκε η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου, με την υλοποίηση πρωτότυπου μεθοδολογικού, ερευνητικού εργαλείου ειδικά προσαρμοσμένου στις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας. Ως δείγμα προς διερεύνηση επελέγησαν τα δημοσιεύματα τεσσάρων συνολικά ξένων εφημερίδων (δύο γερμανικών και δύο αμερικανικών), με βασικά κριτήρια την εθνική προέλευση (Γερμανία και ΗΠΑ). Μέσω στατιστικής (περιγραφικής και αναλυτικής) επεξεργασίας των ερευνητικών ευρημάτων αναδεικνύονται τα συμπεράσματα αναφορικά με το ποια είναι τελικώς η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας από τα συγκεκριμένα ΜΜΕ, στο πλαίσιο της πρώτης φάσης της οικονομικής κρίσης. Διαπιστώνεται ο χειρισμός της παραμέτρου της αξιοπιστίας της Ελλάδας, της προαγωγής ή μη μιας εικόνας άδικου θύματος, καθώς και ο βαθμός επίδρασης του εθνοκεντρισμού στον τρόπο ειδησεογραφικής κάλυψης του θέματος από ΜΜΕ που προέρχονται από και λειτουργούν σε διαφορετικό εθνικό πλαίσιο.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ & ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κατανομή σχολιαστικών & ειδησεογραφικών δημοσιευμάτων	Σελ.66
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Αξιολόγηση αξιοπιστίας Ελλάδας ανά χώρα	Σελ.68
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Στάση έναντι της Ελλάδας ανά χώρα	Σελ.69
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ένταση αξιολόγησης Ελλάδας ανά χώρα	Σελ.71
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Ένταση αξιολόγησης Γερμανίας ανά χώρα	Σελ.72
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Είδος Πλαισίωσης	Σελ.73
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Παραγωγικά αίτια ελληνικής κρίσης ανά χώρα (Αναλυτική τυπολογία)	Σελ.74
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : Παραγωγικά αίτια ελληνικής κρίσης ανά χώρα (Επαγωγική τυπολογία)	Σελ.76
ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Εναλλακτικές μορφές διαχείρισης της κρίσης ανά χώρα (Αναλυτική κατηγορία)	Σελ.77
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Εναλλακτικές μορφές διαχείρισης της κρίσης ανά χώρα (Επαγωγική Τυπολογία)	Σελ.78
ΠΙΝΑΚΑΣ 11 : Θεματικές εργασίας	Σελ.80
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Τύπος Δημοσιεύματος - Τόνος Δημοσιεύματος	Σελ.83
ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Στάση Γερμανικού Τύπου απέναντι στη Ελλάδα & στη Γερμανία	Σελ.84
ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας (γερμανικός τύπος)	Σελ.86
ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Διάσταση των « <i>παραγωγικών αιτιών</i> » της εικόνας του « <i>άδικου θύματος</i> » (γερμανικός τύπος)	Σελ.87
ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Διάσταση των « <i>εναλλακτικών λύσεων</i> » της εικόνας του « <i>άδικου</i>	Σελ.88

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

θύματος» (γερμανικός τύπος)

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Ελλάδας (Στάση έναντι Ελλάδας) σε γερμανικά ειδησεογραφικά & σχολιαστικά δημοσιεύματα	Σελ.89
ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Γερμανίας (Στάση έναντι Γερμανίας)	Σελ.90
ΠΙΝΑΚΑΣ 19: Διαχείριση αξιοπιστίας Ελλάδας σε ειδησεογραφικά και σχολιαστικά γερμανικά δημοσιεύματα	Σελ.91
ΠΙΝΑΚΑΣ 20: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε γερμανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση παραγωγικών αιτίων	Σελ.92
ΠΙΝΑΚΑΣ 21: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε γερμανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση εναλλακτικών λύσεων	Σελ.93
ΠΙΝΑΚΑΣ 22: Στάση αμερικανικού τύπου απέναντι στην Ελλάδα	Σελ.94
ΠΙΝΑΚΑΣ 23: Στάση αμερικανικού τύπου απέναντι στη Γερμανία	Σελ.95
ΠΙΝΑΚΑΣ 24: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο	Σελ.96
ΠΙΝΑΚΑΣ 25: Εμφάνιση Ελλάδας ως άδικου θύματος στον αμερικανικό τύπο – Διάσταση των «παραγωγικών αιτίων» της εικόνας του « <i>άδικου θύματος</i> »	Σελ.97
ΠΙΝΑΚΑΣ 26: Εμφάνιση Ελλάδας ως άδικου θύματος στον αμερικανικό τύπο – Διάσταση των «εναλλακτικών λύσεων» της εικόνας του « <i>άδικου θύματος</i> »	Σελ.98
ΠΙΝΑΚΑΣ 27: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Ελλάδας (Στάση έναντι Ελλάδας) σε αμερικανικά ειδησεογραφικά και σχολιαστικά δημοσιεύματα	Σελ.99
ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Γερμανίας (Στάση έναντι Γερμανίας) σε αμερικανικά ειδησεογραφικά και σχολιαστικά δημοσιεύματα	Σελ.100
ΠΙΝΑΚΑΣ 29: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας στα αμερικανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα	Σελ.101
ΠΙΝΑΚΑΣ 30: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε αμερικανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση παραγωγικών αιτίων	Σελ.102
ΠΙΝΑΚΑΣ 31: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε αμερικανικά σχολιαστικά & ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση εναλλακτικών	Σελ.102

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 32: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Ελλάδας (Στάση έναντι Ελλάδας) ανά χώρα Σελ.104

ΠΙΝΑΚΑΣ 33: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Γερμανίας (Στάση έναντι Γερμανίας) ανά χώρα Σελ.105

ΠΙΝΑΚΑΣ 34: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας ανά χώρα Σελ.107

ΠΙΝΑΚΑΣ 35: Εικόνα άδικου θύματος ανά χώρα – Διάσταση παραγωγικών αιτίων Σελ.107

ΠΙΝΑΚΑΣ 36: Εικόνα άδικου θύματος ανά χώρα – Διάσταση εναλλακτικών λύσεων Σελ.108

ΠΙΝΑΚΑΣ 37: Γεγονοτολογική επίδραση θεματικών στη στάση έναντι Ελλάδας & Γερμανίας Σελ.109

ΠΙΝΑΚΑΣ 38: Συσχέτιση κυρίαρχων παραγωγικών αιτίων και εναλλακτικών χειρισμού κρίσης Σελ.111

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1: Μηνιαία κατανομή δημοσιευμάτων Σελ.67

Γράφημα 2: Στάση & ένταση αξιολόγησης Ελλάδας/ Στάση & ένταση αξιολόγησης Γερμανίας ανά χώρα προέλευσης των δημοσιευμάτων Σελ.106

Γράφημα 3: Διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών Σελ.112

Γράφημα 4: Διαχρονική ποσοστιαία κατανομή της διάστασης *Παραγωγικών Αιτίων (Εξωτερικός – Εσωτερικός Παράγοντας)* στο σύνολο των δημοσιευμάτων Σελ.114

Γράφημα 5: Διαχρονική ποσοστιαία κατανομή της διάστασης *Εναλλακτικών Λύσεων (Διαχ/ση δίκαιου – Διαχ/ση άδικου θύματος)* στο σύνολο των δημοσιευμάτων Σελ.115

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	Σελ.2
ΣΥΝΟΨΗ	Σελ.3
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	Σελ.4
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ.9
Κεφάλαιο 1: Το ιστορικό της κρίσης	Σελ.13
1.1.1 Το διεθνές πολιτικοοικονομικό πλαίσιο	Σελ.13
1.1.2 Σύντομο χρονικό της πρώτης φάσης της ελληνικής κρίσης	Σελ.16
1.2 Η επικοινωνιακή διάσταση της κρίσης	Σελ.20
Κεφάλαιο 2: Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας	Σελ.25
2.1 Εισαγωγικά	Σελ.25
2.2 Θεώρηση Διεθνών Σχέσεων: η Ρεαλιστική θεώρηση	Σελ.25
2.3 Διεθνείς εικόνες κρατών: ανάμεσα στις Διεθνείς Σχέσεις & την επιστήμη της Επικοινωνίας	Σελ.29
2.4 Προς μια αμιγώς επικοινωνιακή θεώρηση: Ημερήσια Διάταξη, Ανάδυση & Πλαισίωση	Σελ.36
Κεφάλαιο 3: Η μεθοδολογία της έρευνας	Σελ.46
3.1 Τα ερευνητικά ερωτήματα	Σελ.46
3.2 Μεθοδολογία Ποσοτικής Ανάλυσης Περιεχομένου	Σελ.48
3.2.1 Περιγραφή μεθόδου	Σελ.48

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

3.2.2	Συγκρότηση πρωτοκόλλου κωδικοποίησης	Σελ.50
3.2.3	Επαγωγικές & Απαγωγικές τυπολογικές κατηγορίες	Σελ.50
3.2.4	Τα στοιχεία κωδικοποίησης ή Τυπολογικές Κατηγοριοποιήσεις	Σελ.55
3.3	Οι περιορισμοί της έρευνας	Σελ.57
3.4	Η διαμόρφωση των υποθέσεων εργασίας	Σελ.59
	Κεφάλαιο 4: Η παρουσίαση των ερευνητικών ευρημάτων	Σελ.63
4.1.	Περιγραφική παρουσίαση ευρημάτων	Σελ.63
4.2	Έλεγχος των υποθέσεων εργασίας	Σελ.83
4.2.1	Έλεγχος υποθέσεων εργασίας: γερμανικός τύπος	Σελ.84
4.2.2	Έλεγχος υποθέσεων εργασίας: αμερικανικός τύπος	Σελ.94
4.2.3	Έλεγχος υποθέσεων εργασίας: συγκριτική ανάλυση στοιχείων γερμανικού & αμερικανικού τύπου	Σελ.104
	Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα	Σελ.116
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Σελ.119

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί η επίδραση που έχει μία κατάσταση κρίσης (εν προκειμένω οικονομικής υφής) στη διεθνή εικόνα ενός κράτους, έτσι όπως αυτή προβάλλεται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης άλλων κρατών. Η έρευνα αυτή θέτει υπό εξέταση ορισμένα βασικά ζητήματα: πως προκύπτει η διεθνής εικόνα ενός κράτους και σε τι συνίσταται αυτή, ποια είναι η σχέση ανάμεσα στην δυναμική ενός γεγονότος/κρίση και στην εικόνα του κράτους και ποιος είναι ο ρόλος των μηχανισμών παραγωγής της ειδησεογραφίας στην προβαλλόμενη διεθνή εικόνα του κράτους. Η προβληματική αυτής της εργασίας αφορά επί της ουσίας τη σχέση ανάμεσα στον επικοινωνιακό και τον πολιτικό πυλώνα του συστήματος διεθνούς πολιτικής επικοινωνίας, όπως αυτή αρθρώνεται μέσα από την διαλεκτική ανάμεσα στο διακρατικό και το ενδοκρατικό επίπεδο. Το συγκεκριμένο πλέγμα σχέσεων αποτελεί σημείο συνάντησης της Επιστήμης της Επικοινωνίας και των Διεθνών Σχέσεων και συνθέτει το υποπεδίο της Διεθνούς Πολιτικής Επικοινωνίας.

Η περίπτωση με βάση την οποία εξετάζεται αυτή η σχέση, αφορά τη διερεύνηση και διαπίστωση του ρόλου των διεθνών ΜΜΕ στη διαμόρφωση ενός επικοινωνιακού τοπίου εντός του οποίου κλιμακώθηκε η κρίση της ελληνικής εθνικής οικονομίας που έλαβε συγκεκριμένες διαστάσεις στο διάστημα μεταξύ των εκλογών της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 (που σηματοδότησαν την κυβερνητική μεταβολή στη χώρα με την εκλογή του κόμματος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία) και της 23^{ης} Απριλίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία η Ελλάδα κατέφυγε για οικονομική, δανειακή στήριξη στο μηχανισμό που συνέστησαν από κοινού η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η εκδήλωση της ελληνικής κρίσης και η εξέλιξη των οικονομικών γεγονότων και των σχετικών πολιτικών αποφάσεων προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον των διεθνών ΜΜΕ, τα οποία κατέστησαν σταδιακά την Ελλάδα σημείο εστίασης της διεθνούς ειδησεογραφίας και δημοσιότητας. Η αναπόδραστη και πολυεπίπεδη εμπλοκή των διεθνών μέσων επικοινωνίας στην εξέλιξη της συγκεκριμένης κατάστασης εγείρει εύλογα ερωτήματα που άπτονται της Επιστήμης της Επικοινωνίας, αλλά και αυτής των Διεθνών Σχέσεων. Αφενός, ο τρόπος παραγωγής και οι πιθανές επιδράσεις

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

του ειδησεογραφικού φορτίου συνιστούν κεντρική θεματική για το χώρο της Επικοινωνίας και αφετέρου, η εικόνα ενός κράτους που διαμορφώνεται και προβάλλεται σε διεθνές επίπεδο, συνιστά αντικείμενο μελέτης του επιστημονικού πεδίου των Διεθνών Σχέσεων, στο πλαίσιο της θεωρητικής προσέγγισης που αντλεί τεκμηρίωση, τόσο από τις θεωρίες αναφορικά με την Ήπια Ισχύ (*Soft Power*) των κρατικών δρώντων (Nye, 2011: 81 – 109), όσο και (κατά μείζονα λόγο) από τη θεωρητική παραγωγή για την Εικόνα των Κρατών και τις παραστάσεις τους στην Διεθνή Πολιτική (Jervis, 2008: 122).

Σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάλυσης, ο χώρος της Διεθνούς Πολιτικής Επικοινωνίας προσεγγίζεται ως το πεδίο συνάντησης των διαφορετικών εκφάνσεων της κρατικής ισχύος (σε όρους Ρεαλιστικού Παραδείγματος) και γίνεται μια προσπάθεια να διαπιστωθεί, εάν και σε ποιο βαθμό διατηρούνται οι αναλογίες και οι συσχετισμοί της αντικειμενικής ισχύος των κρατικών δρώντων και στο επίπεδο της επικοινωνιακής διαχείρισης των γεγονότων, κατά τρόπο που επιβάλλεται και υπαγορεύεται από την έννοια του εθνικού συμφέροντος. Κατά συνέπεια, δεδομένου του διεπιστημονικού χαρακτήρα του θέματος, κατεβλήθη προσπάθεια ούτως ώστε η θεωρητική τεκμηρίωση να αντλείται ισόρροπα, τόσο από την επιστήμη της Επικοινωνίας, όσο και από την Επιστήμη των Διεθνών Σχέσεων ούτως ώστε να καθίσταται δυνατή η εξέταση συγκεκριμένων ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας για την εξαγωγή των τελικών συμπερασμάτων.

Ως μεθοδολογική προσέγγιση εφαρμόστηκε η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου, με την υλοποίηση πρωτότυπου μεθοδολογικού, ερευνητικού εργαλείου ειδικά προσαρμοσμένου στις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας. Ως δείγμα προς διερεύνηση επελέγησαν τα δημοσιεύματα τεσσάρων συνολικά ξένων εφημερίδων (δύο γερμανικών και δύο αμερικανικών), με βασικά κριτήρια την εθνική προέλευση (Γερμανία και ΗΠΑ) αλλά και την εμβέλεια των εν λόγω φύλλων τόσο στην πολιτικοοικονομική ελίτ των χωρών προέλευσής τους, όσο και διεθνώς.

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει ως πρωτότυπα στοιχεία το γεγονός ότι κατά την ποσοτική ανάλυση περιεχομένου έχουν χρησιμοποιηθεί πέραν των επαγωγικών και

απαγωγικά ταξινομικά συστήματα, πράγμα που σημαίνει ότι έχει χρησιμοποιηθεί η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου για την παραγωγή εμπειρικά θεμελιωμένων τυπολογιών. Η παρούσα έρευνα δεν περιορίστηκε στη χρήση προϋπαρχόντων, προκατασκευασμένων και δάνειων τυπολογιών από παρεμφερείς ερευνητικές προσπάθειες, όπως συμβαίνει με πλείστες όσες μελέτες, αλλά παρήγαγε πρόσθετα ερευνητικά εργαλεία που μπορούν να αξιοποιηθούν μελλοντικά και σε άλλες έρευνες. Ένα επιπρόσθετο στοιχείο πρωτοτυπίας συνιστά η αξιοποίηση ερμηνευτικών σχημάτων ως μεθοδολογικών εργαλείων για τη μελέτη της διεθνούς εικόνας των κρατών, πράγμα που πρακτικά σημαίνει ότι κατά την κατάστρωση και υλοποίηση της μεθοδολογικής προσέγγισης αντλήθηκαν στοιχεία από τη σχετική θεωρητική παραγωγή που αφορά της διαδικασίες πλαισίωσης του πληροφοριακού υλικού (framing) και ετέθησαν υπό εξέταση συγκεκριμένα και παγιωμένα ερμηνευτικά σχήματα.

Η εργασία αυτή δομείται σε 5 κεφάλαια:

- Στο πρώτο κεφάλαιο κρίθηκε απαραίτητη η παράθεση ενός σύντομου πλαισίου και ενός χρονολόγιου αναφορικά με την εκδήλωση και την ελληνικής οικονομικής κρίσης, προκειμένου να είναι σαφέστερη η διαδοχή των γεγονότων κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Ακολουθεί η ενότητα για την επικοινωνιακή διάσταση της κρίσης, προκειμένου να παρατεθούν στοιχεία για την παράλληλη δυναμική της δημοσιότητας του θέματος σε διεθνές επίπεδο.
- Έπεται το δεύτερο κεφάλαιο, με τη θεωρητική τεκμηρίωση και την αναλυτική παράθεση του συνόλου των σχετικών θεωρητικών προσεγγίσεων, τόσο από την Επιστήμη της Επικοινωνίας όσο και από αυτή των Διεθνών Σχέσεων, καθώς και τα απορρέοντα ερωτήματα και οι υποθέσεις εργασίας που θα επιχειρηθεί να απαντηθούν.
- Στη συνέχεια, το τρίτο κεφάλαιο της μεθοδολογίας αφιερώνεται στην αναλυτική παρουσίαση των σταδίων στοιχειοθέτησης και εφαρμογής του μεθοδολογικού εργαλείου κωδικοποίησης.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

- Ακλουθεί το τέταρτο κεφάλαιο, όπου παρουσιάζονται τα ερευνητικά ευρήματα όπως αυτά προέκυψαν από την ερευνητική διαδικασία. Στο πρώτο μέρος χρησιμοποιείται περιγραφική στατιστικά για να γίνει η αρχική παρουσίαση των αποτελεσμάτων και στην συνέχεια χρησιμοποιούνται πιο εξειδικευμένες τεχνικές για να γίνει έλεγχος των υποθέσεων εργασίας.
- Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αφορά τη συνοπτική παρουσίαση των κεντρικών συμπερασμάτων της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΡΙΣΗΣ

1.1.1 Το διεθνές πολιτικοοικονομικό πλαίσιο

Δεδομένου ότι μια κατάσταση κρίσης δεν αποτελεί ένα αυτόνομο και αυτοφυές γεγονός αλλά είναι το αποτέλεσμα πολύπλοκων και συχνά αθέατων μέχρι την εκδήλωσή τους διεργασιών, κρίνεται σκόπιμη η σύντομη παράθεση κάποιων στοιχείων αναφορικά με τις συντρέχουσες, διεθνείς συνθήκες κατά την περίοδο εκδήλωσης της ελληνικής οικονομικής κρίσης. Η ελληνική κρίση εκδηλώνεται στον απόηχο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης της διετίας 2007 – 2009¹, που συντάραξε την αμερικανική οικονομία και επέφερε σοβαρούς κλυδωνισμούς σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο με τη μορφή επιβράδυνσης των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ και κατάρρευσης εθνικών χρηματοπιστωτικών συστημάτων (όπως συνέβη με αυτό της Ισλανδίας το Σεπτέμβριο του 2008).

Μερικοί από τους παράγοντες που αναγνωρίστηκαν ως αίτια της διεθνούς κρίσης ήταν, η χαλαρή νομισματική πολιτική στις ΗΠΑ σε συνδυασμό με την αύξηση της 'διαρθρωτικής' ρευστότητας, που σχετίζεται και με τις υψηλές αποταμιεύσεις της Κίνας και των πετρελαιοπαραγωγών χωρών, οι πολιτικές κινήτρων και έκτακτων αμοιβών (bonuses) των τραπεζών, που συνδέθηκαν με αυξημένη δανειοδότηση σε πιστούχους αμφιβόλου ικανότητας αποπληρωμής, καθώς και τα δάνεια αμφιβόλου ποιότητας που τιτλοποιήθηκαν και πέρασαν σε ισολογισμούς οργανισμών που δεν εποπτεύονται από τις αρχές ή/και διατέθηκαν σε τελικούς πελάτες ως 'δομημένα' προϊόντα με αδιαφανή χαρακτηριστικά².

Η διεθνής οικονομική κρίση έθεσε και την Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης, ενώπιον του ζητήματος της δυνατότητας αποτελεσματικότερου

¹ Οι εκτιμήσεις του συνόλου των αναλυτών κατατείνουν στο ότι η παγκόσμια οικονομία κατά τη διετία 2007 – 2009 διήλθε την μεγαλύτερη χρηματοοικονομική κρίση από το Κραχ του 1929 και το Β Παγκόσμιο Πόλεμο. [*Special Report: Χρηματοπιστωτική Κρίση*, (Φεβρουάριος 2009), Alpha Bank, Τμήμα Αναλύσεως Διεθνών Αγορών, Δ/νση Χρηματοοικονομικού Σχεδιασμού.

(προσβάσιμο στο: <http://sup.kathimerini.gr/xtra/media/files/meletes/econ/spiti190209.pdf>), 19.06.2010]

² Κυριακόπουλος Οδ., *Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι προοπτικές και η θεραπεία της*, ομιλία στην εκδήλωση «Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση και η Ελλάδα» που συνδιοργανώθηκε από το Economia Business Tank και την Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΤΤ) στις 18 Νοεμβρίου 2008 (Προσβάσιμο στο : http://www.economia.gr/index.php?dispatch=pages.view&page_id=167)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

συντονισμού σε θέματα οικονομικής πολιτικής, της δημιουργίας μηχανισμού έγκαιρης διάγνωσης και παρέμβασης σε καταστάσεις οικονομικών κρίσεων, της επαναθεώρησης ορισμένων βασικών πυλώνων οικονομικής πολιτικής όπως είναι το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ζητήματα που αποτυπώθηκαν στις αποφάσεις της Έκτακτης Συνόδου Κορυφής της Ευρωζώνης της 12ης Οκτωβρίου 2008 στο Παρίσι, με την υιοθέτηση των βασικών αξόνων του βρετανικού σχεδίου την ενίσχυση της ρευστότητας, της φερεγγυότητας, και της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών με δημόσιους πόρους και εγγυήσεις³. Παράλληλα, τον Νοέμβριο 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ένα πακέτο ανάκαμψης 200 δις ευρώ, με τα 170 δις ευρώ να προέρχονται από τους προϋπολογισμούς των κρατών μελών, ενώ η ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) αποφάσισαν να διαθέσουν από κοινού 30 δις ευρώ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης⁴.

Η οικονομική κατάσταση της ελληνικής οικονομίας είχε ήδη αρχίσει να προκαλεί προβληματισμό, λόγω των διογκούμενων προβλημάτων που συμπίπτουν με την εμφάνιση των πρώτων ρηγματώσεων και σε άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες όπως αυτή της Ιρλανδίας⁵. Επιπλέον, με την πάροδο του χρόνου και τη συσσώρευση των οικονομικών πιέσεων (που εντείνονται από την επιδείνωση της κατάστασης της Ιρλανδική οικονομία και στην εμφάνιση προβλημάτων και στην Ουγγρική), αλλά και με την σκληρή στάση που υιοθετείται από πλευράς της Γερμανίας έναντι των προτάσεων παροχής υποστήριξης στις

³ http://www.eu2008.fr/PFUE/lang/en/accueil/PFUE-10_2008/PFUE-12.10.2008/sommet_pays_zone_euro_declaration_plan_action_concertee.html

⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=736> και *The Financial Crisis in Europe*, (13.10.2008), προσβάσιμο στο: http://www.stratfor.com/analysis/20081012_financial_crisis_europe

⁵ Ενδεικτικά, παρατίθενται δημοσιεύματα του γερμανικού τύπου που κάνουν την εμφάνισή τους ήδη από τις αρχές του 2009 και επισημαίνουν τα διαφαινόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας αλλά και το ενδεχόμενο πρόωρης προσφυγής στις κάλπες υπό την πίεσή τους, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*: «Η κρίση στην ΕΕ: Πρόωρες εκλογές σε Ελλάδα και Λετονία;», *Handelsblatt* "Η ευρωζώνη δεν είναι προετοιμασμένη για το ενδεχόμενο χρεοκοπίας ενός κράτους. Το ενδεχόμενο δεν προβλέπεται καν στις ευρωπαϊκές συνθήκες". Επισκόπηση γερμανικού τύπου 23.02.2009 με γενικό τίτλο «Οικονομική κρίση - Ελλάδα - πρόωρες εκλογές», διαθέσιμο στο: <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,4050044,00.html>

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

προβληματικές ευρωπαϊκές οικονομίες, αρχίζει να διαμορφώνεται κλίμα κινδύνου και απειλής της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης και συνοχής⁶.

Η εκδηλούμενη οικονομική κρίση της ελληνικής οικονομίας, όπως αυτή αποκρυσταλλώνεται μετά την εκλογική διαδικασία της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 και διογκώνεται στις αρχές του 2010, συνίσταται στην εκτίναξη του δημοσιονομικού ελλείμματος (στο 12,7% του ΑΕΠ κατά το 2009)⁷ και του δημόσιου χρέους, αλλά και στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, οδηγώντας σταδιακά στην εμφάνιση του λεγόμενου «δίδυμου ελλείμματος», δηλαδή την ταυτόχρονη εμφάνιση υψηλού εμπορικού και δημοσιονομικού ελλείμματος που πλήττει καίρια την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας⁸. Παράλληλα, η υψηλή τοκοφορία χρέους και αναγκαιότητα άμεσων επενδύσεων αλλά και το δυσμενές κλίμα για την Ελλάδα ως επενδυτικό προορισμό για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, δημιουργεί μια ζοφερή εικόνα για την παρούσα και κυρίως για την μελλοντική οικονομική κατάσταση της χώρας.

Τέλος, η εξέλιξη των οικονομικών γεγονότων αλλά και η παράλληλη δημόσια συζήτηση για την ελληνική οικονομική κατάσταση άνοιξε και διεξήχθη στη βάση παραμέτρων όπως η αναγκαιότητα λήψης μέτρων και αντίδρασης από πλευράς ΕΕ⁹, ο σχηματισμός ενός “τριγώνου” διαχείρισης του θέματος (τόσο σε πολιτικοοικονομικό όσο και σε επικοινωνιακό

⁶ Ενδεικτικά, αναφέρεται το άρθρο των St. Erlanger και St. Castle στους New York Times της 1^{ης} Μαρτίου 2009 με τον χαρακτηριστικό τίτλο *Growing Economic Crisis Threatens the Idea of One Europe* (Προσβάσιμο στο: http://www.nytimes.com/2009/03/02/world/europe/02euro.html?_r=1)

⁷ Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, (18.04.2010), *Το διπλό έλλειμμα εκπέμπει SOS για την ανταγωνιστικότητα*, Ιωάννου Χρ., Καδδάς Δ., (προσβάσιμο στο: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=152569>)

⁸ Καθημερινή, (17.10.2009), “ΤτΕ: Μείωση ελλείμματος κατά 5% του ΑΕΠ στη διετία - Ο κ. Προβόπουλος προτείνει κυρίως μέτρα περιστολής δαπανών μέσω διαρθρωτικών αλλαγών”, ρεπορτάζ Β.Ζήρα σχετικά με την παρουσίαση της Ενδιάμεσης Έκθεσης της ΤτΕ για τη νομισματική πολιτική ενώπιον της Βουλής στις 20 Οκτωβρίου 2009, με τίτλο: (προσβάσιμο στο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_economy_100046_17/10/2009_333762)

⁹ Η αντίδραση της ΕΕ στην κλιμακούμενη οικονομική κρίση έχει ήδη εγκαινιαστεί από το 2008 με την εξαγγελία και εφαρμογή του *European Economic Recovery Plan (2009 – 2010)* που στόχευε αφενός στην ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης και στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην αγορά και αφετέρου στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας (*COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN COUNCIL - A European Economic Recovery Plan*, Βρυξέλλες, 26.11.2008 – (προσβάσιμο στο: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication13504_en.pdf) καθώς και *Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses, European Economy 2009*, (προσβάσιμο στο: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15887_en.pdf)

επίπεδο) αποτελούμενου από τις ΗΠΑ, τις Βρυξέλλες και τη Γερμανία (που παρά το γεγονός ότι αποτελεί τμήμα της Ευρωπαϊκής οικογένειας, στην παρούσα συγκυρία εμφανίζεται ταυτόχρονα και ως αυτόνομος, διακριτός δρών, λόγω της πολιτικής και οικονομικής της ισχύος εντός της ΕΕ και διεθνώς) και του ρόλου, της αξιοπιστίας και της ανάγκης αναθεώρησης του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας των μεγάλων οίκων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (Goldman Sachs, Fitch, Standard & Poor's, Moody's) που με τις συνεχείς παρεμβάσεις τους με τη μορφή υποβαθμίσεων των εθνικών οικονομιών, κατέχουν αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη των οικονομικών πραγμάτων¹⁰.

1.1.2 Σύντομο χρονικό της πρώτης φάσης της ελληνικής οικονομικής κρίσης

Παρά το γεγονός ότι τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είχαν αρχίσει να διογκώνονται σοβαρά κατά τη διάρκεια της διετίας 2008 – 2009 (γεγονός που ουσιαστικά οδήγησε και καθόρισε την πρόωρα προκηρυγμένη εκλογική διαδικασία της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009), δεδομένης και της γενικότερης οικονομικής κρίσης που εκδηλώθηκε σε διεθνές επίπεδο, το θέμα των δυσμενών προοπτικών της ελληνικής οικονομίας άρχισε να κλιμακώνεται μετά την ανάληψη της εξουσίας από το κόμμα του ΠΑΣΟΚ και ιδιαίτερα εντός του Νοεμβρίου 2009.

Επιχειρώντας μια σύντομη παρουσίαση του χρονολόγιου της ελληνικής οικονομικής κρίσης, όπως αυτή εκδηλώθηκε και κλιμακώθηκε κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, δηλαδή από τις εκλογές της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 και έως την πρωθυπουργική ανακοίνωση της προσφυγής της χώρας στο μηχανισμό στήριξης Ευρωπαϊκής Ένωσης - Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στις 23 Απριλίου 2010, αναγνωρίζονται οι ακόλουθοι ενδιάμεσοι σταθμοί και γεγονότα:

¹⁰ Ο ρόλος των οίκων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας έχει επισημανθεί διεθνώς με την εκδήλωση της αμερικανικής χρηματοοικονομικής κρίσης που έπληξε τελικά και την πραγματική οικονομία των ΗΠΑ και υπήρξε μεγάλη συζήτηση για την ανάγκη αναθεώρησης των αξιολογητικών εργαλείων και των παρεμβάσεων τους (ενδεικτικά, Katz J., Salinas Em., Stephanou C., (October 2009), *Credit Rating Agencies, No Easy Regulatory Solutions*, [Note No.8], (προσβάσιμο στο: <http://rru.worldbank.org/documents/CrisisResponse/Note8.pdf>)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

4 Οκτωβρίου 2009	Εκλογική νίκη του κόμματος του ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 43,92%
Νοέμβριος 2009	Αρχίζει η σταδιακή άνοδος των spreads των ελληνικών ομολόγων, σηματοδοτώντας την είσοδο της εθνικής οικονομίας σε μια προβληματική φάση με δυσκολία δανεισμού από τις διεθνείς αγορές
21 Νοεμβρίου 2009	Η Ελλάδα ανακοινώνει ότι το έλλειμμα του 2009 είναι 12,5% του ΑΕΠ έναντι του περίπου 6% που αναφερόταν επισήμως (δήλωση Προέδρου Eurogroup Ζαν – Κλοντ Γιούνκερ “ <i>Το παιχνίδι τελείωσε</i> ”)
24 Δεκεμβρίου 2009	Ψηφίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2010 που προβλέπει μικρές αυξήσεις σε μισθούς και συντάξεις, περικοπές επιδομάτων και αύξηση φόρου κατανάλωσης, αλλά δεν εμφανίζονται δείγματα θετικής ανταπόκρισης από Κομισιόν και διεθνείς αγορές
14 Ιανουαρίου 2010	Η νέα ελληνική κυβέρνηση ανακοινώνει το <i>Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης</i> (συνολικού ύψους 11,5 δις ευρώ) αναθεωρώντας τον προϋπολογισμό, ενώ τα spreads των 10ετών ομολόγων βρίσκονται στις 294 μονάδες
28 Ιανουαρίου 2010	Στο Νταβός της Ελβετίας ο έλληνας Πρωθυπουργός συναντάται με πολιτικούς ηγέτες και τραπεζίτες και καθίσταται πλέον σαφές ότι το πρόγραμμα σταθερότητας δεν αρκεί για την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος
3 Φεβρουαρίου 2010	Εγκρίνεται από την ΕΕ, το υποβληθέν από την ελληνική κυβέρνηση Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

11 Φεβρουαρίου 2010	Ο έλληνας Πρωθυπουργός συναντάται στις Βρυξέλλες με την γερμανίδα Καγκελάρια, Α.Μέρκελ, το γάλλο Πρόεδρο Ν.Σαρκοζί και τους κ.κ.Ζ.Κ.Τρισέ, Χ.Μπαρόζο και Β.Ρομπέι και συζητούν το θέμα της οικονομικής στήριξης της Ελλάδας, προκειμένου να αποφευχθεί η μετάδοση της κρίσης χρέους στην υπόλοιπη Ευρωζώνη
15 & 16 Φεβρουαρίου 2010	Αποφασίζεται από το Eurogroup και το Ecofin η υπαγωγή της Ελλάδας σε καθεστώς σκληρής δημοσιονομικής επιτήρησης
3 Μαρτίου 2010	Η κυβέρνηση ανακοινώνει το δεύτερο, σκληρό πακέτο μέτρων εξοικονόμησης δαπανών συνολικού ύψους 4,5 δις ευρώ από περικοπές αποδοχών στο Δημόσιο και αύξηση φορολογίας (δήλωση Γ.Α.Παπανδρέου: <i>"Κάναμε το χρέος μας, περιμένουμε από την Ευρώπη να πράξει το δικό της"</i>)
25 Μαρτίου 2010	Στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ, οι κρίσιμες διαβουλεύσεις στην ΕΕ καταλήγουν στην απόφαση για τη συγκρότηση ενός μικτού μηχανισμού στήριξης με τη συμμετοχή της ΕΕ και του ΔΝΤ για την παροχή οικονομικής στήριξης στην Ελλάδα
11 Απριλίου 2010	Εξειδικεύεται μέσω τηλεδιάσκεψης, η μορφή του μηχανισμού στήριξης για την ελληνική οικονομία, γεγονός που φαίνεται να κατευνάζει προσωρινά τις αγορές
15 Απριλίου 2010	Ο Υπουργός Οικονομικών, κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, ζητά με επιστολή του προς τους επικεφαλής των αρμοδίων οργάνων της ΕΕ, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του ΔΝΤ (Ρεν, Τρισέ και Στρος Καν αντίστοιχα) να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για την οικονομική βοήθεια προς την Ελλάδα

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

23 Απριλίου 2010

Ανακοινώνεται δια στόματος του έλληνα Πρωθυπουργού, κου Γ.Α. Παπανδρέου, από το Καστελόριζο, η επισημοποίηση του αιτήματος της Ελλάδας για προσφυγή στο μηχανισμό στήριξης ΕΕ-ΔΝΤ (*“Βρισκόμαστε σε μια δύσκολη πορεία, μια νέα Οδύσσεια για τον Ελληνισμό”*).

Πηγή: Ε/φ *Η Καθημερινή*, Κυριακή 25 Απριλίου 2010, τίτλος δημοσιεύματος: «Ο έλεγχος θα φέρει οδυνηρές αλλαγές» - διάγραμμα με τίτλο: *Τα γεγονότα του κρίσιμου εξαμήνου* (σελ.4)

1.2 Η επικοινωνιακή διάσταση της κρίσης

Το ζήτημα της οικονομικής κρίσης την οποία εξακολουθεί να διέρχεται έως και σήμερα η ελληνική οικονομία, εκτός της αμιγούς οικονομικής διάστασης που αποτυπώνεται στα οικονομικά μεγέθη και στις διαπιστώσεις των αρμόδιων θεσμικών παραγόντων (εντός και εκτός χώρας), έχει αναμφισβήτητα και έναν έντονα πολιτικό χαρακτήρα. Αυτό ισχύει τόσο για το εσωτερικό της χώρας όσο και για το διεθνές περιβάλλον, εξαιτίας της στενής διασύνδεσης των εθνικών οικονομιών (εντός ΕΕ αλλά και διεθνώς), του αντίκτυπου των πολιτικών επιλογών που σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα, της ιδιαίτερης παρούσας οικονομικής συγκυρίας και του ρόλου των διεθνών ΜΜΕ στην προβολή, ανάδειξη και ερμηνεία των παραμέτρων και επιπτώσεων του θέματος. Ειδικότερα, στο επίπεδο της ειδησεογραφικής κάλυψης του θέματος, όλα τα παραπάνω ζητήματα προβάλλονται, θίγονται και αναλύονται σε καθημερινή βάση από τα διεθνή ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα επικοινωνίας, κτίζοντας συνακόλουθα μία εικόνα για την Ελλάδα, η ανίχνευση και ο προσδιορισμός της οποίας υπήρξε και το βασικό κίνητρο της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας.

Παρά την εγνωσμένη ωστόσο σημασία του θέματος, μια πρώτη, ποσοτικής υφής (αλλά με σαφή ποιοτική διάσταση) παρατήρηση είναι ότι η Ελλάδα καθίσταται σχεδόν ξαφνικά το επίκεντρο του ενδιαφέροντος των διεθνών ΜΜΕ με άξονα την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης και δέχεται πρωτοφανή δημοσιότητα (κατά κύριο λόγο αρνητική) σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα¹¹. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για την χρονική περίοδο από τον Οκτώβριο

¹¹ Εντός του 2010, η Ελλάδα και κυρίως η οικονομική διάσταση και πορεία της, συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των διεθνών ΜΜΕ και βρίσκονται στο επίκεντρο της διεθνούς ειδησεογραφίας. Αρκεί να σημειωθεί ότι παρουσιάζεται κάθετη αύξηση των δημοσιευμάτων διεθνώς για το έτος 2010 (πρώτο έτος εκδήλωσης της κρίσης και προσπάθειας για την τιθάσευσή της), τόσο στα ηλεκτρονικά όσο και στα έντυπα μέσα. Σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία από τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης & Επικοινωνίας – Γενική Γραμματεία Μέσων Ενημέρωσης, το θέμα της ελληνικής οικονομίας λαμβάνει τη μερίδα του λέοντος επί του συνόλου των δημοσιευμάτων, καθώς ως θέμα καταλαμβάνει το 60% έναντι των δημοσιευμάτων άλλης θεματολογίας (τουρισμός, πολιτισμός, πολιτική κλπ). Παράλληλα, παρατηρείται η συσσώρευση αρθρογραφίας και ειδησεογραφίας στους ιστοτόπους μεγάλων εφημερίδων διεθνούς εμβέλειας, με τη μορφή ειδικών θεματικών ενότητων για την ελληνική κρίση (που συχνά φέρουν και τίτλους που τις διακρίνει ως ενότητες, της μορφής “Greek Debt Crisis” κλπ) (Πηγή: Δημοσιεύματα ελληνικού ενδιαφέροντος σε Διεθνή ΜΜΕ 2009, Στοιχεία από επισκοπήσεις Τύπου των Γραφείων Τύπου & Επικοινωνίας, Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας & Ενημέρωσης, Δ/νση Υπηρεσιών Εξωτερικού, Τμήμα Σχεδιασμού & Εφαρμογής).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

του 2009 έως το Νοέμβριο του 2010 απαντώνται μόνο στα Ευρωπαϊκά ΜΜΕ (έντυπα και ηλεκτρονικά) περίπου 21.660 δημοσιεύματα με θέμα την ελληνική οικονομική κρίση¹². Κατά το έτος 2010 και σε 28 συνολικά χώρες (Ευρωπαϊκές και μη) έχουν καταγραφεί και καταμετρηθεί περί τα 30.589 δημοσιεύματα για το ίδιο θέμα¹³.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο πληροφοριακής πλημμυρίδας, εγείρονται ζητήματα όπως ο βαθμός στον οποίο τα διεθνή ΜΜΕ κατόρθωσαν να ασκήσουν συγκεκριμένες επιδράσεις μέσω του τρόπου προσέγγισης του θέματος στην προβαλλόμενη διεθνή εικόνα του ελληνικού κράτους και μέσω της δυνατότητας τους να επιβάλλουν συνολικά ή εν μέρει την οπτική ή τη θέαση του ζητήματος στο κοινό τους. Επιπρόσθετα, δε θα πρέπει να παραβλεφθεί και ο παράγοντας της προαγωγής μιας συγκεκριμένης άποψης από πλευράς του δημοσιογραφικού κόσμου ως αποτέλεσμα μερικής γνώσης ή και άγνοιας του θέματος, λόγω αμηχανίας ενώπιον καινοφανών θεμάτων με ιδιαίτερη περιπλοκότητα¹⁴.

Κεντρικό συνεπώς παραμένει το ζήτημα της επικοινωνιακής διαχείρισης της συνολικής εικόνας της Ελλάδας από τα διεθνή ΜΜΕ, όπως αυτή σχηματίζεται και παγιώνεται στις συνειδήσεις των εκατομμυρίων αναγνωστών και θεατών ανά τον κόσμο. Μπορεί δικαίως να υποστηριχθεί ότι η πληθώρα των αρνητικών δημοσιευμάτων από έντυπα και ηλεκτρονικά

¹² Στοιχεία από την ομιλία του Υφυπουργού και Κυβερνητικού Εκπροσώπου της Ελληνικής Κυβέρνησης, κ. Γ. Πεταλωτή, στο πλαίσιο της εκδήλωσης με θέμα: «Ο Τύπος και τα ευρωπαϊκά ΜΜΕ απέναντι στην οικονομική κρίση» που συνδιοργανώθηκε από το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα, την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα και τις Πρεσβείες της Ουγγαρίας, της Γαλλίας, του Βελγίου, της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Γερμανίας στην Ελλάδα, στις 18.11.2010 στο Μέγαρο των Φίλων της Μουσικής. (προσβάσιμη στο: <http://rodopinews.gr/?p=13501>)

¹³ Στατιστικά στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης – Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας, στη βάση των Επισκοπήσεων Τύπου που αποστέλλονται καθημερινά από τα 36 συνολικά Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας των αντίστοιχων Ελληνικών Πρεσβειών.

¹⁴ Στο πλαίσιο της εκδήλωσης με θέμα: «Ο Τύπος και τα ευρωπαϊκά ΜΜΕ απέναντι στην οικονομική κρίση» που διοργανώθηκε από το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα στις 18.11.2010 ειπώθηκε από ομιλητές που διαθέτουν δημοσιογραφική ιδιότητα σε μεγάλες ευρωπαϊκές εφημερίδες, ότι έχουν γίνει και οι ίδιοι μάρτυρες του φαινομένου της επιφανειακής αντιμετώπισης του θέματος από συναδέλφους τους που ομολογούν άγνοια για τις επιμέρους πτυχές ή τις ειδικότερες πλευρές της ελληνικής οικονομικής κρίσης, όπως και του φαινομένου της επικράτησης και σταδιακής υιοθέτησης μίας “main stream” θέασης του θέματος στους δημοσιογραφικούς κύκλους, κατά τρόπο που ουσιαστικά να εξοβελίζεται οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση που φαντάζει αιρετική.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

μέσα με μεγάλη εμβέλεια και εγνωσμένη αξιοπιστία¹⁵ συντελούν στη σταδιακή αποδόμηση των όποιων προϋπαρχουσών, θετικών, εδραιωμένων προσλήψεων που σχετίζονται με το brand name “Ελλάδα / Greece”. Ενδεικτικά, η σταδιακή καθιέρωση του όρου “greek statistics” ως διεθνούς συνωνύμου της αναξιόπιστης στατιστικής αποτύπωσης των οικονομικών μεγεθών και η σύνδεσή του με αρνητικές συμπαραδηλώσεις που παραπέμπουν σε «δημιουργική λογιστική» και μεθοδευμένη εξαπάτηση των ευρωπαϊών εταίρων και των διεθνών πιστωτών, είναι ίσως η χαρακτηριστικότερη εκδήλωση της σταδιακής καθιέρωσης μιας αρνητικότερης και απαξιωτικής εικόνας για τη χώρα¹⁶. Παράλληλα, η εμφάνιση δημοσιευμάτων όπως αυτό του γερμανικού περιοδικού *FOCUS*¹⁷ με το προσβλητικό εξώφυλλο, το editorial της εφημερίδας *The Washington Times* με τίτλο “*My Big Fat Greek Deficit*”¹⁸, καθώς και χρήση καθαρά ελληνικών συμβόλων όπως ο Παρθενώνας σε πλαίσιο

¹⁵ Μεγάλα, διεθνή ΜΜΕ (εφημερίδες, τηλεοπτικά δίκτυα, ειδησεογραφικά πρακτορεία, ηλεκτρονικά μέσα) επικέντρωσαν την προσοχή τους στο θέμα της ελληνικής κρίσης με επανειλημμένες αναφορές και δημοσιεύματα κάθε είδους: editorials, ρεπορτάζ, ανταποκρίσεις, οικονομικές αναλύσεις, συνεντεύξεις ελλήνων και ξένων παραγόντων και ειδικών, ενώ είναι χαρακτηριστική, η κλιμάκωση του ενδιαφέροντος από τα τέλη του Νοεμβρίου 2010, όταν διαφαίνονται και οι πρώτες ενδείξεις για την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας.

¹⁶ Το θέμα έχει ήδη καταστεί αντικείμενο επίκεντρο ερευνητικών προσπαθειών και μελετών: ενδεικτικά αναφέρεται η πρόσφατα εκδοθείσα μελέτη του Ινστιτούτου ΙΔΙΣ του Παντείου Πανεπιστημίου με τίτλο η *Ελληνική Οικονομική Κρίση στο Διεθνή Τύπο* που εστίασε στην προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας από μείζονα έντυπα ΜΜΕ του εξωτερικού ([http://www.idis.gr/GR/Ereuna/crisis/Greek Econ Crisis in the International Press.pdf](http://www.idis.gr/GR/Ereuna/crisis/Greek_Econ_Crisis_in_the_International_Press.pdf)). Επιπρόσθετα έχουν ήδη αρχίσει να εκδίδονται μελέτες όπως αυτή της Sonja Juko με τίτλο “*Have the Media Made the Greek Crisis Worse? An Inquiry into the Greek Crisis of the State*” (Nov 2010), όπου μέσα από την μελέτη συγκεκριμένων δημοσιευμάτων επιχειρείται να απαντηθεί εάν και κατά πόσο η εκτεταμένη κάλυψη του θέματος από τα ΜΜΕ από τον Οκτώβριο του 2009 έως τον Ιούλιο 2010 δικαιολογείται από τα αντικειμενικώς συμβαίνοντα και ο βαθμός στον οποίο η χρήση αρνητικών χαρακτηρισμών και όρων οδήγησαν στη σταδιακή διαμόρφωση ενός γενικότερου αρνητικού κλίματος για τη χώρα (Προσβάσιμο στο: *economic sociology_the European electronic newsletter*, Vol.12, Number 1, Nov 2010).

¹⁷ Πρόκειται για το πρώτο χρονολογικά (και ίσως για το πλέον προβεβλημένο από τα ελληνικά ΜΜΕ ως ιδιαίτερα προσβλητικό για την εικόνα της Ελλάδας) δημοσίευμα με τόσο έντονα αρνητικό χαρακτήρα. Το εξώφυλλο του γερμανικού περιοδικού *FOCUS*, με ημερομηνία δημοσίευσης 22 Φεβρουαρίου 2010, με μια τεχνικά επεξεργασμένη και εκχυδαϊσμένη απεικόνιση της Αφροδίτης της Μήλου συνοδεύεται από τον πηχυαίο τίτλο “*Betrüger in der Euro – Familie*” («Απατεώνες στην Ευρω – Οικογένεια»).

¹⁸ Είναι σαφής η «παιγνιώδης» διάθεση του συντάκτη, καθώς ο τίτλος υπαινίσσεται μια αναφορά στη γνωστή ταινία “*My big, fat, greek wedding*” που σημείωσε μεγάλη εμπορική επιτυχία και θεωρήθηκε ότι προβάλλει με χιουμοριστικό αλλά θετικό τρόπο την Ελλάδα και τον ελληνικό τρόπο ζωής. Επισημαίνεται ότι μια σύντομη αναζήτηση στο διαδίκτυο με τη χρήση των όρων *my big fat greek* στο google, καταδεικνύει ότι το εν λόγω λογοπαίγνιο απαντάται με διάφορες παραλλαγές, τόσο σε τίτλους όσο και εντός κειμένων που αναφέρονται στην ελληνική οικονομική κρίση. (Σημειώνεται ότι το editorial της εφημερίδας είναι προσβάσιμο στο: <http://www.washingtontimes.com/news/2010/may/10/my-big-fat-greek-deficit/>)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

διαφημιστικής καμπάνιας ως «ερείπιο»¹⁹, μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικά μιας γενικότερης επιθετικής τάσης μερίδας των διεθνών ΜΜΕ προς τη Ελλάδα, με σημείο εκκίνησης την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης αλλά με άδηλες προεκτάσεις για τη διεθνή εικόνα της.

Μία ακόμη συνιστώσα του θέματος που θα πρέπει να επισημανθεί, έστω και ακροθιγώς, αφορά το ρόλο των εγχώριων ΜΜΕ (έντυπων και ηλεκτρονικών) στη σχηματοποίηση της άποψης του ελληνικού κοινού για την έκταση και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της δημοσιότητας που έλαβε το θέμα της ελληνικής οικονομικής κρίσης σε διεθνές επίπεδο. Είναι γεγονός ότι τα ελληνικά ΜΜΕ έκαναν εκτενείς αναφορές στη στάση του διεθνούς τύπου απέναντι στο οικονομικό πρόβλημα της χώρας μας, τόσο στα βραδινά δελτία ειδήσεων, όσο και στις πολιτικές και οικονομικές σελίδες των ελληνικών εφημερίδων²⁰. Στο σημείο αυτό εγείρονται εύλογα ερωτήματα για το βαθμό αντικειμενικότητας και πληρότητας με την οποία μεταφέρθηκε το διαμορφούμενο διεθνές κλίμα στο ελληνικό κοινό. Θα ήταν ενδιαφέρον να μελετηθεί εάν και κατά πόσο τηρήθηκαν κάποιοι στοιχειώδεις όροι μεθοδολογικής εγκυρότητας που υπαγορεύουν την καλή γνώση της ταυτότητας των εντύπων, των συντακτών και του εθνικού περιβάλλοντος εντός του οποίου δραστηριοποιούνται, η αποστασιοποίηση από τυχόν προκαταλήψεις έναντι των χωρών προέλευσης των δημοσιευμάτων (ιδιαίτερα σε μια περίοδο όπου η άσκηση οικονομικού ελέγχου και επιβολής επαχθών όρων δημιουργεί εκ προοιμίου αρνητικές προσλήψεις που συναντούν και πολλαπλασιάζονται από το κλίμα ανασφάλειας για την πορεία του θέματος), η παράλληλη προβολή και συζήτηση των αντικειμενικών και ψυχραιμών δημοσιευμάτων, μη μονομερής εστίαση στα προσβλητικά εξώφυλλα και η σαφής αντίληψη και νοηματική

¹⁹ Όπως συνέβη με την περίπτωση της διαφημιστικής καμπάνιας της βρετανικής χρηματοοικονομικής εταιρείας IG INDEX που παρουσιάζει το κορυφαίο μνημείο του ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού ως σύμβολο καταστροφής της ευρωζώνης και συνοδεύεται, απευθυνόμενη στον εν δυνάμει πελάτη της εταιρείας, από τη φράση *"If you're thinking...Is the euro heading to ruins? Contact us"* (Αν σκέφτεστε... Μήπως το ευρώ τείνει να καταστραφεί; Επικοινωνήστε μαζί μας)

²⁰ Ενδεικτικά, αναφέρεται το άρθρο της σαββατιάτικης Ελευθεροτυπίας της 24^{ης} Απριλίου 2010, δηλαδή της επομένης της προσφυγής της χώρας στο μηχανισμό στήριξης, με τίτλο «Σαν έτοιμος από καιρό, ο ξένος Τύπος» και υπότιτλο «Αναφέρεται σε ομαδική διάσωση της Ελλάδας την ύστατη στιγμή», όπου και παρατίθενται οι αναφορές μεγάλων εφημερίδων διεθνούς εμβέλειας και κύρους (*Financial Times, N.Y. Times, Le Monde, Corriere della Sera, Repubblica, Liberation*) στο θέμα της προσφυγής της χώρας μας στο μηχανισμό στήριξης.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

προσπέλαση του περιεχομένου των δημοσιευμάτων που έχουν συνταχθεί σε άλλες γλώσσες.

Κατά συνέπεια, εκείνο που θα πρέπει να προσδιοριστεί ερευνητικά είναι το είδος, η έκταση και το βάθος του πλήγματος που υπέστη η εθνική εικόνα της Ελλάδας, καθώς και το εάν αυτή η διαδικασία έπεται, συμπορεύεται ή προηγείται των πολιτικοοικονομικών επιλογών και αποφάσεων εντός και εκτός Ελλάδας. Στον πυρήνα του ερωτήματος σχετικά με το ρόλο των ΜΜΕ στην περίπτωση της ελληνικής οικονομικής κρίσης, εκείνο στο οποίο αξίζει να εστιάσει μια ερευνητική προσπάθεια είναι ο βαθμός στον οποίο τα μέσα επικοινωνίας, μέσω των μεθόδων και μηχανισμών διαχείρισης της εικόνας της χώρας, λειτούργησαν ως απλός επικοινωνιακός διαμεσολαβητής ή ως σχήμα πρωθύστερο, δηλαδή ως παράγοντας που προλείανε το έδαφος σε επίπεδο διεθνούς κοινής γνώμης για τη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων για τη διαχείριση του προβλήματος. Καταληκτικά, το κεντρικό ερώτημα που τίθεται προς απάντηση στην παρούσα ερευνητική εργασία είναι:

Κεντρικό ερώτημα: Ποια είναι η προβαλλόμενη, από τα διεθνή ΜΜΕ, εικόνα της Ελλάδας σε σχέση με την οικονομική κρίση;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

2.1.ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται μια συνοπτική παράθεση των θεωρητικών προσεγγίσεων που άπτονται του θέματος της συγκρότησης και προβολής της διεθνούς εικόνας μιας κρατικής οντότητας, προκειμένου να παραχθεί μία στέρεη και επαρκής θεωρητική θεμελίωση αναφορικά με το κεντρικό ζήτημα της παρούσας έρευνας. Έχει ήδη επισημανθεί ο διφυής χαρακτήρας του συγκεκριμένου ερευνητικού αντικειμένου, δεδομένου ότι αγγίζει ζητήματα τόσο αμιγώς διεθνολογικής υφής, με κεντρικό την έννοια και τις εκφάνσεις της κρατικής ισχύος στο διεθνές σύστημα, όσο και επικοινωνιακά, με τη διάσταση της αποτύπωσης της ισχύος στο επίπεδο της διεθνούς επικοινωνίας. Κατά συνέπεια, και προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιστημονική επάρκεια του θεωρητικού πλαισίου, αντλούνται στοιχεία θεωρίας αρχικά από την επιστήμη των Διεθνών Σχέσεων (που συνιστά και τη θεωρητική θεμελίωση σε μάκρο επίπεδο), και στη συνέχεια από την επιστήμη της Επικοινωνίας και της θεωρίας για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

2.2. ΘΕΩΡΗΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ: Η ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Παρά το γεγονός ότι το θέμα της διερεύνησης της επίδρασης των διεθνών ΜΜΕ στην εθνική εικόνα ενός κράτους εμφανίζει έντονα επικοινωνιακό χαρακτήρα, η συνεπής και επαρκής μελέτη και ερμηνεία του απαιτεί παράλληλα μια στερεή θεωρητική, διεθνολογική βάση. Η μελέτη της εικόνας των κρατών συνυφαίνεται άρρηκτα με ζητήματα που άπτονται των Διεθνών Σχέσεων, δεδομένου ότι αφενός το αντικείμενο παρατήρησης είναι ο κρατικός δρών και αφετέρου οι προσλήψεις γι' αυτόν στο διεθνές περιβάλλον, ούτε μελετώνται ούτε ερμηνεύονται σε διεθνολογικό θεωρητικό κενό. Προϋπάρχουσες θεωρητικές παραδοχές διέπουν και καθορίζουν την οπτική του ερευνητή, και συνεπώς, ο τελευταίος, για λόγους επιστημονικής συνέπειας, οφείλει να ορίσει με σαφήνεια και το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

επιστημονικό πεδίο των Διεθνών Σχέσεων και εντός του οποίου διεξάγει την έρευνά του. Ειδικότερα, περίπτωση μελέτης και έρευνας των εθνικών εικόνων βρίσκεται ακριβώς στο σημείο τομής της επιστήμης των Διεθνών Σχέσεων με αυτήν της Επικοινωνίας, καθώς στον πυρήνα της βρίσκεται η επικοινωνιακή απεικόνιση των σχέσεων μεταξύ των κρατών και των δυναμικών που τις καθορίζουν.

Για την παρούσα μελέτη, το θεωρητικό πλαίσιο αντλείται από τις επιστημονικές διδαχές του Ρεαλιστικού Παραδείγματος, επί των οποίων θεμελιώνεται τόσο η ερευνητική προσπάθεια αυτή καθαυτή, όσο και η ερμηνευτική προσέγγιση των ευρημάτων της. Η εστίαση αφορά εκ προοιμίου στο μήνυμα των ισχυρών δρώντων του διεθνούς συστήματος (ΗΠΑ, Γερμανία εν προκειμένω), αλλά και στους διαύλους που επιλέγουν για τη διάδοσή του, στη γωνία θέασης και στον τρόπο νοηματοδότησης και ερμηνείας των γεγονότων. Οι συγκεκριμένοι δρώντες καθορίζουν εν πολλοίς τις εξελίξεις, λαμβάνουν (και συχνά επιβάλλουν) καίριες αποφάσεις, γι' αυτό και η άποψή τους όπως αυτή αποτυπώνεται σε κορυφαία εθνικά μέσα επικοινωνίας διεθνούς εμβέλειας συγκεντρώνει και το ερευνητικό ενδιαφέρον. Ο κανόνας ισχύει και σε ένα δεύτερο επίπεδο, αυτό των κριτηρίων επιλογής των μέσων, καθώς επελέγησαν και πάλι αυτά που διαθέτουν εγνωσμένο κύρος (=ισχύς) και τη μεγαλύτερη εμβέλεια στα εθνικά κοινά (= ισχύς). «Παροχές» του ρεαλιστικού παραδείγματος ως πλαίσιο για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας συνιστούν, η έννοια της ισχύος, της επιδίωξης του συμφέροντος εκ μέρους των κρατικών δρώντων και της ξεκάθαρης διάκρισης μεταξύ διακρατικού και ενδοκρατικού επιπέδου ανάλυσης.

Στο πλαίσιο της ρεαλιστικής προσέγγισης των Διεθνών Σχέσεων, το κράτος είναι, πέραν πολλών άλλων, μια «κανονιστική – εξουσιαστική δομή», καθώς και η δομή μέσω της οποίας κατανέμονται ρόλοι και συμφέροντα (Ήφαιστος, 1999: 212). Ως κεντρικός, ζωτικής σημασίας στόχος κάθε κρατικής οντότητας αναγνωρίζεται η μεγιστοποίηση της ασφάλειάς της και το μέσον για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η επιδίωξη απόκτησης δύναμης και πλούτου, σε συνθήκες ανταγωνισμού με τους άλλους κρατικούς δρώντες που επιχειρούν να εξυπηρετήσουν την ίδια στοχοθεσία (Πλατιάς, 1995:28 – 30). Σε ένα ανταγωνιστικό διεθνές σύστημα, τα κράτη είναι υποχρεωμένα να διατηρήσουν τη σχετική τους θέση στην κατανομή

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ισχύος (*relative power position*) (Πλατιάς, 2007: 32). Τα κράτη αφενός επιδιώκουν ισχυρή θέση και ρόλο στις ιεραρχίες ισχύος του διεθνούς συστήματος και αφετέρου είναι ευαίσθητα στο κόστος – όφελος, που προκαλούν εναλλακτικές στρατηγικές εκπλήρωσης του εθνικού συμφέροντος (Ήφαιστος, 2003: 334).

Η έννοια της Ισχύος, θεμελιώδης για τη σχολή σκέψης του Πολιτικού Ρεαλισμού στην επιστήμη των Διεθνών Σχέσεων (τόσο της κλασικής, όσο και της νεότερης εκδοχής του), ενέχει θέση ρυθμιστικού παράγοντα της διεθνούς τάξης εντός ενός άναρχου (ελλείπει κεντρικής ρυθμιστικής αρχής) διεθνούς συστήματος (Carr, 2001), συνιστά το αντικείμενο της διαρκούς διαπάλης μεταξύ των κρατικών δρώντων (Morgenthau, 1954) και αποτελεί, μέσω της κατανομής της στο διεθνές σύστημα, τη μεταβλητή που καθορίζει τα ζητήματα ασφάλειας σε αυτό (Waltz, 1999: 64-74). Επιπρόσθετα, το εννοιολογικό περιεχόμενο της αναρχίας στο διεθνές σύστημα, στο πλαίσιο της Ρεαλιστικού Παραδείγματος, συνίσταται στην ελευθερία – κυριαρχία για τα επιμέρους κράτη (Ήφαιστος, 2003:482).

Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι, η εστίαση των ρεαλιστών θεωρητικών στη έννοια της Ισχύος, της κεντρικότητας του κράτους και της σημασίας του εθνικού συμφέροντος, δεν χαρακτηρίζεται από μονομέρεια και μονολιθικότητα: έχει επισημανθεί από κορυφαίους εκπροσώπους του ρεαλιστικού παραδείγματος, όπως ο E.H.Carr, το γεγονός ότι η Ισχύς δύναται να προσλάβει και ψυχολογικές διαστάσεις στις διακρατικές σχέσεις, ενώ παράλληλα, και άλλοι παράγοντες όπως οι ιδέες, οι αξίες και οι νόρμες κατέχουν σημαντικό ρόλο σε αυτές (Gilpin, 2002: 31). Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της προσέγγισης της Πολιτικής Οικονομίας των Διεθνών Σχέσεων, και σε απάντηση του επιχειρήματος περί υπέρβασης των εθνικών διαχωρισμών λόγω της επίδρασης των δικτύων αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και κοινών συμφερόντων που μετριάζουν την εγωκεντρική συμπεριφορά των κρατών, διατυπώνεται το επιχείρημα ότι, αφενός η οικονομική αλληλεξάρτηση δεν είναι πάντα συμμετρική και αφετέρου και οι οικονομικοί δεσμοί μεταξύ των κρατών συνεπάγονται σχεδόν πάντα σχέσεις ισχύος (Gilpin, 2002:106).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Στο πλαίσιο της ρεαλιστικής προσέγγισης επίσης, επισημαίνεται, δεδομένου ότι οι σχέσεις μεταξύ των κρατικών δρώντων συναρτώνται με την κατανομή δυνατοτήτων και ικανοτήτων, οι κατανομές και οι ανακατανομές συμφερόντων συναρτώνται με την αλληλεπίδραση αυτών των δυνατοτήτων (Ήφαιστος, 2007:379). Και στις ρεαλιστικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις, η Ισχύς οδηγεί την προσπάθεια των ισχυρότερων δρώντων του διεθνούς συστήματος (προεξάρχοντων των ΗΠΑ) να παρέμβουν και να μετατρέψουν τις παραστάσεις με βάση τις οποίες οριοθετούνται οι ιδεολογικές πεποιθήσεις σε λιγότερο ισχυρά κράτη ή ηττημένες πολιτείες, προκειμένου οι πρώτοι, όχι απλώς να προωθήσουν συγκεκριμένους στόχους, αλλά να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο οι συγκεκριμένες πολιτείες βλέπουν τα οικεία συμφέροντα (Ήφαιστος, 2007:400).

Συνεπώς, συναθροίζοντας όλες τις προαναφερθείσες επισημάνσεις, η αναζήτηση αναλογιών και συζυγιών μεταξύ των όσων συντελούνται στο διεθνές επικοινωνιακό σύστημα και σε όσα ισχύουν σε επίπεδο πραγματικών συνθηκών (δηλαδή αντανάκλασεων ή μη των συσχετισμών ισχύος και του εύρους επιδράσεων του κατόχου της Σκληρής Ισχύος επί της Ήπιας Ισχύος του ασθενέστερου δρώντος), όχι μόνο δεν αντιβαίνει, αλλά αντίθετα μπορεί να βρει θεωρητική θεμελίωση στον Πολιτικό Ρεαλισμό και πιθανώς να λειτουργήσει ενισχυτικά ως προς τις βασικές του παραδοχές. Κεντρικό είναι δε, τόσο σε επίπεδο διεθνών σχέσεων όσο και σε επίπεδο επικοινωνίας, το ερώτημα, σε ποιο βαθμό η ηγεμονία στο διεθνές πολιτικό σύστημα αναπαράγεται στο διεθνές επικοινωνιακό σύστημα (Σαμαράς, 2009:8). Καταληκτικά, και εφόσον στο επίκεντρο της προβληματικής της ρεαλιστικής προσέγγισης τίθεται το ζήτημα της επιβίωσης της κρατικής οντότητας, η εστίαση στην εθνική εικόνα αποκτά νέες διαστάσεις, καθώς, όπως επισημαίνεται, οι διεθνείς σχέσεις μιας χώρας, ίσως και η ίδια η ιστορική επιβίωση της κρατικής της αυτονομίας, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την προς τα έξω εικόνα της, από την ενεργό και επίκαιρη ή παθητική και ρητορική εκδοχή της πολιτιστικής της ιδιαιτερότητας (Γιανναράς, 2001: 141).

2.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΡΑΤΩΝ: ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Είναι ευρέως γνωστή η τοποθέτηση του Joseph Nye, εισηγητή της έννοιας της ήπιας ισχύος (*soft power*), σύμφωνα με την οποία: “Στον κόσμο της παραδοσιακής πολιτικής της ισχύος, το διακύβευμα αφορούσε ποιος θα κέρδιζε με όρους στρατού ή οικονομίας. Στη σημερινή εποχή της πληροφορίας, η πολιτική επικεντρώνεται στο ποιος θα πει την πειστικότερη «ιστορία»” (Nye,2010). Για τον Nye η έννοια της φήμης (*reputation*) ενός κράτους αποτελεί ένα είδος νομίσματος, ενώ ο αγώνας για την εδραίωση μιας εικόνας αξιοπιστίας σε διεθνές επίπεδο σε μια εποχή καταιγιστικής πληροφόρησης και υπερπροσφοράς ενημέρωσης καθίσταται ένα ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα για κάθε σύγχρονο κράτος (Nye,2010).

Η ίδια η έννοια της εθνικής εικόνας ορίζεται αφενός, ως η γνωστική αναπαράσταση που διαθέτει κάποιος για μια συγκεκριμένη χώρα και αφετέρου ως εδραιωμένη, αποκρυσταλλωμένη προκατάληψη που δεν ανακλύπτει ξαφνικά, αλλά είναι το απότοκο μιας μακράς ιστορικής διαδικασίας (Kunczik, 2009: 9). Παράλληλα, ο λόγος για την εθνική εικόνα εμπεριέχει τη διπτή διάσταση της προβαλλόμενης από το υποκείμενο εικόνας (*image projected*) και αυτή που σχηματίζεται από το δέκτη (*image perceived*) στη βάση απόδοσης συγκεκριμένων χαρακτηριστικών στο υποκείμενο (Σαμαράς, 2006:1). Η διαδικασία δε σχηματισμού της εικόνας (*image formation*) αποτελεί μία συνεχή διαλεκτική ανάμεσα στα εισερχόμενα μηνύματα και στην ήδη διαμορφωμένη, προϋπάρχουσα εικόνα (Σαμαράς, 2009:1).

Στο σύγχρονο διεθνές σύστημα, τα κράτη στην πλειονότητά τους επιχειρούν μεθοδικά και στοχευμένα να εδραιώσουν τη θέση της, όχι μόνο με όρους πολιτικοστρατιωτικής ισχύος, αλλά με όρους ελκυστικότητας, φήμης, εικόνας. Το αυξημένο ενδιαφέρον των κρατών για το χτίσιμο μιας ελκυστικής και αξιόπιστης εικόνας στη συνείδηση του διεθνούς κοινού μαρτυρά η ολοένα αυξανόμενη εμπλοκή ειδικών και επαγγελματιών του χώρου της επικοινωνίας σε ρόλο πάροχου συμβουλευτικών υπηρεσιών και τεχνογνωσίας για την επίτευξη αυτού του στόχου (Dinnie, 2008: 17-20). Η πεποίθηση ότι μια βελτιωμένη εθνική εικόνα μπορεί να μεταφραστεί

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

σε απτά οφέλη και να κεφαλαιοποιηθεί συνιστά τον παράγοντα που συνέχει και κινητοποιεί αυτού του είδους τη στάση (Manheim & Albritton, 1984).

Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, τα τελευταία χρόνια έχει κερδίσει έδαφος στο χώρο της δημόσιας διπλωματίας και στη διαχείριση της επικοινωνιακής παρουσίας των κρατών στο διεθνές στερέωμα, η έννοια του nation branding. Πρόκειται για μια συλλογιστική που αντλεί μεθοδολογία και πρακτικές από το χώρο του marketing και της επικοινωνίας για να τις εφαρμόσει στη στρατηγική επικοινωνιακή διαχείριση της εικόνας μιας χώρας, εκκινώντας από τη διαδικασία δόμησης μιας συνολικής και συγκροτημένης εικόνας για μια χώρα, ακολουθώντας τη λογική της δόμησης μιας προϊόντικής *μάρκας (branding)*. Εκτός των κρατικών δρώντων του διεθνούς συστήματος, η διαδικασία συγκρότησης ενός ισχυρού brand name βρίσκεται στο επίκεντρο της επικοινωνιακής στόχευσης και μεγάλων υπερκρατικών οργανισμών και δρώντων όπως η ΕΕ και το ΝΑΤΟ, που επιχειρούν να καταστήσουν το όνομά τους και συνακόλουθα, τη συμμετοχή ενός κράτους σε αυτούς, συνώνυμα της σταθερότητας, της ευημερίας, της ασφάλειας (Van Ham, 2001).

Κεντρικό συνεπώς, θα πρέπει να θεωρηθεί το ζήτημα της "αξιοπιστίας" μιας χώρας ως προς τη διαχείριση που αυτή υφίσταται από τα μέσα επικοινωνίας, δεδομένου ότι α. συνιστά εστιακό, αξιολογικό σημείο για κάθε σύγχρονο κράτος, β. έχει διπλή διάσταση, τόσο πολιτική όσο και οικονομική γ. συνδέεται άρρηκτα με τον κομβικό ρόλο των οίκων αξιολόγησης στον επαναπροσδιορισμό και τις διακυμάνσεις των "τιμών" της και δ. οι δύο διαστάσεις της (πολιτική – οικονομική) βρίσκονται σε διαρκή διαδραστική σχέση παράγοντας πολιτικά και οικονομικά αποτελέσματα, ιδιαίτερα σε συνθήκες παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και διεθνοποίησης των επενδυτικών δραστηριοτήτων (Kunczik, 2001: 5-12). Στη βάση αυτής της άποψης θα μπορούσε να διατυπωθεί η θέση ότι, όπως μια βελτιωμένη εθνική εικόνα δύναται να κεφαλαιοποιηθεί, αποδίδοντας θετικά αποτελέσματα σε επίπεδο πολιτικής, οικονομίας, διμερών σχέσεων κλπ, κατ' αναλογία μία καταρρακωμένη, τρωθείσα και αρνητική εθνική εικόνα είναι πιθανόν να επιτείνει ήδη υπάρχοντα προβλήματα για ένα σύγχρονο κράτος.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Συνοψίζοντας τα παραπάνω και εξειδικεύοντας το κεντρικό ερώτημα που έχει ήδη τεθεί στην προηγούμενη ενότητα, τίθενται τα εξής επιμέρους ερωτήματα:

Ερώτημα 2: Ποιο είναι το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας;

Ερώτημα 3: Η Ελλάδα εμφανίζεται ως αξιόπιστη ή ως αναξιόπιστη χώρα;

Η παραγωγή πολιτικών αποφάσεων και η εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών σε διεθνές επίπεδο εδράζονται συχνά και εν πολλοίς, όχι στην αντικειμενική πραγματικότητα αλλά στην εικόνα και την αντίληψη που διατηρείται για τα όσα συμβαίνουν και για τους άλλους συμπράττοντες του διεθνούς συστήματος. Η έννοια της εθνικής εικόνας καθορίζεται και σχηματοποιείται (εσωτερικά και εξωτερικά) στη βάση πολλαπλών και μεταβαλλόμενων στο χρόνο παραμέτρων όπως η εδαφική διάσταση, η φιλική ή εχθρική υπόσταση, η σταθερότητα και η ασφάλεια ή μη που διέπει τις σχέσεις με άλλα κράτη, η ισχύς ή η αδυναμία (με όρους οικονομίας, παραγωγικότητας, πολιτικών θεσμών και παράδοσης) (Boulding, 1958).

Ως παράγοντες που επηρεάζουν και καθορίζουν το βαθμό εμπιστοσύνης προς άλλους λαούς και έθνη, αναγνωρίζονται το διεθνές περιβάλλον (σε συγκεκριμένες χωροχρονικές συντεταγμένες), η ηλικία των πολιτών (δεδομένου ότι παρατηρείται θετικότερη στάση από τα νεότερα μέλη μιας κοινωνίας έναντι του «άλλου»), καθώς και οι θετικές ή αρνητικές προσλήψεις για την εσωτερική πολιτική κατάσταση και την αξιοπιστία του κυβερνητικού μηχανισμού (Brewer, 2004). Σε σχετικά ερευνητικά - εμπειρικά δεδομένα εντοπίζονται ενδείξεις ότι ο μέσος Αμερικανός διαμορφώνει τις αποφάσεις και τη στάση του έναντι της ακολουθούμενης εξωτερικής πολιτικής της χώρας του, στη βάση των γενικών πεποιθήσεων και αντιλήψεων που διατηρεί αναφορικά με την αξιοπιστία άλλων λαών και εθνοτήτων, ενώ τεκμαίρεται επίσης ερευνητικά ότι οι γενικές αυτές πεποιθήσεις και ο βαθμός εμπιστοσύνης έναντι των άλλων λαών παρουσιάζουν αρκετή μεταβλητότητα μεταξύ διαφορετικών χρονικών περιόδων, ιδιαίτερα αν μεσολαβήσουν μείζονα γεγονότα (όπως πολιτικές κρίσεις, τρομοκρατικές ενέργειες κλπ) που επιδρούν καθοριστικά και μετατοπίζουν τον άξονα αρνητικότερα (Brewer, 2004).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Εστιάζοντας στο συγκεκριμένο θέμα της ελληνικής οικονομικής κρίσης που εκδηλώθηκε στον απόηχο της προηγούμενης αμερικανικής και λειτούργησε ως προανάκρουσμα γενικότερων κλυδωνισμών του ευρωπαϊκού οικονομικού οικοδομήματος, δε θα ήταν άστοχο να ειπωθεί ότι το συγκεκριμένο θέμα προβάλλεται σε μια διεθνή κοινή γνώμη που έρχεται αντιμέτωπη με την απειλή της αποσταθεροποίησης του διεθνούς οικονομικού συστήματος και την απώλεια κεκτημένων και ενός επιπέδου ευημερίας που μέχρι πρότινος θεωρείτο δεδομένο και κραταιό. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το αντιληπτικό πλαίσιο εντός του οποίου το διεθνές κοινό διαχειρίζεται και αντιμετωπίζει την έννοια της κρίσης δε συνίσταται μόνο σε ορθολογικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις με όρους εθνικού ή οικονομικού συμφέροντος και σε ψύχραιμες αναλύσεις στη βάση θεωρητικών και εμπειρικών τεκμηριώσεων, αλλά καθορίζεται ταυτόχρονα αφενός από προϋπάρχουσες προσλήψεις και αφετέρου από τους θεσμικούς παράγοντες (εθνικούς και μη) που λειτουργούν με στόχο την άσκηση συγκεκριμένων επιδράσεων στην κοινή γνώμη (Goldsmith, Horiuchi & Inoguchi, 2010).

Η ίδια η έννοια της κρίσης εμπεριέχει το στοιχείο της εκτροπής από την «κανονικότητα» και την είσοδο σε μια φάση αβεβαιότητας, αστάθειας και ανακατατάξεων, γεγονός που αφήνει περιθώρια για την επίδραση των παραγόντων του πανικού, της συναισθηματικής φόρτισης και της υπερίσχυσης του θυμικού παράγοντα έναντι του ορθολογισμού, τόσο στον τρόπο επεξεργασίας του πληροφοριακού υλικού (από την πλευρά του πομπού), όσο και στη νοηματική του προσπέλαση (από την πλευρά του δέκτη). Παράλληλα, η έννοια της κοινής γνώμης (παρά το γεγονός ότι αυτή δεν ορίζεται ολιστικά και μονοσήμαντα), τίθεται στην υπηρεσία της πολιτικής, ως ο τελικός κριτής και νομιμοποιητικός παράγοντας για συγκεκριμένες αποφάσεις και επιλογές, μέσα από την καταγραφή στάσεων και τάσεων με μεθόδους μέτρησης όπως οι σφυγμομετρήσεις και οι έρευνες. Ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων και σε ζητήματα που άπτονται θεμάτων αυξημένου ενδιαφέροντος, οι κατέχοντες την εξουσία και την αρμοδιότητα λήψης αποφάσεων, φαίνεται ότι εντείνουν το ενδιαφέρον τους για τη διαμορφούμενη κοινή γνώμη προκειμένου να ενσωματώσουν τις διαφαινόμενες τάσεις στις τελικές τους αποφάσεις (Fagen, 1960).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Αναζητώντας πιθανές καταβολές σε συγκεκριμένες ή διαμορφούμενες εθνικές στάσεις και συμπεριφορές σε προϋπάρχουσες εικόνες που διατηρούν τα έθνη για τους άλλους δρώντες του διεθνούς συστήματος, τα ερευνητικά δεδομένα από το θεωρητικό πεδίο του *Image Theory* καταδεικνύουν ότι οι ιδέες και προσλήψεις για άλλους λαούς και έθνη στο διεθνές σύστημα έχουν τη μορφή οργανωμένων ερμηνευτικών σχημάτων (*schemas*) ή εικόνων με σαφώς καθορισμένα γνωστικά χαρακτηριστικά (Alexander, Levin & Henry, 2005). Σύμφωνα με αυτή τη θεωρητική προσέγγιση, τα δομικά χαρακτηριστικά των διεθνών και διακρατικών συσχετισμών παίζουν καθοριστικό ρόλο για την εικόνα ή τη στερεοτυπική αντίληψη που διατηρούν οι λαοί για τους άλλους λαούς, αναγνωρίζοντας ως επιμέρους κατηγορικά χαρακτηριστικά γύρω από τα οποία οργανώνεται η συνολική αντίληψη για τον εθνικό «άλλο»: ο βαθμός συμβατότητας των συμφερόντων μεταξύ των δύο λαών (*goal compatibility*), η σχετική ισχύς του άλλου έθνους (*relative power/capability*) και το σχετικό του πολιτισμικό του κύρος (*relative cultural status or sophistication*) (Alexander, Levin & Henry, 2005). Σύμφωνα με σχετικές έρευνες, διαπιστώνεται ότι οι πολίτες ενός κράτους τείνουν να σχηματοποιούν τις απόψεις τους σχετικά με ένα θέμα που άπτεται της εξωτερικής πολιτικής της χώρας τους έναντι άλλων εθνών, ακόμα και όταν στερούνται βαθιάς γνώσης του θέματος, χρησιμοποιώντας τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις/πεποιθήσεις τους για τα άλλα έθνη ως ευρετικές μεθόδους για την εννοιολογική οργάνωση και προσπέλαση των πληροφοριών (*heuristics*) (Brewer, 2004).

Σημαντικό – αν και όχι πρόδηλο – τμήμα της διαμεσολαβητικής επίδρασης των μέσων επικοινωνίας στην παρουσίαση γεγονότων, αφορά στη δυνατότητα τους να οριοθετούν μια κατάσταση κρίσης (ανθρωπιστική, πολιτική, κοινωνική, οικονομική κλπ), ως προς το εναρκτήριο σημείο της, τα καταγωγικά της γεγονότα, τις πιθανές επιδράσεις της, τους δυνητικούς αποδέκτες της και τις εναλλακτικές διεξόδους της, αλλά και ως προς αυτόν καθ' αυτόν τον ορισμό μιας ιδιαίτερης, έκτακτης και αιφνιδιαστικής κατάστασης ως κρίσης (Olsson, 2010). Η επίδραση αυτή των διεθνών ΜΜΕ θα μπορούσε να συνδυαστεί με το επιχείρημα ότι η εστίασή τους καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από το πλέγμα συμφερόντων και ενδιαφερόντων στη βάση εθνικών κατευθύνσεων και προσδιορισμών. Η θέση αυτή εδράζεται ουσιαστικά στις θεμελιώδεις (από διεθνολογικής άποψως) παραδοχές περί κεντρικότητας του κράτους ως

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ορθολογικού, διεθνικού δρώντος, του διακρατικού ανταγωνισμού και του συσχετισμού ισχύος ως ρυθμιστικού παράγοντα του άναρχου διεθνούς συστήματος και του εθνικού συμφέροντος ως οργανωτή της κρατικής δράσης (Ήφαιστος, 2003: 360-361).

Συνεπώς, είναι μάλλον δικαιολογημένη η υπόθεση ότι το μιντιακό κατεστημένο των ισχυρών του διεθνούς συστήματος (που στην περίπτωση της παρούσας έρευνας είναι οι ΗΠΑ και η Γερμανία), αντιλαμβάνεται και καλύπτει τα θέματα διεθνούς ενδιαφέροντος στη βάση των ιδιαίτερων εθνικών συμφερόντων που διακυβεύονται ή προωθούνται στην προκειμένη κάθε φορά κατάσταση (Lautz, 2011:11)²¹. Επιπρόσθετα, η άποψη αυτή μπορεί να ειδωθεί συνδυαστικά με την επικοινωνιακής προέλευσης θέση ότι η ειδησεογραφία μιας χώρας επηρεάζεται καθοριστικά από τον παράγοντα της γειννίαςσης (Σαμαράς, 2006:3) και τείνει να μην ασχολείται με μακρινά, από γεωγραφική άποψη, και πολιτικά, ελάσσονος σημασίας έθνη, ανθρώπους, ιδέες, θεσμούς και δομές με μακροπρόθεσμες μη δραματικές διαδικασίες (όπως η κοινωνική αλλαγή ή πολλά είδη «καλών ειδήσεων») (Mc Quail, 1995: 414).

Η άποψη αυτή είναι συνεπής και προς τη θεωρητική προσέγγιση περί «*Εθνικισμού του Τύπου*» (ή εθνοκεντρισμού) που ορίζεται από τον Gans ως ένας μηχανισμός επιλογής ειδήσεων, σύμφωνα με τον οποίο, η ειδησεογραφική επιλογή ενός συμβάντος που συντελείται εκτός συνόρων εξαρτάται από το βαθμό στον οποίο αυτό άπτεται των συμφερόντων της χώρας ή αποτελεί αντικείμενο εστίασης της εξωτερικής της πολιτικής (Σαμαράς, 2010:7). Κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της εικόνας ενός κράτους μέσω της ειδησεογραφίας, ο εθνοκεντρισμός λειτουργεί ως μια μορφή στρέβλωσης της ειδησεογραφίας, δεδομένου ότι η δεύτερη εκλαμβάνεται όχι ως μια ανακλαστική απεικόνιση της πραγματικότητας, αλλά ως κατασκευασμένο προϊόν (Σαμαράς, 2007:4). Σύμφωνα με ευρήματα σχετικών ερευνών, το «εθνικό πλαίσιο» κατά την κατασκευή των ειδήσεων αποτελεί κωδικοποίηση της πρόσληψης των εθνικών συμφερόντων και την γεωπολιτικής «αυτό – εικόνας» του κράτους και του

²¹ Επιπρόσθετα, υφίστανται ερευνητικά δεδομένα στον τομέα των αμοιβαίων προσλήψεων μεταξύ κρατών (όπως στην περίπτωση των ΗΠΑ και της Κίνας) που ενισχύουν την άποψη ότι η ανακίνηση και αναδιάρθρωση των εθνικών εικόνων ακολουθούν την πορεία και την ιεράρχηση των εθνικών συμφερόντων, των γεωστρατηγικών συσχετισμών και των συσχετισμών ισχύος, δηλαδή διαπιστώνεται ευθεία σχέση αναλογίας μεταξύ της επιδιωκόμενης εθνικής στοχοθεσίας ενός κράτους και της εικόνας που διαμορφώνεται για τον εκάστοτε «σημαντικό άλλο» του διεθνούς συστήματος που εμπλέκεται σε αυτή. Lautz T., (2011), *Mutual Public Perceptions, The United States & China*, [ed. Douglas G. Spelman], σελ.11.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

τρόπου με τον οποίο αυτά τροφοδοτούν με συγκεκριμένες οπτικές τον εθνοκεντρισμό των ΜΜΕ (Σαμαράς, 2007:5).

Συνεπώς, μπορεί να υποτεθεί και στην συνέχεια να διερευνηθεί, ο βαθμός στον οποίο η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας ως χώρας στη δίνη της οικονομικής κρίσης καθ' όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου διαμεσολαβήθηκε και επηρεάστηκε από τις παραπάνω παραμέτρους, τόσο ως προς τον τρόπο δόμησης και προβολής το θέματος ως ειδησεογραφικό περιεχόμενο, όσο και ως προς την αντίληψη για την εικόνα της χώρας που εδραιώθηκε στη συνείδηση του διαφορετικών εθνικών κοινών. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η διεθνής επικοινωνιακή διάσταση και εμβέλεια των ΜΜΕ δε θα πρέπει να αντιμετωπιστεί θεωρητικά και ερευνητικά ως ταυτόσημη μιας μαζικής και αδιαφοροποίητης επικοινωνιακής διαδικασίας με ενιαία στόχευση και αποτελέσματα, δεδομένης της επίδρασης παραμέτρων, όπως η εθνική προέλευση και η θεσμική συγκρότηση των ΜΜΕ (ιδιοκτησιακό καθεστώς, οργανωσιακή κουλτούρα, ιδεολογική κατεύθυνση), καθώς και οι διαφοροποιήσεις στο σώμα του κοινού (ιδιαίτερα, εφόσον τα υπό εξέταση ΜΜΕ απευθύνονται εξ ορισμού σε ένα ευρύτερο κοινό που υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα και αποτελούν πηγές ενημέρωσης και σημείο αναφοράς για μέλη κοινωνικών ομάδων με μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, πολιτική ισχύ και δυνατότητα άσκησης επιρροής). Καταληκτικά, και με δεδομένη την εξέταση δημοσιευμάτων διαφορετικής εθνικής προέλευσης, τίθεται προς απάντηση το εξής ερώτημα:

Ερώτημα 3: Επηρεάζει ο εθνοκεντρισμός τις αναπαραστάσεις στο περιεχόμενο των μέσων; Υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στην κατανομή συχνοτήτων ανάμεσα στα αμερικανικά και τα γερμανικά μέσα;

Συμπληρωματικά, και επιχειρώντας να διερευνηθεί και η διάσταση της διαχρονικής εξέλιξης, προστίθεται και το ερώτημα:

Ερώτημα 4: Υπάρχει διαχρονική διαφοροποίηση στην εξέλιξη των μεγεθών;

2.4 ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΑΜΙΓΓΩΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ: Ημερήσια διάταξη, Ανάδυση και Πλαισίωση

Επιχειρώντας να απαντήσει το πολύπλοκο ερώτημα των επιδράσεων της μαζικής επικοινωνίας, και κατά μείζονα λόγο σε επίπεδο άσκησης έμμεσων και όχι άμεσων επιδράσεων, το μοντέλο της “*ημερήσιας διάταξης*” (agenda setting), με εισηγητές τους θεωρητικούς Malcolm Mc Combs και Donald Shaw (1976), επικεντρώνεται στην αιτιώδη σχέση ανάμεσα στην επιλογή (κριτήρια και διαδικασίες) και την έμφαση (θεματική ιεράρχηση και τρόπος παρουσίασης) που αποδίδουν τα ΜΜΕ σε συγκεκριμένα θέματα και στις απόψεις και εκτιμήσεις του κοινού σχετικά με την αξιολόγηση των θεμάτων αυτών (Dearing & Rogers, 1992:2). Σύμφωνα με αυτή τη θεωρητική προσέγγιση, τα ΜΜΕ αξιολογούν ως σημαντικά, διηθίζουν και προ-επιλέγουν τα θέματα που θα προβληθούν στο κοινό, και συνεπώς, να υποδεικνύουν στο κοινό περί τίνος θα πρέπει να σκέπτεται (Mc Quail & Windahl, 1981:113-116). Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, το κοινό τείνει να θεωρεί ως πιο σημαντικά και άξια της προσοχής του τα προεπιλεγμένα και προβαλλόμενα από τα ΜΜΕ θέματα, ενώ ό, τι αγνοείται από τα ΜΜΕ αγνοείται κατά κανόνα και από το κοινό ως μη σημαντικό και υποβαθμίζεται.

Η προσπάθεια που καταβάλλεται από διαφορετικές κοινωνικές και πολιτικές ομάδες για την πρόταξη και προβολή συγκεκριμένων θεματικών ενώπιον της κοινής γνώμης, καθώς μέσω αυτής της διαδικασίας διακυβεύεται το κέρδος ή η απώλεια της προσοχής των ΜΜΕ, του κοινού, των φορέων και διαμορφωτών πολιτικής συνιστά απόδειξη για την εγγενώς συγκρουσιακή και πολιτική διάσταση αυτής της διαδικασίας (Dearing & Rogers, 1992:3). Ταυτόχρονα, η διαδικασία διαμόρφωσης της δημόσιας ημερήσιας διάταξης συνιστά επί της ουσίας μια δυναμική, διαδραστική και ανατροφοδοτούμενη κατάσταση μεταξύ των επιμέρους ημερήσιων διατάξεων που απασχολούν α. τα ΜΜΕ, β. το δημόσιο διάλογο και γ. την πολιτική πρακτική (Dearing & Rogers, 1992:5).

Η προβληματική της διαμόρφωσης της ημερήσιας διάταξης και των πιθανών προεκτάσεων της με τη μορφή συγκεκριμένων επιδράσεων, παρέχει μεν ένα πλαίσιο ερμηνείας για τη διαχείριση του πληροφοριακού υλικού από τα ΜΜΕ, εμφανίζει ωστόσο ανεπάρκειες ως

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

προς την ερμηνεία ζητημάτων που άπτονται του σαφούς προσδιορισμού της αμεσότητας των επιδράσεων, την παράλληλη ανάπτυξη και δυναμική συνύπαρξη αλληλοτροφοδοτούμενων ημερήσιων διατάξεων (ατομικών και συλλογικών, τυπικών και άτυπων, σε εθνικό, διακρατικό και διεθνές επίπεδο κλπ), αλλά και τον κατηγορηματικό προσδιορισμό της προθετικότητας των ΜΜΕ και των πιθανών επιρροών που ασκούνται σε αυτά από μέρος του κοινού και των αναγκών των μελών του (Mc Quail & Windahl, 2001:144-145). Παρά το γεγονός ότι τεκμαίρεται ερευνητικά ότι η εκτεταμένη δημοσιότητα και η απόδοση μεγαλύτερης σημασίας σε ένα θέμα μέσω της πρόταξής του ανάμεσα σε άλλα λειτουργεί καθοδηγητικά για μεγάλο μέρος του κοινού, επισημαίνεται από μερίδα θεωρητικών ότι *«η ανεπιφύλακτη αποδοχή της θεώρησης της ημερήσιας διάταξης αποτελεί μια εκτεταμένη και άκριτη υιοθέτηση των επιδράσεων που επιφέρουν τα ΜΜΕ»* (Mc Quail & Windahl, 2001:115).

Ειδικότερα, και στο πλαίσιο της παρούσας συζήτησης, εστιάζοντας σε θέματα που αγγίζουν τη διεθνή επικοινωνία, το ζήτημα της διαμόρφωσης της ημερήσιας διάταξης και της αποσαφήνισης των επιδράσεων της στο μεγάλο, διεθνές κοινό, καθίσταται ακόμη περιπλοκότερο, δεδομένου ότι το πλαίσιο της διεθνούς ροής ενημέρωσης υπεισέρχονται ζητήματα απεύθυνσης σε συγκεκριμένα εθνικά κοινά, σε κοινωνικο-πολιτισμικούς παράγοντες που καθορίζουν τη στάση των χωρών στη βάση του διαχωρισμού Βορρά - Νότου, ή στην πιθανή αντανάκλαση των σχέσεων και των συσχετισμών ισχύος στη βάση ενός σχήματος *«Κέντρου – Περιφέρειας»* (σε ευρωπαϊκό ή και διεθνές επίπεδο) (Mc Quail & Windahl, 2001:276-278). Με όρους παγκοσμιοποίησης, ιδιαίτερα εφόσον στο επίκεντρο της έρευνας βρίσκεται το θέμα της οικονομικής κρίσης και του ρόλου των διεθνούς εμβέλειας ΜΜΕ, θα ήταν μάλλον σκόπιμη η αποδοχή της διάκρισης της διεθνούς, παγκοσμιοποιημένης δημόσιας σφαίρας σε δύο επίπεδα, αυτό της transnational (διακρατικής) δημόσιας σφαίρας που χαρακτηρίζεται και διαμορφώνεται από την κάθετη διάδραση μεταξύ μη κρατικών δρώντων (διεθνείς οργανισμοί, πολυεθνικές επιχειρήσεις κλπ) και της international (διεθνούς) που διαμορφώνουν οι οριζόντιες δυναμικές σχέσεις μεταξύ των κρατικών δρώντων του διεθνούς συστήματος (Mitzen, 2005).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Σε μια ειδικότερη προσέγγιση, η επίδραση της ημερήσιας διάταξης των ΜΜΕ στην κρατική εικόνα σχετίζεται με τη θεωρία της λειτουργικής αξιοποίησης (*instrumental actualization*) σύμφωνα με την οποία, κατά τη διάρκεια μιας δημόσιας σύγκρουσης, μιας σύγκρουσης δηλαδή της οποίας το περιεχόμενο διαμεσολαβείται από τα ΜΜΕ, εμφανίζονται δευτερεύοντα γεγονότα που από τη φύση τους λειτουργούν υπέρ της μίας ή της άλλης πλευράς και σχετίζονται με τον κεντρικό πυρήνα της διαμάχης (Σαμαράς, 2009:10). Μελετώντας το θεματολόγιο των γεγονότων που πλαισιώνουν ειδησεογραφικά την εικόνα της Ελλάδας στο διεθνή τύπο, επιχειρείται να εκτιμηθεί σε ποιο βαθμό τα επιμέρους θέματα συνεισφέρουν θετικά ή αρνητικά στην προβαλλόμενη εικόνα της χώρας. Προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο επιβεβαιώνεται ή καταρρίπτεται αυτή η θεωρία στην εξεταζόμενη περίπτωση, τίθεται προς απάντηση το ακόλουθο ερώτημα:

Ερώτημα 5: Υπάρχει διαφοροποίηση στην κατανομή των συχνοτήτων ανάλογα με τις επιμέρους κύριες θεματικές:

Μιλώντας για φαινόμενα και γεγονότα που εξελίσσονται και συναρθρώνονται ανάμεσα στα επίπεδα της επικοινωνίας και της πολιτικής, καθίσταται τελικά δύσκολο να γίνει σαφής και κατηγορηματική διάκριση μεταξύ όσων τεκταίνονται αντικειμενικά και όσων μορφοποιούνται σε επίπεδο επικοινωνίας με στόχο είτε να γίνουν αντιληπτά ως αντικειμενικά γεγονότα, είτε να μετουσιωθούν σε εξελίξεις στο εγγύς μέλλον. Είναι δε απαραίτητο στο πλαίσιο μιας ερευνητικής προσπάθειας να προσδιοριστούν με τη μέγιστη δυνατή ακρίβεια τα επίπεδα στα οποία συντελείται η επικοινωνιακή διαδικασία, προκειμένου να διαπιστωθεί με επάρκεια τα ποιοτικά της χαρακτηριστικά και ο ρόλος των ΜΜΕ σε αυτή (Mc Quail, 1995: 33). Αναφορικά με το θέμα της ελληνικής οικονομικής κρίσης, η οικονομική διάσταση τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, το πλήθος των εμπλεκόμενων παραγόντων και συμφερόντων και τα τεράστια διακυβεύματα, καθώς και η παράλληλη επικοινωνιακή διαχείριση του θέματος, διαμορφώνουν ένα εξόχως πολύπλοκο πεδίο με πολλαπλά επίπεδα επικοινωνίας που λειτουργούν ταυτόχρονα και αλληλοτροφοδοτούνται:

1. Σε εθνικό επίπεδο, η εκάστοτε εθνική, εσωτερική κοινή γνώμη που αντιλαμβάνεται το θέμα και σε σχέση με τα εσωτερικώς συμβαίνοντα στη χώρα και σε σχέση με τη στάση της έναντι της εθνικής πολιτικής της ηγεσίας,
2. Σε επίπεδο διμερών σχέσεων, τα εμπλεκόμενα κράτη μεταξύ τους (και συνεπώς η κάθε εθνική κοινή γνώμη έναντι της αντίστοιχης του άλλου κράτους) σχηματοποιούν μία αντίληψη για το θέμα και στη βάση των σχέσεων που διατηρούν καθένα από τα υπόλοιπα (πχ Ελλάδα – Γερμανία, Γερμανία – ΗΠΑ, Ελλάδα – ΗΠΑ κλπ). Στο σημείο αυτό και λόγω της φύσης του ζητήματος (οικονομική κρίση σε κράτος μέλος της ΕΕ, και τελική ανάμειξη του ΔΝΤ), δε θα ήταν ίσως άστοχο να αναγνωριστεί και ένα ακόμη παράλληλο επίπεδο που σχηματοποιείται μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, δεδομένου του οικονομικού ανταγωνισμού μεταξύ των δύο αυτών οικονομικών παικτών του διεθνούς συστήματος.
3. Σε επίπεδο εμπλεκομένων διεθνών οργανισμών (ΕΕ, ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα), σχηματίζεται ένα ακόμη (οριζόντιο και υπερκρατικό) επίπεδο διαχείρισης αλλά και αντίληψης του θέματος
4. Σε επίπεδο οργανωμένων διεθνών οικονομικών συμφερόντων όπως αυτά εμφανίζονται στις διεθνείς χρηματαγορές και τους θεσμούς τους (τραπεζικό σύστημα, μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και οι οίκοι αξιολόγησης)
5. Το επίπεδο των ΜΜΕ διεθνούς κύρους και εμβέλειας που εκτός από τη θεσμική τους διάσταση ως όργανα ενημέρωσης και διακίνησης της πληροφορίας, αποτελούν οικονομικές μονάδες που ανήκουν και ελέγχονται (μερικώς ή συνολικά) σε παράγοντες του διεθνούς οικονομικού συστήματος.

Επικεντρώνοντας στο επίπεδο των ΜΜΕ, είναι γενικώς παραδεκτό ότι η δυνατότητά τους να φτάνουν στο ευρύ κοινό και να εμπλέκονται ενεργά στη διαδικασία σχηματισμού απόψεων και αντιλήψεων, τα καθιστά έναν ισχυρό παράγοντα στην εξέλιξη και πορεία κρίσεων κάθε υφής (πολιτικών, οικονομικών, διεθνών κλπ). Σχετικά ερευνητικά δεδομένα συνηγορούν υπέρ της

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

άποψης ότι κατά τη διάρκεια μελέτης των κρίσεων και του ρόλου των ΜΜΕ σε αυτές, η εστίαση θα πρέπει να αφορά τις παραμέτρους υπό τους οποίους οι επικοινωνιακοί οργανισμοί και το δημοσιογραφικό προσωπικό λειτουργεί και διαδρά κατά την επιτέλεση του έργου της ενημέρωσης – πληροφόρησης, όπως η επικρατούσα επαγγελματική και οργανωτική κουλτούρα, οι θεσμικοί περιορισμοί, οι τεχνικοί περιορισμοί και τα διαθέσιμα μέσα, η πιθανή άσκηση πολιτικών και οικονομικών πιέσεων και οι τακτικές και στρατηγικές επιλογές θεσμικών και κρατικών παραγόντων, καθώς όλοι οι παραπάνω καθορίζουν τελικά το περιβάλλον εντός του οποίου συντελείται η κάλυψη των θεμάτων και η επεξεργασία του πληροφοριακού φορτίου (Terzis & Vassiliadou, 2010).

Σύμφωνα με σχετικά ερευνητικά δεδομένα, ένα μεγάλο μέρος της ειδησεογραφίας πλαισιώνεται από νοήματα, τα οποία προέρχονται από τον τρόπο με τον οποίο οι ειδήσεις συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία από τους δημοσιογραφικούς οργανισμούς και από την ανάγκη να παρουσιαστούν με τρόπο που να βοηθά το κοινό να τις καταλάβει, ενώ πλαισίωση των ειδήσεων μέσα σε θεματικές κατηγορίες αντανακλά το περιβάλλον και τους στόχους των πηγών τους (Mc Quail, 2001:125). Παράλληλα, διατυπώνεται η άποψη ότι ο βαθμός ισχύος των ΜΜΕ δεν είναι σταθερός στο χωροχρονικό συνεχές και είναι πιθανόν τα ΜΜΕ να έχουν αυξημένη επιρροή σε περιόδους κρίσεων ή αυξημένης ανησυχίας ή κατά την εκδήλωση μιας εθνικής κρίσης, είτε γιατί αποτελούν την πηγή από την οποία το κοινό ενημερώνεται για τα μείζονα γεγονότα, είτε γιατί σε περίοδο αβεβαιότητας οι άνθρωποι στηρίζουν την ενημέρωση και καθοδήγησή τους στα ΜΜΕ (Mc Quail, 2002:485).

Στην εξελικτική πορεία της μελέτης των επιδράσεων των ΜΜΕ στη βάση του μοντέλου της *Ημερήσιας Διάταξης*, θεωρητικοί αυτής της προσέγγισης (όπως οι Weaver, McCombs και Shaw) διατύπωσαν την άποψη ότι παράλληλα με τη διαδικασία προσδιορισμού της ημερήσιας διάταξης, συντελούνται και οι διαδικασίες της ανάδυσσης (*priming*) και πλαισίωσης (*framing*) της θεματολογίας, διαδικασίες οι οποίες θα πρέπει να ειδωθούν ως φυσικές προεκτάσεις του agenda - setting (Scheufele 2000).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Με τον όρο *priming* εννοείται ο ενδεχόμενος αντίκτυπος που η διαδικασία του agenda – setting μπορεί να έχει στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα καταλήγουν σε αξιολογικές κρίσεις για δημόσια πρόσωπα και δημόσιους λειτουργούς, μέσω ενός μηχανισμού άσκησης επιρροής επί ζητημάτων ή θεματικών στα στη βάση των οποίων τα άτομα σχηματοποιούν αυτές τις αξιολογικές κρίσεις. Στη βάση αυτής της διαδικασίας, τα υψηλά επίπεδα παρουσίασης ενός θέματος από τα ΜΜΕ, ενεργοποιούν μνήμες και πληροφορίες που είχαν αποκτηθεί κατά το παρελθόν και δύνανται να επιδράσουν στη διαμόρφωση απόψεων σχετικά με τους εμπλεκόμενους στα προβαλλόμενα θέματα (Σαμαράς, 2009). Σύμφωνα με τα ερευνητικά ευρήματα των Iyengar και Kinder (1987), η κάλυψη θεμάτων διεθνούς ενδιαφέροντος από τα ΜΜΕ είναι πιθανό να οδηγήσει έμμεσα το κοινό στο να αποδώσει μεγαλύτερη αξιολογική βαρύτητα σε ένα θέμα ανάμεσα σε όσα πέφτουν στην αντίληψή του (Iyengar & Kinder, 1987). Ειδικότερα, η παράμετρος της προσβασιμότητας μιας θεματικής ή μιας πληροφορίας που καθορίζεται αφενός από τη συχνότητα εμφάνισής του στα ΜΜΕ και την επικαιρότητα – χρονική εγγύτητα στο θέμα, βρίσκεται στη βάση της διαδικασίας του priming μέσω της οποίας προϋπάρχουσες προσλήψεις, αξιολογικές κατηγορίες και αποσπασματικές γνώσεις οργανώνονται για να παράξουν μια υποκειμενική κρίση σχετικά με το προβαλλόμενο θέμα (Brewer, Graf & Willnat, 2003).

Αντίστοιχα, με τον όρο *framing* εννοείται μια διαδικασία - προέκταση του καθορισμού της ημερήσιας διάταξης που συνίσταται στην επιλογή ενός περιορισμένου πλήθους θεματικώς σχετιζόμενων στοιχείων προκειμένου να συμπεριληφθούν στη μιντιακή ημερήσια διάταξη κατά τη συζήτηση γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα (Scheufele, 2000:298). Αναφορικά με την έννοια του πλαισίου (*frame*) σε σχέση με τα ΜΜΕ, αυτό έχει οριστεί από τους Gansson και Modigliani (1989) ως *μια κεντρική οργανωτική ιδέα ή αφηγηματική δομή που νοηματοδοτεί μία εν εξελίξει ροή γεγονότων* (Σαμαράς, 2008: 72). Η σημασία της διαδικασίας πλαισίωσης έγκειται αφενός στην επιλογή (*selection*) και αφετέρου στην τοποθέτηση (*salience*) κάποιων εκφάνσεων μιας πληροφορίας κατά τρόπο που προσδιορίζει ένα πρόβλημα, διαγιγνώσκει αιτίες, φωτίζει τις υποκείμενες γενεσιουργές δυνάμεις, προλέγει τις πιθανές επιπτώσεις του, εκφέρει αξιολογικές κρίσεις και προκρίνει προτάσεις επίλυσής του (Entman, 1993:52).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Η διαδικασία της πλαισίωσης του πληροφοριακού υλικού συνίσταται σε μια δυναμική διαδικασία δύο επιπέδων: το επίπεδο στοιχειοθέτησης και ανάδυσης του πλαισίου νοηματοδότησης (*frame – building*) και το επίπεδο του ορισμού του (*frame – setting*) ως απότοκο της διάδρασης μεταξύ του πλαισίου που θέτουν τα media και των προδιαθέσεων του κοινού (De Vreese, 2005:51). Η διαδικασία του *frame – building* ενέχει και αναφέρεται στη συνέργεια των παραγόντων όπως τα θεσμικά χαρακτηριστικά και οι ποιοτικές παράμετροι των ΜΜΕ και της δημοσιογραφίας, η δυναμική των σχέσεων του δημοσιογραφικού κόσμου και των elites που συγκαθορίζουν τελικά το είδος και τη μορφή της πλαισίωσης του πληροφοριακού φορτίου (De Vreese, 2005:52). Αντίστοιχα, η διαδικασία του *frame – setting* αφορά στη διαδραστική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ των πλαισίων που επιβάλλουν τα media και των προϋπαρχουσών γνωσιακών και αντιληπτικών πλαισίων στο νου και τη συνείδηση του κοινού, καθώς τα πρώτα είναι πιθανόν να ασκούν επιδράσεις στην πρόσληψη, ερμηνεία και αξιολογική εκτίμηση των θεμάτων και των γεγονότων (De Vreese, 2005:52).

Σημειώνεται ότι οι επιδράσεις των ΜΜΕ μέσω των διαδικασιών *priming* και *framing* στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων και της διεθνούς εικόνας των κρατών έχουν τεκμηριωμένα περιγραφεί και διαπιστωθεί από σχετικές ερευνητικές προσπάθειες, όπως των Soroka, 2003, Brewer, Graf και Willnat 2003 και Kioussis και Wu 2008 (Σαμαράς, 2009). Υφίστανται δε ερευνητικά δεδομένα που συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι τα θέματα οικονομικού ενδιαφέροντος (στο επίπεδο των διακρατικών οικονομικών σχέσεων και των συνδεδεμένων συμφερόντων) συνιστούν κεντρικό άξονα και καθοριστικό παράγοντα στην επιλογή θεμάτων διεθνούς ειδησεογραφίας, ενώ θέματα ιδεολογικής ή πολιτισμικής υφής έπονται (Wu, 2003).

Εμβαθύνοντας στη θεωρητική προσέγγιση της πλαισίωσης ως μηχανισμού παρουσίασης των ειδήσεων, απαντώνται οι προσπάθειες για εννοιολογική αποσαφήνιση και εισαγωγή διακριτών κατηγοριών. Κεντρική είναι η διάκριση σε *θεματική* και *επεισοδιακή* πλαισίωση. Η πρώτη να αφορά στην παρουσίαση των γεγονότων κατά τρόπο ώστε οι θεατές/ αναγνώστες να επεξεργαστούν το προβαλλόμενο θέμα στη βάση των βαθύτερων αιτιών και των δυνητικών συνεπειών του, ενώ στη δεύτερη περίπτωση το προβαλλόμενο θέμα παρουσιάζεται με όρους

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

εξειδικευμένου και απομονωμένου συμβάντος, χωρίς να συνδέεται με μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα και με την εστίαση να εξαντλείται σε συγκεκριμένες ενέργειες ή ειδικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων δρώντων (Iyengar, 1991). Στη λογική κατηγοριοποιήσεων εντάσσονται κατηγοριοποιήσεις όπως αυτή των Price et al που διακρίνουν τις μορφές πλαισίωσης σε α. σύγκρουσης (όπου η παρουσίαση οργανώνεται στη βάση μιας σύγκρουσης μεταξύ αντιτιθέμενων μερών), β. πλαισίωση ανθρώπινου ενδιαφέροντος (όπου η παρουσίαση οργανώνεται στη βάση εστίασης στα θύματα) και γ. πλαισίωση επιπτώσεων (όπου η παρουσίαση οργανώνεται στη βάση των συνεπειών/ επακόλουθων) (Samaras, 2002:2).

Επιπρόσθετα, κεντρική θέση στην παρουσίαση από τα μέσα επικοινωνίας θεμάτων ιδιαίτερου πολιτικού ενδιαφέροντος ή γεγονότων μεγάλης κλίμακας όπως μία κρίση, κατέχει η παρουσίαση, διαχείριση και απόδοση της αιτιότητας για το πρόβλημα. Μέσω της επιλογής του κατάλληλου πλαισίου σκιαγραφείται το παραγωγικό αίτιο του προβλήματος ή ο φορέας της δυνατότητας για παρέμβαση και επίλυσή του (Iyengar, 1991:12. Η απόδοση της αιτιότητας/ ευθύνης για το γεγονός κατατείνει τελικά στην ταύτιση του φορέα της με το παραγωγικό αίτιο στα μάτια της κοινής γνώμης, ενώ ταυτόχρονα υπαινίσσεται και τον πιθανό φορέα της διεξόδου και επίλυσης του προβλήματος (Iyengar, 1990:23). Σε προέκταση αυτής της διαδικασίας, επισημαίνεται η επιστράτευση του πλαισίου του *δίκαιου και άδικου θύματος* (κληροδότημα της ψυχροπολεμικής περιόδου αλλά εγνωσμένης χρηστικότητας και στις παρούσες συνθήκες), όπου το άξιο της συμπόνιας ή κατακραυγής για τα όσα υποφέρουν τα θύματα μιας κρίσης δεν καθορίζεται στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων, αλλά επιβάλλεται από προκαθορισμένους, επιδιωκόμενους στόχους που υπαγορεύουν το πώς και πόσο θα προβληθεί το πάθος και η αγανάκτηση που αυτό προκαλεί (Σαμαράς, 2010:36). Σε συνέχεια των προηγούμενων ερωτημάτων σχετικά με τον προσδιορισμό της προβαλλόμενης εικόνας της Ελλάδος και σε εφαρμογή της θεωρίας της πλαισίωσης, προκύπτει ένα ακόμη ερώτημα:

Ερώτημα 6: Η Ελλάδα εμφανίζεται με την εικόνα του δίκαιου ή του άδικου θύματος;

Κατά την προσπάθεια διαπίστωσης και μελέτης τυχόν επιδράσεων των ΜΜΕ στην εικόνα που εδραιώνεται για μία χώρα στη συνείδηση του μεγάλου, διεθνούς κοινού, εμπλέκονται

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Θέματα που άπτονται τόσο του καθορισμού της ημερήσιας διάταξης, όσο και ειδικότερα ζητήματα priming και framing της πληροφοριακής ύλης. Ωστόσο, εκείνο που επισημαίνεται από τον Scheufele (2000:299) είναι το γεγονός ότι η ενσωμάτωση και των τριών αυτών θεωρητικών και εννοιολογικών διαστάσεων σε μία ενιαία προσέγγιση για την ανάλυση και ερμηνεία των επιδράσεων των ΜΜΕ είναι μάλλον παρακινδυνευμένη, δεδομένης του διαφορετικού σημείου εκκίνησης και θεμελιακών παραδοχών της κάθε μιας και γι' αυτό είναι σκόπιμη η παράλληλη αλλά διακριτή εξέταση και μελέτη τους.

Καταληκτικά, και με δεδομένο ότι στο επίκεντρο της παρατήρησης βρίσκεται το ειδησεογραφικό προϊόν, είναι σκόπιμος ο συνυπολογισμός, τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε αναλυτικό επίπεδο της έννοιας της αντικειμενικότητας, καθώς αυτή συνυφαίνεται με τις παραμέτρους της ημερήσιας διάταξης, της ανάδυσης και της πλαισίωσης. Με τον όρο αντικειμενικότητα, εννοείται η υιοθέτηση μιας στάσης αντικειμενικής και ουδέτερης για το αντικείμενο της δημοσιογραφικής έρευνας (δηλαδή απουσία υποκειμενικότητας ή προσωπικής εμπλοκής), αποφυγή πολιτικοποίησης, κομματισμού, μεροληπτικής τοποθέτησης ή προκατειλημμένης στάσης, προσήλωση στην ακρίβεια και σε άλλα κριτήρια αλήθειας (όπως η συνέπεια και η πληρότητα) και η αποφυγή «υπόγειας» επιδίωξης σκοπού ή εξυπηρέτησης κάποιου τρίτου (Mc Quail, 2002:206).

Στη βάση αυτής της εννοιολογικής οριοθέτησης της αντικειμενικότητας, η «*καταγραφή των γεγονότων*» (factuality) αφορά στη δημοσιογραφική χρήση των γεγονότων και των δηλώσεων κατά τρόπο που οι πηγές τους να μπορούν να ελεγχθούν, ενώ διακρίνονται με σαφήνεια από το σχολιαστικό μέρος (Mc Quail, 2002:207). Από την άλλη, η λειτουργία της αντικειμενικότητας των ΜΜΕ, δηλαδή του σαφούς διαχωρισμού του σχόλιου από την είδηση, εμφανίζει ηγεμονική λειτουργία, εξασφαλίζοντας την μεταφορά του μηνύματος στο διεθνές ακροατήριο, περιχαράκωνοντας το «αντιθετικό» μέγα - πλαίσιο στο σχολιαστικό τμήμα των ΜΜΕ και ενισχύοντας συνεπώς τη θέση του ηγεμονικού – ισχυρότερου δρώντος (Σαμαράς, 2009:8). Κατά συνέπεια, αναμένεται ότι τα δημοσιευμάτων σχολιαστικού χαρακτήρα, εμφανίζουν αντι-ηγεμονική λειτουργία, σε αντίθεση προς τα αμιγώς ειδησεογραφικά που είναι ο κύριος φορέας

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

της άποψης του ισχυρού κράτους και εκφραστής της εθνοκεντρικής αντίληψης για το ζήτημα (και συνεπώς εμφανίζουν ηγεμονική λειτουργία). Κάθε παράγοντας που περιορίζει τη μετουσίωση της πολιτικής ισχύος σε επικοινωνιακή ισχύ, συνεισφέρει στην αναδιανεμητική λειτουργία του επικοινωνιακού συστήματος, ενώ ο εθνοκεντρισμός των εγχώριων ΜΜΕ λειτουργεί ανασχετικά, λειτουργώντας ως ένα «αντιθετικό» μέγα – πλαίσιο που αποδομεί ερμηνευτικά το εκπεμπόμενο μήνυμα του κυρίαρχου – ηγεμονικού διεθνικού δρώντος (Σαμαράς, 2009:8). Επιχειρώντας να διαπιστωθεί εάν και κατά πόσο βρίσκει εφαρμογή το συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο την υπό έρευνα περίπτωση της ειδησεογραφικής κάλυψης της ελληνικής κρίσης, το ερώτημα που τίθεται είναι το εξής:

Ερώτημα 7: Επιδρά το είδος του κειμένου στο περιεχόμενο του; Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο σχολιαστικό και στο ειδησεογραφικό μέρος της εφημερίδας;

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1. ΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Η συστηματική παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου δημιούργησε ένα σύστημα ερευνητικών ερωτημάτων με βάση τα οποία θα γίνει η εξέταση του θέματος. Στα πλαίσια της ανάλυσης της μεθοδολογίας συγκεντρώνουμε αυτά ερωτήματα, εκκινώντας από το ακόλουθο:

Κεντρικό Ερώτημα: Ποιά είναι η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας σε σχέση με την οικονομική κρίση;

Το ερώτημα αυτό εξειδικεύεται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα ερωτήσεων, το οποίο έχει προηγουμένως θεμελιωθεί στην θεωρητική ανάλυση:

Ερώτημα 1: Ποιο είναι το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας;

Ερώτημα 2: Η Ελλάδα εμφανίζεται ως αξιόπιστη ή ως αναξιόπιστη χώρα;

Έχοντας θίξει την παράμετρο του εθνοκεντρισμού ως στοιχείου που εμπλέκεται και επιδρά στην ειδησεογραφία, προκύπτει το ακόλουθο ερώτημα:

Ερώτημα 3: Επηρεάζει ο εθνοκεντρισμός τις αναπαραστάσεις στο περιεχόμενο των μέσων; Υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στην κατανομή συχνότητων ανάμεσα στα αμερικανικά και τα γερμανικά μέσα;

Ένα άλλο ζήτημα είναι εάν οι διαφορετικές φάσεις της κρίσης επηρεάζουν το περιεχόμενο της εικόνας με δεδομένη τη δυναμική εξέλιξη των υπό μελέτη μεγεθών κατά τη διάρκεια των επτά περίπου μηνών που καλύπτει το υλικό της παρούσας έρευνας (Οκτώβριος 2009 – Απρίλιος 2010), και αυτό οδηγεί στο επόμενο ερώτημα:

Ερώτημα 4: Υπάρχει διαχρονική διαφοροποίηση στην εξέλιξη των μεγεθών;

Αντλώντας από το θεωρητικό πλαίσιο της γεγονοτικής επίδρασης στα στοιχεία (*instrumental actualization theory*), τίθεται το ακόλουθο ερώτημα προς απάντηση:

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Ερώτημα 5: Υπάρχει διαφοροποίηση στην κατανομή των συχνοτήτων ανάλογα με τις επιμέρους κύριες θεματικές;

Η ανάλυση στα ερμηνευτικά πλαίσια και η ειδικότερη εστίαση στο θέμα της πλαισίωσης στη βάση της διάκρισης «*δίκαιο / άδικο θύμα*», οδηγεί στη διατύπωση του επόμενου ερωτήματος:

Ερώτημα 6: Η Ελλάδα έχει την εικόνα του δίκαιου ή του άδικου θύματος;

Ένα επιμέρους ερώτημα σχετίζεται με την αντικειμενικότητα ως μηχανισμό κατασκευής των ειδήσεων και την διαφοροποίηση ανάμεσα στο σχολιαστικό και το ειδησεογραφικό μέρος των ειδήσεων:

Ερώτημα 7: Επιδρά το είδος του κειμένου στο περιεχόμενο του; Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο σχολιαστικό και στο ειδησεογραφικό μέρος της εφημερίδας;

Η διερεύνηση και απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων, απαιτεί την εξειδίκευση του καθενός αυτό αυτά σε επιμέρους υποθέσεις εργασίας που θα επιτρέπουν την αξιοποίηση των επιμέρους στοιχείων στη βάση της αιτιώδους σχέσης που συνδέει τις εξαρτημένες και ανεξάρτητες μεταβλητές.

3.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

3.2.1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ

Στην ιστορική έρευνα του Τύπου χρησιμοποιούνται κατά κανόνα τέσσερα μοντέλα μελετών της ειδησεογραφίας των εφημερίδων, ανάλογα με την υπόθεση εργασίας και το υπό έρευνα υλικό: οι διαχρονικές μελέτες (που εξετάζουν συστηματικά επιλεγμένα αποσπάσματα της ειδησεογραφίας, ανεξάρτητα από την εποχή), οι θεματικές μελέτες (που πραγματεύονται ένα μοναδικό γεγονός ή μια διεργασία, με στόχο να διερευνηθεί η συνολική ειδησεογραφία επί του θέματος σε ένα σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα), οι μελέτες σε αποσπασματικό υλικό (όπου ερευνάται ελλιπές αρχειακό υλικό) και οι πειραματικές μελέτες (που ερευνούν τον ενδεχόμενο μετασχηματισμό της ειδησεογραφίας ως συνέπεια μιας αλλαγής του πολιτικού συστήματος) (Λούλος, 2005:61). Είναι σαφές ότι η παρούσα εργασία εντάσσεται στην κατηγορία των θεματικών μελετών, δεδομένου ότι εστιάζει στην εξέταση του θέματος της κάλυψης της ελληνικής οικονομικής κρίσης από τα διεθνή (έντυπα) ΜΜΕ για τη χρονική περίοδο 04.10.2009 (ημερομηνία διεξαγωγής των εθνικών εκλογών στην Ελλάδα και κυβερνητικής μεταβολής με την εκλογή του κόμματος του ΠΑΣΟΚ) έως και 23.04.2010 (ημερομηνία προσφυγής της χώρας μας στο μηχανισμό στήριξης που συγκροτήθηκε ad hoc και κατόπιν πολύμηνων διεθνών διαπραγματεύσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους της Ελλάδας, με τη συμμετοχή της ΕΕ και του ΔΝΤ).

Επιπρόσθετα, το είδος της μεθόδου που έχει εφαρμοστεί στο πλαίσιο της παρούσας ερευνητικής εργασίας, είναι η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου που επιτρέπει τη μετατροπή του δευτερογενούς υλικού ποιοτικής φύσης (εν προκειμένω του συνόλου των δημοσιευμάτων) σε μορφή ποσοτικών δεδομένων (Knippenborf, 2009:18). Η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου επελέγη ως μέθοδος, δεδομένου ότι μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης (κείμενο εν προκειμένω) σε μορφή ποσοτικών (και συνεπώς μετρήσιμων) δεδομένων (Κυριαζή, 2009: 283), ενώ παρέχει μέσω της εστίασης σε συγκεκριμένα στοιχεία του περιεχομένου, παρέχει στον ερευνητή τη δυνατότητα να περιγράψει το μήνυμα σε σχέση με τις κατηγορίες που τον ενδιαφέρουν (Knippenborf, 2009:20). Επιπρόσθετα και

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο στόχος της εξαγωγής ασφαλών και έγκυρων συμπερασμάτων σχετικά με ερωτήματα που έχουν τεθεί, η συστηματική διερεύνηση των κειμένων στην ολότητά τους στη βάση σαφώς ορισμένων κατηγοριών για την ταξινόμηση των δεδομένων και η ποσοτικοποίηση των χαρακτηριστικών κάθε κειμένου για τη συγκριτική τους αξιολόγηση (Κυριαζή, 2009: 284), καθιστούν την ανάλυση περιεχομένου την πλέον ενδεδειγμένη μέθοδο για τους στόχους της συγκεκριμένης ερευνητικής προσπάθειας. Παράλληλα, η εφαρμογή αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης στο δείγμα των δημοσιευμάτων της συγκεκριμένης έρευνας, συντελείται στο πλαίσιο ελέγχου συγκεκριμένων θεωρητικών σχημάτων μέσω μιας διαδικασίας μελέτης συσχετίσεων – δηλαδή τη διαπίστωση πιθανών αιτιωδών σχέσεων – ανάμεσα σε προκαθορισμένες μεταβλητές (Van Evera, 2001:50).

Ως μονάδα καταγραφής (Κυριαζή, 2009:289), λαμβάνεται ολόκληρο το κείμενο κάθε δημοσιεύματος, το οποίο και διερευνάται συστηματικά, γεγονός που συνεπάγεται τα εξής:

- α. το κείμενο εξετάζεται στην ολότητά του και όχι επιλεκτικά, β, οι κατηγορίες που χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση των δεδομένων ορίζονται με σαφήνεια, ούτως ώστε να είναι δυνατή η επανάληψη και ο έλεγχος της διαδικασίας από άλλους ερευνητές και γ. χαρακτηριστικά που εμφανίζονται στο κείμενο ποσοτικοποιούνται, ώστε να μπορεί να διαπιστωθεί η σημασία που φέρουν στο ίδιο το κείμενο αλλά και σε σύγκριση με άλλα (Knippendorf, 2009:21).

3.2.2. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια, επιχειρείται ο έλεγχος συγκεκριμένων θεωρητικών προσεγγίσεων στη βάση της παρουσίασης της εικόνας της Ελλάδας από τα συγκεκριμένα έντυπα. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε ένα μεθοδολογικό εργαλείο – πρωτόκολλο κωδικοποίησης (codebook), αποτελούμενο από συγκεκριμένες τυπολογικές κατηγορίες που δύνανται να δώσουν απαντήσεις σε επιμέρους ερωτήματα σχετικά με το περιεχόμενο των υπό εξέταση δημοσιευμάτων για το ζήτημα αυτό. Τα θεωρητικά σημεία εστίασης γύρω από τα οποία συγκροτήθηκε το μεθοδολογικό εργαλείο, καθώς και τα προς εξέταση συνεπαγόμενα ερωτήματα έχουν ήδη παρουσιαστεί αναλυτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Το πρωτόκολλο κωδικοποίησης, δηλαδή η δομημένη λίστα με τις τυπολογίες με βάση τις οποίες κατηγοριοποιούνται τα στοιχεία του περιεχομένου συνοδεύεται από εγχειρίδιο οδηγιών προς το δυνητικό ερευνητή – κωδικοποιητή, που περιέχει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με το ποιο στοιχείο και πως κωδικοποιείται σε κάθε κατηγορία. Μέρος της πιλοτικής εφαρμογής του πρωτοκόλλου κωδικοποίησης (βλ. παρακάτω αναλυτικά) ήταν και η βελτίωση των διατυπώσεων των οδηγιών, ώστε να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή πιστότητα στην εφαρμογή των οδηγιών από τους μελλοντικούς, δυνητικούς κωδικοποιητές.

3.2.3 ΕΠΑΓΩΓΙΚΕΣ & ΑΠΑΓΩΓΙΚΕΣ ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

A. Επαγωγικές τυπολογικές κατηγορίες: Η κατασκευή του μεθοδολογικού εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα ξεκίνησε με την πιλοτική εφαρμογή προϋπάρχοντος ολοκληρωμένου και σταθμισμένου μεθοδολογικού εργαλείου που έχει δημιουργηθεί και εφαρμοστεί σε έρευνα για τις εικόνες κρατών στον ελληνικό τύπο και απαρτίζεται από συγκεκριμένες τυπολογικές κατηγορίες²². Κατόπιν της πιλοτικής εφαρμογής

²² Πρόκειται για *αδημοσίευτο* μεθοδολογικό εργαλείο κωδικοποίησης που αναπτύχθηκε για τη διεξαγωγή έρευνας για εικόνες κρατών στο πλαίσιο εργασίας μαθήματος «Επικοινωνία και ΜΜΕ στο Διεθνές Πολιτικό Σύστημα», του Τμήματος

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

του σε τυχαίο δείγμα (n, ίσου με το 5% του τελικού δείγματος N προς εξέταση) των υπό εξέταση δημοσιευμάτων της παρούσας έρευνας και της επεξεργασίας των επιμέρους παρατηρήσεων, αποφασίστηκε η υιοθέτηση του πρώτου μέρους των κατηγοριών, που αφορά στα εξής στοιχεία: (α) Έντυπο, (β) Ημερομηνία, (γ) Σελίδα, (δ) Αύξων αριθμός εντύπου, (ε) Μέγεθος κειμένου, (στ) Τύπος δημοσιεύματος, (ζ) Τόνος κειμένου, (η) Πηγή κειμένου, (θ) Στάση απέναντι στην Ελλάδα, (η) Στάση απέναντι στη Γερμανία.

B. Απαγωγικές τυπολογικές κατηγορίες: Στη συνέχεια και προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ερευνητικοί στόχοι της συγκεκριμένης έρευνας, ακολούθησε διαδικασία συγκρότησης των υπόλοιπων κατηγοριών μέσα από μια απαγωγική διαδικασία που συνίσταται στην αναλυτική καταγραφή και αυστηρή ταξινόμηση όλων των επιμέρους στοιχείων που εμπίπτουν στην κάθε κατηγορία που δημιουργείται, προκειμένου να απαντηθούν τα ερωτήματα. Ειδικότερα, κρίθηκε αναγκαία η δημιουργία των ακόλουθων βασικών κατηγοριών:

i. Της κατηγορίας που απορρέει από την θεωρητική προσέγγιση σχετικά με την **πλαισίωση** (framing) του ειδησεογραφικού υλικού και αφορά στη διαπίστωση του είδους/των ειδών πλαισίωσης που απαντώνται και αυτής που κυριαρχεί στο κείμενο, με βασικές επιλογές την πλαισίωση παραγωγικών αιτιών, την πλαισίωση επιπτώσεων και την απουσία πλαισίωσης με την απλή παράθεση γεγονότων.

ii. Της κατηγορίας των **παραγωγικών αιτιών** της ελληνικής κρίσης για τον ακριβέστερο εντοπισμό τους εντός του περιεχομένου. Η εν λόγω κατηγορία κρίθηκε απαραίτητη για να παράσχει απαντήσεις σχετικά με τα ερωτήματα που απορρέουν από τη θεωρητική προσέγγιση σχετικά με την προβολή μιας εικόνας της χώρας ως «*δίκαιου ή*

Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς για το Ακαδημαϊκό Έτος 2010-1, με τίτλο: «Πρωτόκολλο κωδικοποίησης «Παρουσίαση Κρατών στον Τύπο – 2010», [(Σαμαρας Αθ. Ν. (2010α)]. Επιπλέον, ως σημείο αναφοράς κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του μεθοδολογικού εργαλείου της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν οι Επεξηγηματικές Σημειώσεις στο Πρωτόκολλο Κωδικοποίησης: «Παρουσίαση Κρατών στον Τύπο - 2010» που συντάχθηκε στο πλαίσιο της παραπάνω εργασίας, ως απαραίτητο συμπλήρωμα του μεθοδολογικού εργαλείου κωδικοποίησης [(Σαμαρας Αθ. Ν. (2010β)].

άδικου θύματος», καθώς φωτίζει την απόδοση αιτιότητας με εστίαση εντός ή εκτός της χώρας. Η αναγνώριση ενός λιγότερου ή περισσότερο «νομιμοποιημένου» παραγωγικού αιτίου για την κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η χώρα, έρχεται σε άμεση και ευθεία σχέση με το που χρεώνεται το βάρος της ευθύνης και συνεπώς, μετακινεί τον αξιολογικό άξονα επί το θετικότερο ή το αρνητικότερο. Στο ένα άκρο ενός φάσματος που θα αναπαριστούσε το βαθμό καταλογισμού, βρίσκονται ο πλήρης και απόλυτος καταλογισμός της ευθύνης στη χώρα, (λόγω πχ εγγενών και χρονιζουσών αδυναμιών του κρατικού μηχανισμού ή του πολιτικού συστήματος, εμποδωμένων πρακτικών εσκεμμένης εξαπάτησης κλπ), που συνεπάγεται αρνητικό αξιολογικό φορτίο για τη χώρα. Αντίθετα, στο άλλο άκρο τοποθετείται η πλήρης απαλλαγή και απόδοση της κατάστασης σε εξωγενείς παράγοντες, (όπως η διεθνής οικονομική συγκυρία, η αδυναμία των ελεγκτικών μηχανισμών της ΕΕ, οι δομικές ρηγματώσεις του ευρωοικοδομήματος κλπ), διαπίστωση που αν δεν συνεπάγεται θετική αξιολόγηση, τουλάχιστον δεν πλήττει την υπάρχουσα εθνική εικόνα και λειτουργεί περισσότερο απαλλακτικά για τη χώρα.

iii. Της κατηγορίας των **επιπτώσεων** της ελληνικής κρίσης για τον ακριβέστερο εντοπισμό τους εντός του περιεχόμενου. Αναφορικά με τις πιθανές επιπτώσεις, αυτές είναι εν μέρει μόνο ορατές, καθώς μέρος μόνο των οικονομικών επακόλουθων εκδηλώνονται σύγχρονα με την παραγωγή της πληροφοριακής ύλης και δεν έχουν την ένταση και την έκταση ή την δραματική διάσταση των αντίστοιχων των άλλων μορφών κρίσης. Τα μέσα δύνανται να διαχειριστούν τις διαστάσεις της κρίσης, μέσα από την προέκταση ή την υποβάθμιση των πιθανών μελλοντικών συνεπειών, μέσω αναλύσεων και παράθεσης αισιόδοξων ή απαισιόδοξων σεναρίων, μέσω της αναφοράς σε δυνητικούς αποδέκτες των εικαζόμενων προεκτάσεων. Κεντρικό ρόλο στη δόμηση του πλαισίου των επιπτώσεων κατέχουν τα παντός είδους διακυβεύματα που εμφανίζονται στο υλικό και παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την πιθανότητα μεγέθυνσης του προβλήματος και των πιθανών επιπτώσεων της ελληνικής κρίσης α. στην ελληνική οικονομία, β. στην Ευρωζώνη, γ. στην οικονομία της ΕΕ και στη δ. στη διεθνή οικονομία. Η παράθεση των δυνητικών σεναρίων για την πορεία του θέματος συνδέεται άμεσα και έμμεσα με την κατασκευαζόμενη και

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

προβαλλόμενη εικόνα της χώρας, καθώς η παρουσίασή της με την μορφή μιας σοβούσας απειλής (με τη μορφή μιας πάσχουσας οικονομίας που είναι «φορέας» μιας μεταδοτικής «ασθένειας», μιας εστίας οικονομικής μόλυνσης, ικανής να μετεξελιχθεί σε επιδημία) παράγει μια εικόνα για τη χώρα με αρνητικό πρόσημο.

iv. Της κατηγορίας των προτεινόμενων **εναλλακτικών λύσεων** για έξοδο από την ελληνική κρίση. Η συγκεκριμένη κατηγορία, θεωρήθηκε ως προς τα αποτελέσματά της η δεύτερη συνιστώσα για τη διαπίστωση της προβολής μιας εικόνας «δίκαιου - άδικου θύματος», δεδομένου ότι συνδέεται έμμεσα, αλλά σαφώς, με την αντίληψη περί αιτιότητας και αναζητούνται πιθανές συνάψεις μεταξύ του κύριου υποκειμένου που σκιαγραφείται ως ο φορέας της ευθύνης και αυτού που υποδεικνύεται ως ο φορέας της λύσης.

v. Της κατηγορίας για τα **θέματα εργασίας**, όπου καθίσταται δυνατός αφενός ο εντοπισμός των θεματικών που καλύφθηκαν με επίκεντρο την ελληνική κρίση και αφετέρου η απάντηση σε ερωτήματα απορρέοντα από τη θεωρία της λειτουργικής αξιοποίησης συγκεκριμένων θεματικών.

Όλες τις προαναφερθείσες κατηγορίες συνιστούν το αποτέλεσμα μιας εμπειρικής, ποιοτικής ανάλυσης των στοιχείων των κειμένων που συνίσταται στα ακόλουθα βήματα:

1. Επιλογή τυχαίου επιμέρους δείγματος των υπό εξέταση δημοσιευμάτων (75 από τα συνολικά 530)
2. Προσεκτική ανάγνωση και λεπτομερής καταγραφή (υπό μορφή αναλυτικής λίστας) του συνόλου των:
 - *πολιτικών υποκειμένων*
 - *πηγών*
 - *παραγωγικών αιτίων*
 - *επιπτώσεων*
 - *προτεινόμενων εναλλακτικών λύσεων*

3. Κατάρτιση των κατηγοριών μέσω επάλληλων συναθροίσεων των αναλυτικών στοιχείων σε υποσύνολα που να δύνανται να λειτουργήσουν ως ομαδοποιήσεις που να επιτρέπουν την κωδικοποίηση των αναφορών στα υπό εξέταση κείμενα.

vi. Με δεδομένη την κεντρικότητα του θέματος της **αξιοπιστίας** της χώρας για το συγκεκριμένο ζήτημα, αποφασίστηκε η δημιουργία μίας ακόμη κατηγορίας, όπου να κωδικοποιείται η τοποθέτησή της Ελλάδας από το κείμενο εντός ενός αξιολογικού φάσματος, όπου στο ένα άκρο του θα βρίσκεται η πλήρως αξιόπιστη διάσταση και στο άλλο η πλήρως αναξιόπιστη. Σημειώνεται ότι η αξιοπιστία/ αναξιόπιστία της χώρας εμφανίζεται τόσο με την πολιτική διάσταση, όσο και με την οικονομική, δεδομένου ότι υφίσταται μια αδιάλειπτη αναγωγή των πολιτικών παραμέτρων σε οικονομικά αποτελέσματα και των οικονομικών δεδομένων σε πολιτικές επιλογές και μεθοδεύσεις. Η αξιοπιστία/αναξιόπιστία μπορεί ίσως να ιδωθεί και ως ο κεντρικός άξονας δόμησης του πλαισίου «*δίκαιου - άδικου θύματος*», δεδομένου ότι αποτελεί τη συνισταμένη που παράγει η αξιολόγηση των παραγωγικών αιτίων της κρίσης, η συνάθροιση των εκφερόμενων ερμηνειών – απόψεων, καθώς και αυτή των προτεινόμενων (σε βάθος χρόνου) λύσεων για την άρση του αδιεξόδου.

vi. Παράλληλα, συμπεριλαμβάνεται και μία ακόμη κατηγορία για τον εντοπισμό **αναφοράς σε ελληνική παθογένεια**. Στην περίπτωση αυτής της κατηγορίας, καταγράφεται απλώς αν εντοπίζεται ή όχι τέτοιου είδους αναφορά και τα στοιχεία που θα προκύψουν από αυτή δύνανται να αξιοποιηθούν ερμηνευτικά για την απάντηση στο ερώτημα περί «*δίκαιου – άδικου θύματος*».

Σημειώνεται τέλος, ότι σε παράλληλη βάση με τη συγκρότηση του μεθοδολογικού εργαλείου, δημιουργήθηκε και η αντίστοιχη εκδοχή του στο στατιστικό πακέτο SPSS, προκειμένου να είναι δυνατή στη συνέχεια η καταχώρηση και στατιστική επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας. Η συγκέντρωση των στοιχείων μέσω της διαδικασίας κωδικοποίησης των δημοσιευμάτων πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση ενός code sheet για κάθε

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

εξεταζόμενο δημοσίευμα και στη συνέχεια τα στοιχεία καταχωρήθηκαν προς επεξεργασία στη βάση δεδομένων του SPSS.

3.2.4 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ Ή ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

A. Η μονάδα κωδικοποίησης

Ως μονάδα κωδικοποίησης ορίστηκε το δημοσίευμα, είτε αυτό αφορά αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο (ρεπορτάζ), είτε άρθρο γνώμης, είτε συνέντευξη.

B. Το δείγμα δημοσιευμάτων

Το εξεταζόμενο δείγμα δημοσιευμάτων²³ προέρχεται από συνολικά τέσσερις εφημερίδες, δύο αμερικανικές, τη *Wall Street Journal* και την *New York Times*, και δύο γερμανικές τη *Frankfurter Allgemeine Zeitung* και τη *Süddeutsche Zeitung*. Οι συγκεκριμένες εφημερίδες επελέγησαν με τα εξής κριτήρια:

1. Ως προς τη χώρα προέλευσης, οι ΗΠΑ και η Γερμανία αντίστοιχα αποτελούν τα κέντρα λήψης των πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων που καθόρισαν την πορεία των πραγμάτων, και συνεπώς, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της δημοσιότητας που δόθηκε στο θέμα της ελληνικής κρίσης χρέους έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε επίπεδο συσχετισμών και διαπίστωσης αιτιωδών σχέσεων ανάμεσα στα αντικειμενικώς συμβαίνοντα και στον τρόπο παρουσίασής τους.
2. Οι εφημερίδες κατέχουν τις δύο πρώτες θέσεις κυκλοφορίας σε εθνικό επίπεδο εντός των χωρών προέλευσής τους και είναι καθημερινής κυκλοφορίας, ώστε οι όποιες συγκρίσεις για τη συχνότητα και την έκταση των αναφορών στην ελληνική κρίση να γίνονται μεταξύ ομοιογενών εντύπων.
3. Το προφίλ των εν λόγω εφημερίδων, λόγω τις υψηλής ποιότητας και εγκυρότητάς τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, προσδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στις

²³ Πρόκειται στατιστικά για n δείγμα, δεδομένου ότι έχουν επιλεγεί τα δημοσιεύματα με αποκλειστικό θέμα την ελληνική οικονομική κρίση και την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας και όχι το σύνολο των δημοσιευμάτων της ίδιας περιόδου (N) που αναφέρονται στην Ελλάδα.

γνώμες και στις απόψεις που φιλοξενούν, ενώ η γενικότερη στάση που τηρούν είναι κρίσιμη για την εξέλιξη των θεμάτων, καθώς αποτυπώνουν το κλίμα που επικρατεί σε επίπεδο πολιτικής και οικονομίας και τις διαφαινόμενες τάσεις στα κέντρα λήψης των αποφάσεων.

4. Το δείγμα των δημοσιευμάτων αποτελείται από το σύνολο όσων δημοσιεύτηκαν κατά τη χρονική περίοδο από τις εκλογές της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 και έως και την προσφυγή της Ελλάδας στο μηχανισμό στήριξης ΕΕ - ΔΝΤ στις 23 Απριλίου 2010. Επομένως, σημειώνεται ότι πρόκειται ουσιαστικά για ένα στατιστικό δείγμα η, δεδομένου ότι δεν συγκεντρώθηκε το σύνολο των δημοσιευμάτων που αφορούν στην Ελλάδα, αλλά μόνον όσα αναφέρονται αυστηρά στο θέμα της κρίσης χρέους με επίκεντρο την Ελλάδα και όχι δημοσιεύματα που αφορούσαν άλλα θέματα και περιείχαν παρεμπιπτούσες αναφορές στο ζήτημα της ελληνικής κρίσης. Την ίδια περίοδο υπήρξαν δημοσιεύματα γενικότερου ενδιαφέροντος (πχ τουρισμός, πολιτισμός κλπ) με αναφορά στη χώρα, αλλά στο πλαίσιο της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα δημοσιεύματα με θεματική την ελληνική κρίση, ανεξάρτητα με το εάν αυτά ήταν αμιγώς ειδησεογραφικά δημοσιεύματα, συνεντεύξεις ελλήνων ή ξένων αξιωματούχων, πρωτοσέλιδα, editorials, αναλύσεις ειδικότερου χαρακτήρα. Σημειώνεται τέλος ότι στο δείγμα συμπεριελήφθησαν όσα δημοσιεύματα εμφανίστηκαν στην έντυπη έκδοση των εφημερίδων, καθώς παράλληλα στην ηλεκτρονική έκδοσή τους εντοπίζονται και άλλα δημοσιεύματα κατά την ίδια χρονική περίοδο, δεδομένου ότι το υλικό των ιστοσελίδων ανανεώνεται κατά κανόνα αρκετές φορές εντός της ημέρας.

Σημειώνεται ότι η επιλογή έντυπων ΜΜΕ για την παρούσα έρευνα δεν οφείλεται μόνο στη σχετικά μεγαλύτερη ευκολία πρόσβασης του υλικού, έναντι όσων προβάλλονταν την ίδια περίοδο από τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Οφείλεται επιπρόσθετα στο γεγονός ότι, οι εφημερίδες εξακολουθούν να διατηρούν ένα αρχετυπικό στοιχείο ανάμεσα στα ΜΜΕ και διαφοροποιούνται από τα ηλεκτρονικά ως προς την παρουσίαση της είδησης, γεγονός που

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

τους προσδίδει μια ιδιαίτερη θέση στο πεδίο της (εθνικής και διεθνούς) δημοσιότητας (Mc Quail, 1995:409).

Γ. Ο έλεγχος αξιοπιστίας

Κεφαλαιώδες μεθοδολογικό ζήτημα αποτελεί η διαπίστωση και κατά το δυνατόν μεγιστοποίηση της αξιοπιστίας του πρωτοκόλλου κωδικοποίησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του μεθοδολογικού εργαλείου, η επαναληψιμότητα της ερευνητικής διαδικασίας, καθώς και η πληρότητα και λειτουργικότητα του εγχειριδίου οδηγιών. Για την εξυπηρέτηση αυτού του στόχου, απαιτήθηκε η πειραματική κωδικοποίηση μέρους του δείγματος των δημοσιευμάτων από διαφορετικούς κωδικοποιητές. Κωδικοποιήθηκαν πειραματικά συνολικά 20 κείμενα από την ερευνήτρια (η οποία προέβη σε δύο επιμέρους κωδικοποιήσεις σε διαφορετικές χρονικές στιγμές) και δύο ακόμη κωδικοποιητές, οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν γι' αυτόν το σκοπό και ακολούθησε η, ανά δύο, σύγκριση των αποτελεσμάτων και στατιστική στάθμιση της αξιοπιστίας τους²⁴. Στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν αποκλίσεις της τάξης $R < 0,88$, καθώς και προβλήματα στις οδηγίες προς τους δυνητικούς κωδικοποιητές, έγιναν οι απαιτούμενες διορθωτικές παρεμβάσεις για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού αξιοπιστίας.

3.3 ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Είναι σαφές ότι η παρούσα έρευνα εστιάζει σε τμήμα μόνο των διεθνών έντυπων ΜΜΕ που ασχολήθηκαν με το θέμα της ελληνικής οικονομικής κρίσης κατά τη χρονική περίοδο 4 Οκτωβρίου 2009 έως και 23 Απριλίου 2010. Παρότι κατεβλήθη προσπάθεια να εξασφαλισθεί

²⁴ Τύπος υπολογισμού Συντελεστή Αξιοπιστίας R (Reliability): $R = 2 (C1,2) / (C1 + C2)$, όπου:

1. C1,2 = το πλήθος τυπολογικών κατηγοριών για τις οποίες σ υ μ φ ώ ν η σ α ν και οι δύο κωδικοποιητές (πχ 16 από τις 18) και
2. C1 + C2 = ο συνολικός αριθμός των περιπτώσεων που απέδωσαν κωδικό και οι δύο κωδικοποιητές (στο παράδειγμα 18, συνεπώς $18 \times 2 = 36$)
Παράδειγμα: Έστω ότι οι απαντήσεις στις οποίες συμπίπτουν οι κωδικοποιητές είναι 15 από τις 18, το R διαμορφώνεται ως εξής: $R = (2 \times 15) / 18 + 18 = 30/36 = 0,83$
Όσο το R τείνει στο 1 (100,0%), τόσο πιο αξιόπιστη θεωρείται η συγκεκριμένη κατηγορία, ενώ $R < 0,88$ (88,00%) αποτελεί ένδειξη ότι θα πρέπει να υπάρξει παρέμβαση για τη βελτίωση της αξιοπιστίας.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος των δημοσιευμάτων, μέσω επιλογής αυτών που εστιάζουν αυστηρά στο θέμα της κρίσης, καθώς και της επιλογής εφημερίδων από τις χώρες με τον πλέον αποφασιστικό ρόλο στο χειρισμό του συγκεκριμένου θέματος (ΗΠΑ και Γερμανία) με το παράλληλο κριτήριο της υψηλής κυκλοφορίας, δεν είναι δυνατό να ισχυριστεί κανείς ότι η αντιπροσωπευτικότητα των ευρημάτων είναι απόλυτη. Εκείνο που είναι δυνατό να αποτυπωθεί είναι μια, κατά το δυνατόν, σαφής τάση σε σχέση με τα ερωτήματα των υποθέσεων εργασίας. Σημειώνεται ότι εκφεύγει των στόχων της παρούσας εργασίας η καταγραφή της στάσης εντύπων μέσων που ανήκουν στο λεγόμενο «λαϊκό» τύπο και που επιδόθηκαν την ίδια περίοδο στην προβολή του θέματος με όρους ίσως μεγαλύτερης εκλαϊκευσης και επιφανειακότερης προσέγγισης. Το γεγονός ωστόσο ότι απευθύνονται στο ευρύ κοινό της χώρας τους, καθιστά τη μελέτη του ρόλου τους εξίσου ενδιαφέρουσα και διαφωτιστική.

Επιπρόσθετα, η παρούσα έρευνα, λόγω αφενός του σχεδιασμού της και αφετέρου του πεπερασμένου χαρακτήρα της, αδυνατεί να διαπιστώσει και να αποτυπώσει ερευνητικά τυχόν πολλαπλασιαστικές επιδράσεις που οφείλονται στη διάδοση των υπό εξέταση δημοσιευμάτων μέσω των ειδησεογραφικών τηλεοπτικών δικτύων και του διαδικτύου, λόγω της πρόσβασης μεγαλύτερου αριθμητικά κοινού στο δημοσιευόμενο πληροφοριακό φορτίο, της διαφορετικής «γραμματικής» των άλλων μέσων και του διαφορετικού πλαισίου (αισθητικού και γνωστικού) εντός του οποίου εντάσσονται τα δημοσιεύματα που περιέχονται στο καθημερινό φύλλο των εφημερίδων. Είναι γεγονός ότι η εξεταζόμενη αρθρογραφία εμφανιζόταν παράλληλα στις αντίστοιχες ιστοσελίδες των εντύπων στο διαδίκτυο, γεγονός που καθιστά αδύνατο τον αριθμητικό προσδιορισμό και την εθνική προέλευση των αναγνωστών τους. Παράλληλα, τα ηλεκτρονικά μέσα έκαναν συχνά επιλεκτικά αναφορές σε άρθρα, αναλύσεις και ρεπορτάζ των εφημερίδων (δεδομένου του κύρους των συντακτών τους), γεγονός που ενδέχεται να λειτουργούσε πολλαπλασιαστικά για την εντύπωση ή την απήχηση του προβαλλόμενου δημοσιεύματος ή απλώς να επέτεινε το θόρυβο γύρω από την ελληνική κρίση, χωρίς απαραίτητα να προσθέτει κάτι ουσιαστικό στην αντίληψη του κοινού για το θέμα. Παράλληλα, είναι σαφές ότι περιορισμοί χρόνου

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

αλλά και κόστους δεν επιτρέπουν στην παρούσα ερευνητική προσπάθεια να επεκταθεί πέραν συγκεκριμένων ορίων δείγματος και ανάλυσης.

3.4 Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν κατά τη θεωρητική τεκμηρίωση και προκειμένου να καταστεί δυνατό να απαντηθούν, διαμορφώθηκαν επιμέρους υποθέσεις εργασίας που θα τεθούν σε έλεγχο και που η επιβεβαίωση ή κατάρριψή τους θα δώσει το περίγραμμα των απαντήσεων των ερευνητικών ερωτημάτων.

Για τα ερωτήματα 1 και 2, δηλαδή αυτά που αφορούν στο αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας και στην παρουσίασή της ως αξιόπιστης ή αναξιόπιστης χώρας, η απάντηση μπορεί να προέλθει από τη μελέτη των αντίστοιχων στατιστικών στοιχείων στις σχετικές κατηγορίες του μεθοδολογικού εργαλείου (*Στάση έναντι της Ελλάδας και Αξιοπιστία Ελλάδας*), θα επιχειρηθεί ωστόσο η πληρέστερη απάντησή τους με τη διατύπωση επιμέρους υποθέσεων εργασίας που εμπλέκουν και μια σειρά άλλων μεταβλητών.

Ως προς το ερώτημα 2 (εξειδίκευση του κεντρικού), λαμβάνοντας ως εξαρτημένη μεταβλητή την εικόνα της χώρας, ορίζουμε ως ανεξάρτητες:

- 1. Τα παραγωγικά αίτια και*
- 2. Τις εναλλακτικές μορφές χειρισμού της κρίσης*

Ως πρώτη κατά σειρά υπόθεση ορίζεται το ερώτημα 7, σχετικά με την επίδραση του είδους του κειμένου στο περιεχόμενό του, ορίζεται ως εξαρτημένη μεταβλητή ο τόνος του κειμένου, ως ενδιάμεση ο τύπος του δημοσιεύματος (ειδησεογραφικό/ σχολιαστικό) και ως ανεξάρτητη η πηγή του κειμένου και διατυπώνεται η ακόλουθη υπόθεση εργασίας:

Υπόθεση 1: Ο τύπος του δημοσιεύματος καθορίζει ποιος λειτουργεί προσδιοριστικά ως προς το περιεχόμενό του. Στο αμιγώς ειδησεογραφικό μέρος τον τόνο του κειμένου θα δίνουν οι πηγές της είδησης & η δυναμική των γεγονότων, ενώ στον σχολιασμό τον τόνο του κειμένου θα δίνει ο συγγραφέας του.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Για τον έλεγχο της επίδρασης του εθνοκεντρισμού (ερώτημα 3), με εξαρτημένη μεταβλητή την εικόνα της χώρας και ανεξάρτητη τη χώρα προέλευσης του δημοσιεύματος, προκύπτουν οι ακόλουθες υποθέσεις εργασίας:

Υπόθεση 2: Η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας στο γερμανικό τύπο είναι αρνητική.

Προς εξυπηρέτηση του στόχου διαπίστωσης σε ποιο βαθμό αυτή επιβεβαιώνεται ή απορρίπτεται, εξειδικεύσεις αυτής της υπόθεσης αποτελούν οι ακόλουθες επιμέρους υποθέσεις που θα τεθούν στη συνέχεια σε έλεγχο:

Υπόθεση 2.1: Το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας στον γερμανικό τύπο είναι αρνητικό.

Υπόθεση 2.2: Η Ελλάδα εμφανίζεται ως αναξιόπιστη χώρα στο γερμανικό τύπο.

Συνδυάζοντας τη διερεύνηση της επίδρασης του εθνοκεντρισμού με την παράμετρο της συγκρότησης και προβολής της εικόνας της Ελλάδας στη βάση της πλαισίωσης «δίκαιο – άδικο θύμα», προκύπτει η επόμενη υπόθεση εργασίας:

Υπόθεση 2.3: Η Ελλάδα εμφανίζεται με την εικόνα του άδικου θύματος στο γερμανικό τύπο.

Συνδυάζοντας τη διερεύνηση της επίδρασης του εθνοκεντρισμού με την παράμετρο της αντικειμενικότητας των ΜΜΕ, προκύπτει η επόμενη σειρά υποθέσεων εργασίας:

Υπόθεση 2.4: Υπάρχει μία αρνητική στάση έναντι της Ελλάδας στον γερμανικό τύπο. Το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας έχει μία σαφώς αρνητικότερη στάση έναντι του ειδησεογραφικού.

Υπόθεση 2.4.1: Το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο έχει στατιστικά σημαντικό αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για την Ελλάδα έναντι του ειδησεογραφικού.

Υπόθεση 2.4.2: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο η εμφάνιση της Ελλάδας ως αναξιόπιστη χώρα είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό,τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Τέλος, η συνδυαστική διερεύνηση των μεταβλητών του εθνοκεντρισμού, της αντικειμενικότητας των ΜΜΕ και της πλαισίωσης της εικόνας της χώρας στη βάση του διπόλου «δίκαιο – άδικο θύμα» οδηγεί στη διατύπωση της υπόθεσης:

Υπόθεση 2.4.3: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο η εμφάνιση της Ελλάδας ως άδικου θύματος είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

Για λόγους συγκριτικής ανάγνωσης των αποτελεσμάτων των παραπάνω υποθέσεων, σε αυτήν την ομάδα υποθέσεων εντάσσεται και η ακόλουθη:

Υπόθεση 2.5: Η υπόθεση 3.1 δεν ισχύει για την εικόνα της Γερμανίας (δηλαδή το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Γερμανίας στο γερμανικό τύπο είναι θετικό).

Ακολουθώντας την ίδια λογική και με άξονα το ερώτημα 3 περί εθνοκεντρισμού, η ίδια βασική υπόθεση διατυπώνεται και για την περίπτωση του αμερικανικού τύπου και εξειδικεύεται σε επιμέρους υποθέσεις προς έλεγχο:

Υπόθεση 3: Η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο είναι αρνητική.

Υπόθεση 3.1: Το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο είναι αρνητικό.

Υπόθεση 3.2: Η Ελλάδα εμφανίζεται ως αναξιόπιστη χώρα στον αμερικανικό τύπο.

Υπόθεση 3.3: Η Ελλάδα εμφανίζεται με την εικόνα του άδικου θύματος στο αμερικανικό τύπο.

Υπόθεση 3.4: Υπάρχει μία αρνητική στάση έναντι της Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο. Το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας έχει μία σαφώς αρνητικότερη στάση έναντι του ειδησεογραφικού.

Υπόθεση 3.4.1: Το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στον αμερικανικό τύπο έχει στατιστικά σημαντικό αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για την Ελλάδα έναντι του ειδησεογραφικού.

Υπόθεση 3.4.2: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στον αμερικανικό τύπο, η εμφάνιση της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 3.4.3: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο αμερικανικό τύπο η εμφάνιση της Ελλάδας ως άδικου θύματος είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

Υπόθεση 3.5: Η υπόθεση 3.1 δεν ισχύει για την εικόνα της Γερμανίας (δηλαδή το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Γερμανίας στον αμερικανικό τύπο είναι θετικό).

Στο πλαίσιο διερεύνησης της επίδρασης του εθνοκεντρισμού, διαμορφώνονται οι ακόλουθες υποθέσεις εργασίας:

Υπόθεση 4: Η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας θα είναι αρνητικότερη στον γερμανικό τύπο έναντι του αμερικανικού.

Υπόθεση 5: Η στάση έναντι της Ελλάδας θα είναι αρνητικότερη στον γερμανικό τύπο έναντι του αμερικανικού τύπου.

Για τον έλεγχο της επίδρασης της γεγονοτικής επίδρασης (*instrumental actualization*), με εξαρτημένη μεταβλητή την εικόνα της χώρας και ανεξάρτητη τις θεματικές που πλαισιώνουν το δημοσίευμα, προκύπτει η ακόλουθη υπόθεση εργασίας:

Υπόθεση 6: Διαφορετικές θεματικές έχουν στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στο αξιολογικό πρόσημο της Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

4.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Στο πρώτο μέρος του τέταρτου κεφαλαίου επιχειρείται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων με την χρήση της περιγραφικής στατιστικής, ενώ στο δεύτερο μέρος γίνεται συστηματικός έλεγχος των υποθέσεων εργασίας που έχουν καταγραφεί στην ενότητα 3.3. Κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο καταγράφηκαν συνολικά στα συγκεκριμένα ειδησεογραφικά έντυπα, **528** δημοσιεύματα σχετικά με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα²⁵, τα οποία αποτελούν και το σύνολο του πληθυσμού (N) για την εν λόγω έρευνα. Από τα 528 άρθρα τα 175 (ποσοστό 33,1%) εμφανίζονται στις αμερικανικές εφημερίδες (NYT και WSJ), ενώ τα 353 (ποσοστό 66,9%) εμφανίζονται στις γερμανικές (FAZ και SDZ). Αυτό αποτελεί μία πρώτη ένδειξη για την επίδραση του εθνοκεντρισμού ως ειδησεογραφικού κριτηρίου και αποδίδεται στο ότι η Γερμανία βρίσκεται εγγυτέρα στο κέντρο της κρίσης και έχει, λόγω Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ιδιαίτερου ρόλου και της ισχύος της, ενεργητικότερη εμπλοκή στη διαχείριση του ζητήματος.

Παρατηρούμε ότι η κατανομή συχνοτήτων στις εφημερίδες της κάθε χώρας δεν είναι στατιστικά σημαντική. Από τα **175** άρθρα στις Αμερικανικές εφημερίδες τα **77 - 44,0%** εντοπίζονται στην εφημερίδα *New York Times*, ενώ τα **98 - 56,0%** εντοπίζονται στην εφημερίδα *Wall Street Journal*. Στην περίπτωση των γερμανικών υπό εξέταση φύλλων, παρατηρείται κάτι ανάλογο, δεδομένου ότι από τα συνολικά **353** υπό εξέταση δημοσιεύματα, τα **190 - 53,8%** ανήκουν στην εφημερίδα *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, ενώ τα υπόλοιπα **163 - 46,2%** στη *Süddeutsche Zeitung*. Η κατανομή αυτή οδηγεί στην παρατήρηση ότι τα δημοσιεύματα κατανέμονται σχετικώς ισόρροπα μεταξύ των δύο φύλλων, όποτε δεν υφίστανται περαιτέρω παρατηρήσεις αναφορικά με διαφοροποιήσεις

²⁵ Υπενθυμίζεται ότι τα δημοσιεύματα αυτά επελέγησαν με κριτήριο την κεντρικότητα της αναφοράς στο θέμα της ελληνικής οικονομικής κρίσης (δηλαδή δημοσιεύματα που αναφέρονταν είτε αποκλειστικά, είτε κατ' ελάχιστον κατά τα 2/3 της έκτασής τους στο θέμα αυτό), δεδομένου ότι, κατά την ίδια χρονική περίοδο με την κλιμάκωση του θέματος από μήνα σε μήνα, φιλοξενήθηκε πλήθος παρεμπιπτούσων αναφορών στο ίδιο ζήτημα σε δημοσιεύματα με κατά τα άλλα εντελώς διαφορετική θεματική κατεύθυνση (πχ εσωτερική επικαιρότητα, γενικότερες αναφορές στη διεθνή οικονομική κατάσταση κλπ). Τα δεύτερα αποκλείστηκαν από το συνολικό δείγμα έρευνας, αλλά θα μπορούσαν δυνητικά να αποτελέσουν ερευνητικό αντικείμενο άλλης ερευνητικής προσπάθειας με παρεμφερή στόχευση.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

στην κάλυψη του θέματος μεταξύ διαφορετικών εντύπων και συμπεραίνεται ότι **κεντρικός παραμένει ο προσδιοριστικός ρόλος του παράγοντα «χώρα» προέλευσης του δημοσιεύματος.**

Η παράμετρος ωστόσο που μαρτυρά τη σημασία που αποδίδεται από το έντυπο στο συγκεκριμένο θέμα στο πλαίσιο της κάλυψης της ημερήσιας επικαιρότητας, είναι αυτή του μεγέθους του δημοσιεύματος. Επί συνόλου **528** δημοσιευμάτων, τα **58 – 11,0%** ήταν **μικρά** (δηλαδή, βάσει της κωδικοποίησης στην αντίστοιχη κατηγορία, μικρότερα των 300 λέξεων), τα **185 – 35% μεσαία** (ήτοι, έκτασης μεταξύ 301 – 600 λέξεων) και τέλος, **285 – 54%, μεγάλα** (ήτοι, μεγαλύτερα των 601 λέξεων). Δεδομένου του περιορισμένου ποσοστού των μικρής έκτασης δημοσιευμάτων και αν συναθροιστούν οι δύο μεγαλύτερες κατηγορίες «*μεσαίο*»/ «*μεγάλο*», προκύπτει η παρατήρηση ότι τα **470** δηλαδή σε ποσοστό το **89%** των συνολικών δημοσιευμάτων καταλαμβάνουν μία έκταση στο φύλλο που υποδηλώνει ότι στο θέμα αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία και προβάλλεται ως άξιο προσοχής και λεπτομερέστερης κάλυψης που υπερβαίνει την απλή δημοσιογραφική αναφορά.

Σε ό,τι αφορά τον τύπο του δημοσιεύματος, από το σύνολο των 528 δημοσιευμάτων τα **362 (68%)** εμπίπτουν στην κατηγορία «*Ανταποκρίσεις/ Ρεπορτάζ*», τα **145 (27,5%)** στην κατηγορία «*Σχολιασμός/ Άρθρα Γνώμης*» και τέλος, τα **21 (4,0%)** στην κατηγορία «*Συνεντεύξεις*». Με βάση την κατανομή των δημοσιευμάτων ανά χώρα, στην περίπτωση των αμερικανικών εφημερίδων, επί συνόλου 175 δημοσιευμάτων, καταμετρώνται 146 (83,4%) «*Ανταποκρίσεις/ Ρεπορτάζ*», 29 (16,6%) δημοσιεύματα της κατηγορίας «*Σχολιασμός/ Άρθρα Γνώμης*» και κανένα (0%) δημοσίευμα της κατηγορίας «*Συνέντευξη*». Αντίστοιχα στην περίπτωση του γερμανικού τύπου, τα συνολικά 353 δημοσιεύματα κατανέμονται ως εξής: 261 (61,2%) «*Ανταποκρίσεις/ Ρεπορτάζ*», 116 (32,9%) «*Σχολιασμός/ Άρθρα Γνώμης*» και 21 (5,9%) «*Συνεντεύξεις*». Σημειώνεται στο σημείο αυτό, ότι στην ενότητα της αναλυτικής στατιστικής επεξεργασίας και ελέγχου των υποθέσεων, η κατηγορία «*Συνεντεύξεις*» έχει συγχωνευθεί με αυτήν των σχολιαστικών δημοσιευμάτων, δεδομένου ότι μία συνέντευξη φιλοξενείται κατά μείζονα λόγο για να συνεισφέρει στο σχολιασμό ενός

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

γεγονότος μέσα από τη διατύπωση σκέψεων και επιχειρημάτων, ενώ η ειδησεογραφική της διάσταση με την έννοια του ειδησεογραφικού φορτίου είναι μάλλον περιορισμένη.

Παρατηρείται στο σημείο αυτό σημαντική διαφοροποίηση στην κατανομή συχνοτήτων ανάμεσα στις εφημερίδες από τις δύο χώρες (ερώτημα 5), με αυτές από την **Γερμανία να έχουν υψηλότερο ποσοστό δημοσιευμάτων σχολιασμού απ' ό, τι οι εξεταζόμενες από τις ΗΠΑ** (άρθρα γνώμης: ΗΠΑ 16,6% και Γερμανία 32,9%), καθώς επίσης ότι απαντώνται 21 συνεντεύξεις (5,9%) στην Γερμανία έναντι καμίας στα αμερικανικά φύλλα. Σύμφωνα με τον Samaras (2006), το ποσοστό των άρθρων γνώμης στο σύνολο των δημοσιευμάτων είναι σαφής δείκτης ειδησεογραφικής εγγύτητας και σημαντικότητας. Αντλώντας στοιχεία που παρατίθενται σε έρευνα για τη σχέση της γεωγραφικής εγγύτητας και της ειδησεογραφικής κάλυψης των γεγονότων του Πολέμου του Ιράκ²⁶, των ΝΑΤΟϊκών βομβαρδισμών της Γιουγκοσλαβίας για το θέμα του Κοσόβου (Γιαλλουρίδης & Κεφαλά, 2001)²⁷ και του Σχεδίου Ανάν στον ελληνικό τύπο (Καθημερινή, Ελευθεροτυπία)²⁸, και όπως φαίνεται και από τον ακόλουθο πίνακα, η πολιτισμική και γεωγραφική εγγύτητα κατέστησαν την κρίση του Κοσόβου πιο σημαντική για το ελληνικό κοινό (με ποσοστό ειδησεογραφικής κάλυψης 69%, έναντι 80% και 48% για τα άλλα δύο θέματα.

Στην περίπτωση του Σχεδίου Ανάν και της διεξαγωγής δημοψηφίσματος στην Κύπρο για την αποδοχή ή απόρριψή του, κατά τη διάρκεια της σχετικής εκστρατείας ενημέρωσης, οι δημόσιες σφαίρες της Ελλάδας και της Κύπρου στην πραγματικότητα συγχωνεύτηκαν σε μία (μεγιστοποίηση εγγύτητας στον υπέρτατο βαθμό), με συνέπεια ένα εξωτερικό ζήτημα διεθνούς ενδιαφέροντος, να καταστεί και να αντιμετωπιστεί τελικά ως εσωτερικό για την ελληνική κοινή γνώμη, λαμβάνοντας ένα ποσοστό σχολιαστικών δημοσιευμάτων της τάξης του 52% (έναντι 31% και 20% των άλλων θεμάτων). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το

²⁶ Σαμαράς Αθ.Ν., (2009), ΜΜΕ & Εικόνα των Κρατών Η περίπτωση των ΗΠΑ στη μετά την 11/9 εποχή, στο: Γιαλλουρίδης Χ., "Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών από την Αμφικτιονία έως τον 21^ο Αιώνα", Αθήνα: Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Εκδόσεις Λιβάνη

²⁷ Γιαλλουρίδης, Χ.Κ. & Κεφαλά, Β.Δ.,(2001), Κόσοβο: Η Εικόνα του Πολέμου, Αθήνα: Ι.Σιδέρης

²⁸ Σαμαράς Αθ. Ν. & Γιαλλουρίδης Χρ., (2005), *Η Προεκλογική Εκστρατεία για το Σχέδιο Ανάν στον Ελλαδικό Τύπο*, Αδημοσίευτη Μελέτη, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ποσοστό των σχολιαστικών δημοσιευμάτων εμφανίζεται αυξημένο στην περίπτωση του γερμανικού τύπου (32,9%), σε σχέση με το αντίστοιχο του αμερικανικού (16,6%).

Κατά συνέπεια, η κατανομή συχνοτήτων για την οικονομική κρίση στον αμερικανικό τύπο (16,6% - 83,3%) είναι αντίστοιχη με αυτήν του Ιράκ στον ελληνικό τύπο (20% - 80%), γεγονός που λειτουργεί ενισχυτικά προς την θεωρητική τεκμηρίωση της επίδρασης της χωρικής εγγύτητας: η συγκεκριμένη κατανομή καταδεικνύει ότι και τα δύο θέματα προβάλλονται μεν ως αρκετά σημαντικά, αλλά δεδομένου ότι συντελούνται μακριά από τη χώρα, δε συνεπάγονται άμεση εμπλοκή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κατανομή σχολιαστικών & ειδησεογραφικών δημοσιευμάτων

Είδος δημοσιεύματος	Προηγούμενη έρευνα			Παρούσα έρευνα (Ελληνική κρίση)	
	Πόλεμος Ιράκ*	Κόσσοβο**	Σχέδιο Ανάν***	Γερμανικός Τύπος	Αμερικανικός Τύπος
Σχολιαστικά Δημοσιεύματα	20%	31%	52%	32,9%	16,6%
Ειδησεογραφικά Δημοσιεύματα	80%	69%	48%	61,2%	83,4%

*Πηγή: Σαμαράς Αθ. Ν., 2009

**Πηγή: Γιαλλουρίδης & Κεφαλά, 2001

***Πηγή: Σαμαράς Αθ. Ν. & Γιαλλουρίδης Χρ., 2005

Συμπερασματικά, η παραπάνω παρατήρηση μπορεί να θεωρηθεί ενισχυτική της υπόθεσης περί επίδρασης του εθνοκεντρισμού στην ειδησεογραφική κάλυψη, αφού καταδεικνύει ότι το κριτήριο της εγγύτητας και κατ'επέκταση η αντίληψη και διήθηση της διεθνούς επικαιρότητας με άξονα την εθνική διάσταση, αντανακλώνεται και στην ειδησεογραφική κάλυψη των γεγονότων.

Ένα άλλο ζήτημα που εξετάζουμε στο πλαίσιο αυτής της έρευνας είναι ο παράγοντας που δίνει τον τόνο του δημοσιεύματος, με την αναγνώριση τριών διακριτών κατηγοριών: α. ο συγγραφέας/ συντάκτης του κειμένου (πρόκειται για το δημοσιογράφο ή τον αρθρογράφο του δημοσιεύματος), β. οι πηγές της είδησης και γ. απουσία τόνου και αντ' αυτού, η δυναμική των γεγονότων. Στην περίπτωση των αμερικανικών εφημερίδων, στα 59 (33,7%) δημοσιεύματα

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

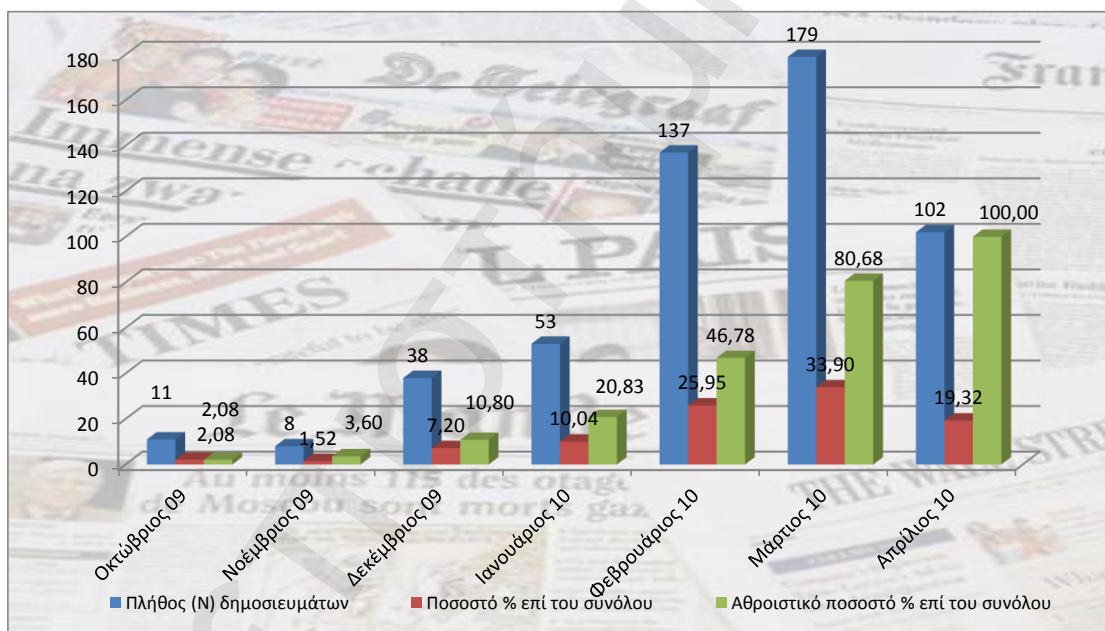
Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

τον τόνο δίνει ο συγγραφέας του κειμένου, ενώ στα 116 (66,3%), ο τόνος δίνεται από τις πηγές της ειδήσης. Η τρίτη κατηγορία «Δυναμική των γεγονότων/ Δεν υπάρχει τόνος», εμφανίζει μηδενικά ποσοστά παρουσίας. Στις γερμανικές εφημερίδες, τα 167 (47,3%) δημοσιεύματα αντλούν τον τόνο τους από το συντάκτη τους, τα 176 (49,9%) από τις πηγές της ειδήσης και τα 10 (2,8%) δεν εμφανίζουν τόνο. Η συνολική κατανομή αυτής της κατηγορίας, έχει ως εξής: επί συνόλου 528 δημοσιευμάτων, για τα 175 (33,1%) υπεύθυνος για τον τόνο είναι ο συντάκτης, για τα 353 (66,9%) υπεύθυνες για τον τόνο είναι οι πηγές της ειδήσης και τέλος, για 10 από αυτά (1,9%) δεν υφίσταται τόνος και παρατηρείται μόνον η δυναμική των γεγονότων.

Αναφορικά με τη μηνιαία κατανομή των δημοσιευμάτων, αυτή εμφανίζεται παραστατικά στο ακόλουθο διάγραμμα:

Γράφημα 1: Μηνιαία κατανομή δημοσιευμάτων

Υπάρχει μια σαφής τάση κλιμάκωσης και εντατικοποίησης της κάλυψης του θέματος με πύκνωση των δημοσιευμάτων, με σημείο αποκορύφωσης τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο του 2010 (μήνες κατά τους οποίους εμπεδώνεται με μεγαλύτερη σαφήνεια το μέγεθος της κρίσης και οι κίνδυνοι για την ελληνική και την ευρωπαϊκή οικονομία και κλιμακώνονται οι προσπάθειες, επαφές και συζητήσεις σε ελληνικό, γερμανικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση του ζητήματος). Ήδη έως τα τέλη του Μαρτίου 2010 έχει συσσωρευτεί το 80,7% του συνολικού αριθμού των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων για αυτό το θέμα στα συγκεκριμένα έντυπα (σε απόλυτους αριθμούς, τα 426 από τα συνολικώς 528).

Σε ό, τι αφορά την αναφορά στην ελληνική παθογένεια, και την κατανομή της στα φύλλα των δύο χωρών, αυτή εμφανίζεται στα 49 (28,0%) από τα συνολικά 175 αμερικανικά δημοσιεύματα, ενώ η αντίστοιχη εμφάνιση στα γερμανικά φύλλα αφορά 125 (35,4%) από τα συνολικά 353 δημοσιεύματα. Θα μπορούσε να επισημανθεί, ότι η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ των εφημερίδων των δύο χωρών δεν είναι μεγάλη, ωστόσο, το υψηλότερο ποσοστό που σημειώνουν τα γερμανικά φύλλα είναι μάλλον συνεπές προς την επικριτικότερη στάση του γερμανικού τύπου έναντι της Ελλάδας, δεδομένης της μεγαλύτερης ευαισθητοποίησης λόγω εγγύτητας, εμπλοκής αλλά και έκθεσης στις πιθανές συνέπειες του προβλήματος. Αποτελεί πιθανά ένδειξη επιβεβαίωσης και της υπόθεσης περί επίδρασης του εθνοκεντρισμού, ωστόσο μένει να ερμηνευθεί συνδυαστικά με την αναλυτική στατιστική επεξεργασία των στοιχείων.

Αναφορικά με την κατηγορία «Αξιολόγηση αξιοπιστίας της Ελλάδας» και την κατανομή των αποτελεσμάτων ανά χώρα προέλευσης του δημοσιεύματος, τα ερευνητικά αποτελέσματα έχουν ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Αξιολόγηση αξιοπιστίας Ελλάδας ανά χώρα

Κατηγορίες αξιολόγησης αξιοπιστίας	Χώρα		Σύνολο
	ΗΠΑ	Γερμανία	
Αμιγώς αξιόπιστη	1 – 0,6%	0 – 0,0%	1 - 0,3%
Αξιόπιστη με στοιχεία αναξιπιστίας	32 - 19,8%	16 - 8,6%	48 - 13,8%
Αναξιόπιστη με στοιχεία αξιοπιστίας	83 – 51,2%	76 – 40,6%	159 – 45,6%
Αμιγώς αναξιόπιστη	46 – 28,4%	95 – 50,8%	141 – 40,4%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	-,8366	-1,3333	-1,0966
Σύνολο	162 – 100,0%	187 – 100,0%	349 – 100,0%

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε 95 γερμανικά δημοσιεύματα, δηλαδή στα μισά (50,8%) από όσα φέρουν αξιολογικό φορτίο για την αξιοπιστία της Ελλάδας, η χώρα εμφανίζεται ως «*Αμιγώς αναξιόπιστη*», αποδίδοντας πλήρως αρνητικό πρόσημο στη εικόνα της. Το αντίστοιχο ποσοστό για τα αμερικανικά δημοσιεύματα είναι σημαντικά μικρότερο, καθώς μόνο στα 46 (28,4%) από τα συνολικά δημοσιεύματα με αξιολογικό φορτίο, η χώρα εμφανίζεται ως «*Αμιγώς αναξιόπιστη*». Θα πρέπει να επισημανθεί ωστόσο ότι το συνολικό αξιολογικό φορτίο συσσωρεύεται στην αρνητική ζώνη, καθώς αν συναθροιστούν τα ποσοστά των κατηγοριών «*Αναξιόπιστη με στοιχεία αξιοπιστίας*» και «*Αμιγώς αναξιόπιστη*» τόσο στα αμερικανικά, όσο και στα γερμανικά φύλλα, παρατηρείται ότι αυτά αφορούν τα 300 από τα συνολικά 349 δημοσιεύματα με αξιολογικό φορτίο για την αξιοπιστία της χώρας, δηλαδή ένα ποσοστό της τάξης του 85,95%. Από το γεγονός αυτό τεκμαίρεται ότι η γενικότερη εικόνα που προκύπτει για τη χώρα έχει έντονο το στοιχείο της αναξιόπιστίας, γεγονός που συνιστά πλήγμα στην εικόνα της, δεδομένης της κεντρικότητας της έννοιας της εθνικής αξιοπιστίας, τόσο σε διεθνές – πολιτικό επίπεδο, όσο και σε οικονομικό (που για ευνόητους λόγους έχει αυξημένη σημασία στο συγκεκριμένο πλαίσιο).

Στην κατηγορία «*Στάση απέναντι στην Ελλάδα*», η κατανομή των ποσοστών ανά χώρα προέλευσης των δημοσιευμάτων έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Στάση έναντι της Ελλάδας ανά χώρα

Χώρα	Στάση απέναντι στην Ελλάδα					Μέση Τιμή	Σύνολο N
	Πολύ αρνητική	Αρνητική	Ουδέτερη	Θετική	Πολύ θετική		
ΗΠΑ	7 – 4,1%	37 – 21,5%	110 – 64,0%	18 – 10,5%	0 – 0,0%	-,1919	172
Γερμανία	39 – 11,1%	128 – 36,5%	132 – 37,6%	48 – 13,7%	4 – 1,1%	-,4274	351
Σύνολο	46 – 8,8%	165 – 31,5%	242 – 46,3%	66 – 12,6%	4 – 0,8%	-,3499	523

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, το πρόσημο της στάσης απέναντι στην Ελλάδα στη περίπτωση του αμερικανικού τύπου είναι κατά μείζονα λόγο ουδέτερο, δεδομένου ότι στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν τα 110 από τα συνολικά 172 εξεταζόμενα δημοσιεύματα, δηλαδή ένα ποσοστό 64,0%, με δεύτερη κατηγορία το «*Αρνητική στάση*» που εμφανίζει

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ποσοστό 21,5% με 37 δημοσιεύματα, εύρημα συμβατό με την αρχή της αντικειμενικότητας. Στην κατηγορία «*Ουδέτερο*», τα γερμανικά δημοσιεύματα εμφανίζουν σημαντική απόκλιση από τα αντίστοιχα αμερικανικά, καθώς μόνο το 37,6% των δημοσιευμάτων χαρακτηρίζεται από ουδέτερη στάση έναντι της Ελλάδας, γεγονός που πιστοποιεί απόκλιση από την αρχή της αντικειμενικότητας. Μελετώντας και τις κατανομές στις κατηγορίες «*Πολύ αρνητική*» και «*Αρνητική*», παρατηρείται ότι, κατατάσσονται συγκριτικά λιγότερα αμερικανικά δημοσιεύματα από ό,τι γερμανικά και ενώ αντίστοιχα, στις κατηγορίες «*Θετική*» και «*Πολύ αρνητική*» υπάρχει μια μικρή διαφορά υπέρ των γερμανικών δημοσιευμάτων. Πάντως, αν συναθροιστούν τα ποσοστά των κατηγοριών «*Ουδέτερη*», «*Αρνητική*» και «*Πολύ αρνητική*», ανά χώρα προέλευσης των δημοσιευμάτων, το αποτέλεσμα είναι ένα ποσοστό 89,6% για τον αμερικανικό και 85,2% για το γερμανικό, γεγονός που μεταφράζεται στην παρατήρηση ότι στα 4/5 των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων, η στάση κυμαίνεται μεταξύ του αρνητικότερου άκρου και του ουδέτερου, αφήνοντας πολύ μικρά ποσοστά να μοιραστούν στις κατηγορίες «*Θετική*» (10,5% για τα αμερικανικά φύλλα, 13,7% για τα γερμανικά) και «*Πολύ θετική*» (0,0% για τα αμερικανικά φύλλα, 1,1% για τα γερμανικά). Λαμβάνοντας υπόψη τέλος τη μέση τιμή της συγκεκριμένης κατηγορίας, καθίσταται σαφής **η απόκλιση των γερμανικών δημοσιευμάτων από την αρχή της αντικειμενικότητας**, δεδομένου ότι αυτή διαμορφώνεται σε -,4274, έναντι -,1919 των αμερικανικών.

Την παρατήρηση αυτή ενισχύει και η κατανομή αναφορικά με την **ένταση της αξιολόγησης ή αξιολογικό φορτίο**²⁹, και όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα, στην περίπτωση των αμερικανικών φύλλων το μεγαλύτερο ποσοστό λαμβάνει η ουδέτερη ένταση αξιολόγησης (64,0%), ενώ στην περίπτωση των γερμανικής προέλευσης δημοσιευμάτων, η χαμηλή ένταση αξιολόγησης λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό (50,1%) (πίνακας 4). **Το γεγονός του αυξημένου αξιολογικού φορτίου στο γερμανικό τύπο είναι δηλωτικό**

²⁹ Ως **αξιολογικό φορτίο** ενός θέματος ορίζουμε το ποσοστό των άρθρων που φέρουν αξιολόγηση (θετική ή αρνητική). Ο δείκτης προκύπτει από στατιστική επεξεργασία του δείκτη που εξετάζει την αξιολόγηση της χώρας. Λαμβάνει τιμές: 0 δεν υπάρχει αξιολογικό φορτίο, 1 μικρό αξιολογικό φορτίο (συναθροίζει τις κατηγορίες -1 και +1) και 2 μεγάλο αξιολογικό φορτίο (συναθροίζει τις κατηγορίες -2 και +2). Ο μέσος όρος λειτουργεί ως δείκτης αξιολογικού φορτίου ή έντασης αξιολόγησης (πηγή: Σαμαράς Αθ.Ν., (2009), *ΜΜΕ & Εικόνα των Κρατών Η περίπτωση των ΗΠΑ στη μετά την 11/9 εποχή*, στο: Γιαλλουρίδης Χ., "Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών από την Αμφικτιονία έως τον 21^ο Αιώνα", Αθήνα: Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Εκδόσεις Λιβάνη)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

της αυξημένης εστίασης και ενδιαφέροντος για το θέμα της ελληνικής κρίσης από τα γερμανικά έντυπα, έναντι της αντίστοιχης των αμερικανικών, επιβεβαιώνοντας τη θεωρητική προσέγγιση του εθνοκεντρισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ένταση αξιολόγησης Ελλάδας ανά χώρα

Χώρα	Ένταση Αξιολόγησης Ελλάδας			Μέση Τιμή	Σύνολο
	Ουδέτερη	Χαμηλή Ένταση Αξιολόγησης	Υψηλή Ένταση Αξιολόγησης		
ΗΠΑ	110 - 64,0%	55 - 32,0%	7 - 4,1%	0,4012	172 - 100,0%
Γερμανία	132 - 37,6%	176 - 50,1%	43 - 12,3%	0,7464	351 - 100,0%
Σύνολο	242 - 46,3%	231 - 44,2%	50 - 9,6%	0,6329	523 - 100,0%

Προκειμένου να υπάρξει ένα σημείο σύγκρισης και αναφοράς για την καλύτερη κατανόηση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων που αφορούν την Ελλάδα, μετράται και παρατίθεται και η αντίστοιχη κατανομή για τη στάση που τηρούν τα δημοσιεύματα έναντι της Γερμανίας. Στην περίπτωση των αμερικανικών φύλλων, η κατανομή είναι ίση μεταξύ των κατηγοριών «Ουδέτερη» και «Αρνητική» με 49 δημοσιεύματα στην πρώτη (39,%) και 11 στη δεύτερη (39,3%). Δεν υφίσταται δημοσίευμα με «Πολύ αρνητική» στάση έναντι της Γερμανίας, ούτε και κάποιο με «Πολύ θετική», ενώ το ποσοστό της «Θετικής» είναι 20,7% με εντοπισμό σε 6 αμερικανικά δημοσιεύματα.

Η αντίστοιχη κατανομή των γερμανικών δημοσιευμάτων εμφανίζει τα μεγαλύτερα ποσοστά στην κατηγορία «Θετική» με 23 δημοσιεύματα και 79,3%. Το γεγονός αυτό είναι μάλλον αναμενόμενο, εφόσον τα ευρήματα προέρχονται από δύο από τις μεγαλύτερες και εγκυρότερες εφημερίδες εθνικής εμβέλειας στη Γερμανία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ωστόσο το αυξημένο ποσοστό 60,7% που εμφανίζει η κατηγορία «Αρνητική» έναντι της Γερμανίας με εντοπισμό της σε 17 δημοσιεύματα στα γερμανικά φύλλα. Στη συγκεκριμένη κατηγορία, εντοπίζονται συνολικά 28 δημοσιεύματα και τα 17 από αυτά αφορούν το γερμανικό τύπο, που ενδέχεται να στέκεται περισσότερο κριτικά έναντι των εθνικών επιλογών στο θέμα αυτό, ενώ ο αμερικανικός τύπος εμφανίζει μεγαλύτερη αποστασιοποίηση.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Ένταση αξιολόγησης Γερμανίας ανά χώρα

		Ένταση Αξιολόγησης απέναντι στη Γερμανία			Μέση Τιμή	Σύνολο
		Ουδέτερη	Χαμηλή ένταση αξιολόγησης	Υψηλή ένταση αξιολόγησης		
Χώρα	ΗΠΑ	49 - 39,8%	17 - 29,8%	0 - 0,0%	0,2576	66 - 36,1%
	Γερμανία	74 - 60,2%	40 - 70,2%	3 - 100,0%	0,3932	117 - 63,9%
Σύνολο		123 - 100,0%	57 - 100,0%	3 - 100,0%	0,3443	183 - 100,0%

Προβαίνοντας σε σύγκριση των δύο μεγεθών (αξιολόγηση και ένταση αξιολόγησης) μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας, παρατηρείται ότι στην περίπτωση της Ελλάδας, το συνολικό αξιολογικό κινείται σαφώς αρνητικότερα, ενώ στην περίπτωση της Γερμανίας η αξιολόγηση είναι θετικότερη, ενώ το αξιολογικό φορτίο της Ελλάδας είναι υψηλότερο από το αξιολογικό φορτίο της Γερμανίας όσον αφορά τόσο της Γερμανικές όσο και τις Αμερικανικές εφημερίδες. Αυτό σχετίζεται με τον διαφορετικό ρόλο που διαδραματίζουν οι δύο χώρες στο συνολική αφήγηση του δράματος της Ελληνικής οικονομικής κρίσης

Αναφορικά με την **κατηγορία της πλαισίωσης**, η πρώτη παρατήρηση αφορά στον εντοπισμό πλαισίωσης στη συντριπτική πλειονότητα των δημοσιευμάτων, με την επιλογή «Απουσία πλαισίωσης – Παράθεση γεγονότων» να κινείται σε πάρα πολύ χαμηλά επίπεδα. Παράλληλα, είναι σαφές ότι η **«Πλαισίωση σε όρους αποτελεσμάτων/ επιπτώσεων» συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά**, τόσο στα εξεταζόμενα δημοσιεύματα του αμερικανικού, όσο και του γερμανικού τύπου, καθώς εντοπίζεται σε 172 (98,3%) αμερικανικά και σε 333 (94,3%) γερμανικά δημοσιεύματα αντίστοιχα, γεγονός που συνιστά ένδειξη της δυναμικότητας του γεγονότος. Συνιστά παράλληλα και την κυρίαρχη πλαισίωση στην πλειονότητα των αμερικανικών δημοσιευμάτων (152 - 86,9%), αλλά και των γερμανικών (267 - 76,1%). Επί του συνολικού αριθμού των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων, η συγκεκριμένη

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

πλαisiώση απαντάται σε 505 δημοσιεύματα, δηλαδή σε ποσοστό 95,6%, ενώ κωδικοποιείται ως κυρίαρχη αναφορά σε 419, δηλαδή σε ποσοστό 79,7%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Είδος Πλαisiώσης

Α/ Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΜΦΑΝΙΣΗ			ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ		
		ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	Πλαisiώση σε όρους παραγωγικών αιτίων	96 - 54,9%	212 - 60,1%	308 - 58,3%	23 - 13,1%	69 - 19,7%	92 - 17,5%
2	Πλαisiώση σε όρους αποτελεσμάτων/ επιπτώσεων	172 - 98,3%	333 - 94,3%	505 - 95,6%	152 - 86,9%	267 - 76,1%	419 - 79,7%
3	Απουσία πλαisiώσης – Παράθεση γεγονότων	0 - 0,0%	15 - 4,2%	15 - 2,8%	0 - 0,0%	15 - 4,3%	15 - 2,9%

Ως προς την αναλυτική τυπολογία «*Παραγωγικά αίτια ελληνικής κρίσης*» (και όπως προκύπτει από τον ακόλουθο αναλυτικό πίνακα), τα υψηλότερα ποσοστά συγκεντρώνει η κατηγορία «*Ρόλος των αγορών*» που εντοπίζεται σε 51 (29,1%) αμερικανικά δημοσιεύματα, σε 113 (32,0%) γερμανικά και σε 164 (31,1%) επί του συνόλου των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων. Παράλληλα, αποτελεί την κυρίαρχη αναφορά σε 33 (35,5%) αμερικανικά, 67 (30,6%) γερμανικά και σε 100 (32,1%) από τα υπό εξέταση δημοσιεύματα.

Ακολουθούν οι επιλογές «*Προηγούμενες [ελληνικές] διακυβερνήσεις (διαχρονική αναφορά)*» και «*Ελληνικός κρατικός μηχανισμός*», που εντοπίζονται σε, 24 (13,7%) αμερικανικά, 90 (25,5%) γερμανικά και 114 (21,6%) συνολικά δημοσιεύματα η πρώτη, και σε 32 (18,3%) αμερικανικά, 82 (23,2%) γερμανικά και 114 (21,5%) συνολικά δημοσιεύματα αντίστοιχα. Ταυτόχρονα, αποτελούν την κυρίαρχη αναφορά σε επίπεδο παραγωγικών αιτίων σε 40 (12,8%) από τα εξεταζόμενα δημοσιεύματα (για την επιλογή «*Προηγούμενες [ελληνικές] διακυβερνήσεις (διαχρονική αναφορά)*») και σε 36 (11,5%) από αυτά (για την επιλογή «*Ελληνικός κρατικός μηχανισμός*»).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Παραγωγικά αίτια ελληνικής κρίσης ανά χώρα – (Αναλυτική τυπολογία)

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΜΦΑΝΙΣΗ			ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ		
		ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	Παρούσα διακυβέρνηση	6 – 3,4%	15 – 4,2%	21 – 4,0%	4 - 4,3%	3 - 1,4%	7 - 2,2%
2	Προηγούμενη διακυβέρνηση (μεμονωμένα)	14 – 8,0%	36 – 10,2%	50 – 9,5%	7 – 7,5%	4 - 1,8%	11 - 3,5%
3	Προηγούμενες διακυβερνήσεις (διαχρ. αναφορά)	24 – 13,7%	90 – 25,5%	114 – 21,6%	9 – 9,7%	31 - 14,2%	40 - 12,8%
4	Ελληνικός κρατ. μηχανισμός	32 – 18,3%	82 – 23,2%	114 – 21,5%	10 – 10,8%	26 - 11,9%	36 - 11,5%
5	Λειτουργία κομμ. συστήματος (εσωτ. λειτουργία)	11 – 6,3%	26 – 7,4%	37 – 7,0%	2 – 2,2%	5 - 2,3%	7 - 2,2%
6	Συμπεριφορές πολιτ. κουλτούρας	17 – 9,7%	60 – 17,0%	77 – 14,6%	6 – 6,5%	30 - 13,7%	36 - 11,5%
7	Ελληνικό οικον. μοντέλο	14 – 8,0%	15 – 4,2%	29 – 5,5%	3 – 3,2%	2 - 0,9%	5 - 1,6%
8	Ρόλος αγορών	51 – 29,1%	113 – 32,0%	164 – 31,1%	33 – 35,5%	67 - 30,6%	100 - 32,1%
9	Δυσλειτουργίες ΕΕ (πλ. αποφάσεων)	15 – 8,6%	28 – 7,9%	43 – 8,1%	5 – 5,4%	13 - 5,9%	18 - 5,8%
10	Δομικά στοιχεία ΕΕ (στήσιμο Ευρωζώνης)	24 – 13,7%	43 – 12,2%	67 – 12,7%	12 – 12,9%	26 - 11,9%	38 - 12,2%
11	Διεθνής οικον. συγκυρία	8 – 4,6%	16 – 4,5%	24 – 4,5%	1 – 1,1%	1 - 0,5%	2 - 0,6%
12	Εκμαυλισμός ελλην. κοινωνίας	0 – 0%	8 – 2,3%	8 – 1,5%	0 – 0%	1 - 0,5%	1 - 0,3%
13	Ρόλος διεθνών ΜΜΕ	3 – 1,7%	17 – 4,8%	20 – 3,8%	0 – 0%	5 - 2,3%	5 - 1,6%
14	Διάφορα/ άλλα	6 – 3,4%	20 – 5,7%	26 – 4,9%	1 – 1,1%	5 - 2,3%	6 - 1,9%

Προκειμένου να καταστεί σαφέστερο το που εντοπίζεται το κέντρο βάρους σε ό, τι αφορά την αναγνώριση του παραγωγικού αιτίου της ελληνικής οικονομικής κρίσης, και με δεδομένη τη σημασία των σχετικών ευρημάτων στον έλεγχο της υπόθεσης εργασίας αναφορικά με το ζήτημα τη προβολής μιας εικόνας στη βάση «*δίκαιο/ άδικο θύμα*», επελέγη η συνάθροιση των επιμέρους κατηγοριών σε δύο γενικότερες με άξονα συγκεκριμένα κριτήρια.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Η πρώτη συνάθροιση³⁰ των ανωτέρω κατηγοριών γίνεται με κριτήριο την αναφορά σε παραγωγικό αίτιο το οποίο εντοπίζεται εντός ή εκτός Ελλάδας (δηλαδή την απόδοση της κρίσης στην επίδραση εσωτερικής ή εξωτερικής υφής παραγόντων), ενώ κατόπιν αυτή που προκύπτει από τη συνάθροιση αυτών που αφορούν εσωτερικούς παράγοντες, επανασυναθροίζεται στη βάση του κριτηρίου αναφοράς σε παράγοντα που η δράση του είναι χρονικά περιορισμένη και συγκυριακή ή σε παράγοντα που συνιστά δομικό, εμπεδωμένο και σταθερό στο χρόνο στοιχείο της ελληνικής πραγματικότητας. Στόχος αυτής της διαδικασίας είναι η μεγαλύτερη δυνατή ερμηνευτική αξιοποίηση των ερευνητικών ευρημάτων, δεδομένου ότι η συνάθροιση των αρχικών κατηγοριών ξεκαθαρίζει περισσότερο την εικόνα σχετικά με τις καταγεγραμμένες τάσεις από ό,τι η ανάγνωση των στατιστικών των μεμονωμένων επιμέρους κατηγοριών.

Η διαπίστωση εστίασης σε παραγωγικά αίτια που αποδίδονται στο εσωτερικό της χώρας, καθώς και η κατανομή τους στα έντυπα με βάση τη χώρα προέλευσής τους, είναι δηλωτική της ισχυρότερης απόδοσης ευθύνης στην Ελλάδα (με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την εθνική προβαλλόμενη εικόνα ως δίκαιου ή άδικου θύματος), από ό,τι συμβαίνει με την απόδοση ευθυνών σε παράγοντες που εκφεύγουν του εθνικού πλαισίου (και συνεπώς, δε λειτουργούν το ίδιο επιβαρυντικά με την προηγούμενη περίπτωση). Αντιστοίχως, η εστίαση σε συγκυριακό ή δομικό εσωτερικό παράγοντα ενέχει μικρότερη ή μεγαλύτερη βαρύτητα για την παραγόμενη εικόνα, δεδομένου ότι ο συγκυριακός παράγοντας συνιστά στοιχείο με διάσταση προσωρινότητας και με δυνατότητα υπέρβασης, ενώ ο δομικός παράγοντας είναι βαθιά ριζωμένος, εγγενής και εμπεδωμένος και συνεπώς υποδηλώνει ένα βαρύτερο πρόβλημα που

³⁰ Στην πρώτη συνάθροιση και ως αναφερόμενες σε εξωτερικούς παράγοντες, εμπίπτουν οι ακόλουθες προς συνάθροιση μεμονωμένες κατηγορίες: Ρόλος των αγορών, Δυσλειτουργίες ΕΕ (πλαίσιο αποφάσεων), Δομικά στοιχεία ΕΕ (στήσιμο Ευρωζώνης), Διεθνής οικονομική συγκυρία, Εκμαυλισμός ελληνικής κοινωνίας (εξωτερικοί παράγοντες) και Ρόλος των διεθνών ΜΜΕ. Ως αναφερόμενες σε εσωτερικούς παράγοντες εμπίπτουν οι: Παρούσα διακυβέρνηση, Προηγούμενη διακυβέρνηση (μεμονωμένα), Προηγούμενες διακυβερνήσεις (διαχρονική αναφορά), Ελληνικός κρατικός μηχανισμός, Λειτουργία κομματικού συστήματος (εσωτερική λειτουργία), Συμπεριφορές πολιτικής κουλτούρας και Ελληνικό οικονομικό μοντέλο.

Κατά τη δεύτερη συνάθροιση που των εσωτερικών παραγωγικών αιτιών στη βάση του της διάκρισης «Συγκυριακός/Δομικός», εμπίπτουν οι ακόλουθες μεμονωμένες κατηγορίες: α. Παρούσα διακυβέρνηση και Προηγούμενη διακυβέρνηση (μεμονωμένα) και β. Προηγούμενες διακυβερνήσεις (διαχρονική αναφορά), Ελληνικός κρατικός μηχανισμός, Λειτουργία κομματικού συστήματος (εσωτερική λειτουργία), Συμπεριφορές πολιτικής κουλτούρας και Ελληνικό οικονομικό μοντέλο.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

είναι δυσκολότερο και λιγότερο πιθανόν να ξεπεραστεί. Με τον τρόπο αυτό προκύπτει μία νέα τυπολογία, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως επαγωγική τυπολογία για αντίστοιχα έρευνες εικόνας κρατών ανεξαρτήτως από την χρονική στιγμή διεξαγωγής των ερευνών αυτών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : Παραγωγικά αίτια ελληνικής κρίσης ανά χώρα – (Επαγωγική τυπολογία)

Α/ Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΜΦΑΝΙΣΗ			ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ		
		ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	Εξωτερικός Παράγοντας	101 – 57,7%	225 – 63,7%	326 – 61,7%	102 – 54,9%	113 – 51,7%	164 – 52,6%
2	Εσωτερικός Παράγοντας	118 – 67,4%	324 – 91,7%	442 – 81,4%	41 – 44,2%	101 – 46,2%	142 – 45,3%
3	Εσωτερικός Συγκυριακός Παράγοντας	20 – 11,4%	51 – 14,4%	71 – 13,5%	11 – 11,8%	7 – 3,2%	18 – 5,7%
4	Εσωτερικός Δομικός Παράγοντας	98 – 56%	273 – 77,3%	448 – 70,2%	30 – 32,4%	94 – 43%	124 – 39,6%
5	Διάφορα - άλλα	6 – 3,4%	20 – 5,7%	26 – 4,9%	1 – 1,1%	5 - 2,3%	6 - 1,9%

Όπως προκύπτει από την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα (8), παρατηρείται στη διάσταση των παραγωγικών αιτιών, μία κατίσχυση σε επίπεδο εμφάνισης του εσωτερικού παράγοντα (παραπομπή στην εικόνα του άδικου θύματος), τόσο στα αμερικανικά, όσο και στα γερμανικά δημοσιεύματα, έναντι της αντίστοιχης εμφάνισης του εξωτερικού παράγοντα. Ως κυρίαρχη παρουσία ωστόσο, υπερισχύει ο εξωτερικός παράγοντας (παραπομπή στο δίκαιο θύμα), γεγονός που καταδεικνύει ότι ως προς αυτή τη διάσταση της εικόνας του δίκαιου – άδικου θύματος, αυτό που προάγεται για την εικόνα της Ελλάδας κλίνει περισσότερο προς την κατεύθυνση του δίκαιου θύματος και στις δύο εξεταζόμενες περιπτώσεις εντύπων.

Επιπρόσθετα, παρατηρείται ότι στις επιμέρους κατηγορίες των παραγωγικών αιτιών, ο εσωτερικός, δομικός παράγοντας υπερισχύει και στο επίπεδο της εμφάνισης και στο επίπεδο της κυρίαρχης παρουσίας έναντι του εσωτερικού, συγκυριακού. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι στις περιπτώσεις που καταλογίζεται υπαιτιότητα στην Ελλάδα για την οικονομική κρίση, το κέντρο βάρους εντοπίζεται

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

σε παράγοντες δομικούς και βαθιά εδραιωμένους, και που συνεπώς, υπαινίσσεται βαρύτερη παθογένεια και γι' αυτό αρνητικότερο πρόσημο στην προβαλλόμενη εικόνα της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Εναλλακτικές μορφές διαχείρισης της κρίσης ανά χώρα (Αναλυτική κατηγορία)

		ΕΜΦΑΝΙΣΗ			ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ		
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	Ελλάδα: Λήψη μέτρων πολιτικής υφής	17 - 9,7%	44 - 12,5%	61 - 11,6%	9 - 5,5%	20 - 6,3%	29 - 6,0%
2	Ελλάδα: Λήψη οικονομικών μέτρων θετικής κατεύθυνσης	105 - 60,0%	155 - 43,9%	260 - 49,2%	49 - 29,7%	85 - 26,8%	134 - 27,8%
3	Ελλάδα: Αναδιάρθρωση χρέους	12 - 6,9%	2 - 0,6%	14 - 2,7%	1 - 0,6%	0 - 0,0%	1 - 0,2%
4	Ελλάδα: Έξοδος από την Ευρωζώνη	23 - 13,1%	49 - 13,9%	72 - 13,6%	4 - 2,4%	9 - 2,8%	13 - 2,7%
5	Ελλάδα: Χρεοκοπία	94 - 53,7%	114 - 32,3%	208 - 39,4%	13 - 7,9%	20 - 6,3%	33 - 6,8%
6	Εσωτερική διαχείριση από ΕΕ: Βασικές δρών η Γερμανία	27 - 15,4%	33 - 9,3%	60 - 11,4%	10 - 6,1%	11 - 3,5%	21 - 4,4%
7	Εσωτερική διαχείριση από ΕΕ: Βασικές δρών η ΕΕ	67 - 38,3%	129 - 36,5%	196 - 37,1%	29 - 17,6%	57 - 18,0%	86 - 17,8%
8	Διαρθρωτικές αλλαγές στην Ευρωζώνη	2 - 1,1%	35 - 9,9%	37 - 7,0%	0 - 0,0%	16 - 5,0%	16 - 3,3%
9	ΕΕ: Αυστηροποίηση των όρων δημοσιονομικής πειθαρχίας	12 - 6,9%	51 - 14,4%	63 - 11,9%	3 - 1,8%	15 - 4,7%	18 - 3,7%
10	ΕΕ: Αναθεώρηση ευρωπαϊκού μοντέλου	5 - 2,9%	0 - 0,0%	5 - 0,9%	2 - 1,2%	0 - 0,0%	2 - 0,4%
11	Συνδιαχείριση από ΕΕ & ΔΝΤ	60 - 34,3%	120 - 34,0%	180 - 34,1%	32 - 19,4%	68 - 21,5%	100 - 20,7%
12	Κανονιστικές/ ρυθμιστικές παρεμβ. στις διεθνείς αγορές	14 - 8,0%	12 - 3,4%	26 - 4,9%	10 - 6,1%	4 - 1,3%	14 - 2,9%
13	Αναζήτηση εναλλακτικών πηγών δανεισμού	4 - 2,3%	6 - 1,7%	10 - 1,9%	2 - 1,2%	2 - 0,6%	4 - 0,8%
14	Μερική παραχώρηση κυριαρχίας από Ελλάδα προς ΕΕ	5 - 2,9%	4 - 1,1%	9 - 1,7%	1 - 0,6%	1 - 0,3%	2 - 0,4%
15	Διάφορα/ άλλα	8 - 4,6%	36 - 10,2%	44 - 8,3%	0 - 0,0%	9 - 2,8%	9 - 1,9%

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Κατά την ίδια λογική της παραγωγής επαγωγικών κατηγοριών που αναλύθηκε και παραπάνω, δύνатаι να παραχθεί και στην περίπτωση αυτή μία επαγωγική κατηγορία με τη συνάθροιση των επιμέρους εναλλακτικών μορφών διαχείρισης της κρίσης (βλ. πίνακα 10)³¹. Το σκεπτικό επί του οποίου συντελείται η συνάθροιση αυτή, σχετίζεται με την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων σχετικά με την προβολή μιας εικόνας δίκαιου ή άδικου θύματος για την Ελλάδα και η εμφάνιση στις προτεινόμενες ή προβαλλόμενες εναλλακτικές λύσεις για το ζήτημα της ελληνικής κρίσης παρέχει εμμέσως στοιχεία για το ζήτημα αυτό. Η συνάθροιση των ανωτέρω κατηγοριών συνεπώς, γίνεται στη βάση των του κριτηρίου αν η λύση έχει αρνητικό πρόσημο κι έναν, τρόπον τινά, τιμωρητικό χαρακτήρα, οπότε και υποδηλώνει τη θέαση της χώρας ως άδικου θύματος, ανάξιου της βοήθειας και συνδρομής των άλλων δρώντων σε διεθνές επίπεδο. Στον αντίποδα αυτής της προσέγγισης βρίσκονται οι θετικές λύσεις, που υποδηλώνουν ότι υφίσταται κατανόηση για το πλήγμα που δέχεται η Ελλάδα ως κράτος και ότι είναι άξια της στήριξης των εταίρων της και της ευρύτερης διεθνούς κοινότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Εναλλακτικές μορφές διαχείρισης της κρίσης ανά χώρα (Επαγωγική Τυπολογία)

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΜΦΑΝΙΣΗ			ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ		
		ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	Διαχείρισης δίκαιου θύματος	191 – 33,1%	386 – 66,89%	577 – 100%	88 – 53,4%	173 – 54,6%	261 – 55,17%
2	Διαχείρισης άδικου θύματος	256 – 41,2%	368 – 58,97%	624 – 100%	77 – 46,6%	135 – 45,4%	212 – 44,83%

³¹ Κατόπιν αυτών, στην πρώτη κατηγορία, που υποδηλώνει διαχείριση δίκαιου θύματος, εντάσσονται οι εναλλακτικές λύσεις: Εσωτερική διαχείριση από ΕΕ: Βασικός δρών η Γερμανία, Εσωτερική διαχείριση από ΕΕ: Βασικός δρών η ΕΕ, Διαρθρωτικές αλλαγές στην Ευρωζώνη, ΕΕ: Αυστηροποίηση των όρων δημοσιονομικής πειθαρχίας, ΕΕ: Αναθεώρηση ευρωπαϊκού μοντέλου, Συνδιαχείριση από ΕΕ & ΔΝΤ, Κανονιστικές/ ρυθμιστικές παρεμβάσεις στις διεθνείς αγορές και Αναζήτηση εναλλακτικών πηγών δανεισμού και στη δεύτερη, που υποδηλώνει διαχείριση άδικου θύματος: Ελλάδα: Λήψη μέτρων πολιτικής υφής, Ελλάδα: Λήψη οικονομικών μέτρων θετικής κατεύθυνσης, Ελλάδα: Αναδιάρθρωση χρέους, Ελλάδα: Έξοδος από την Ευρωζώνη, Ελλάδα: Χρεοκοπία και Μερική παραχώρηση κυριαρχίας από Ελλάδα προς ΕΕ.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω και διαβάζοντας τον πίνακα 11, διαπιστώνεται ότι σε ό, τι αφορά τη δεύτερη διάσταση της εικόνας του δίκαιου – άδικου θύματος, τις εναλλακτικές μορφές διαχείρισης της κρίσης, τα υψηλότερα ποσοστά συγκεντρώνονται στην κατηγορία εναλλακτικών που υποδηλώνουν διαχείριση δίκαιου θύματος, και στα γερμανικά και στα αμερικανικά φύλλα, τόσο σε επίπεδο εμφάνισης (66,89% και 58,97% αντίστοιχα), όσο και σε επίπεδο κυρίαρχης παρουσίας (54,6% και 53,4% αντίστοιχα). Συνδυάζοντας αυτή τη διαπίστωση με την αντίστοιχη για την άλλη διάσταση της εικόνας του δίκαιου – άδικου θύματος, αυτή των παραγωγικών αιτίων, τεκμαίρεται από τα στοιχεία ότι τελικώς η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας έχει το περιεχόμενο του δίκαιου θύματος, δηλαδή ενός θύματος που δεν ευθύνεται καθ' ολοκληρίαν για την κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει και που αξίζει της συνδρομής των άλλων δρώντων σε διεθνές επίπεδο για να υπερβεί το πρόβλημα.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Αναφορικά με τις θεματικές που πραγματεύονται υπό εξέταση δημοσιεύματα, αυτές είναι οι ακόλουθες όπως παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα (11):

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 : Θεματικές εργασίας

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΜΦΑΝΙΣΗ			ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ		
		ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	Περιγραφή οικον. διάστασης ελλ. κρίσης	36 - 20,9%	64 - 18,1%	100 - 19,0%	0 - 0,0%	1 - 0,3%	1 - 0,2%
2	Ενέργειες ελληνικής κυβέρνησης	94 - 53,7%	124 - 35,1%	218 - 41,3%	32 - 18,3%	41 - 11,6%	73 - 13,8%
3	Μη οικον. διαστάσεις κρίσης εντός Ελλάδας	10 - 5,7%	43 - 12,3%	53 - 10,1%	0 - 0,0%	9 - 2,5%	9 - 1,7%
4	Παραγωγικά αίτια κρίσης	85 - 49,1%	116 - 33,7%	201 - 38,9%	14 - 8,0%	24 - 6,8%	38 - 7,2%
5	Επιπτώσεις κρίσης	172 - 98,9%	304 - 86,1%	476 - 90,3%	47 - 26,9%	75 - 21,2%	122 - 23,1%
6	Στάση & ενέργειες Γερμανίας	74 - 42,5%	143 - 40,6%	217 - 41,3%	11 - 6,3%	50 - 14,2%	61 - 11,6%
7	Στάση & ενέργειες ΕΕ	130 - 74,3%	241 - 68,5%	371 - 70,4%	36 - 20,6%	78 - 22,1%	114 - 21,6%
8	Στάση & ενέργειες ΗΠΑ	15 - 8,6%	5 - 1,4%	20 - 3,8%	0 - 0%	0 - 0%	0 - 0%
9	Στάση των διεθνών αγορών	116 - 66,3%	96 - 27,7%	212 - 40,7%	23 - 13,1%	31 - 8,8%	54 - 10,2%
10	ΔΝΤ & ελληνική κρίση	41 - 23,4%	70 - 20,1%	111 - 21,2%	5 - 2,9%	12 - 3,4%	17 - 3,2%
11	Άλλες λύσεις & παρεμβάσεις	21 - 12,0%	67 - 19,0%	88 - 16,7%	5 - 2,9%	20 - 5,7%	25 - 4,7%
12	Διάφορα/ άλλα	2 - 1,1%	30 - 8,6%	32 - 6,1%	2 - 1,1%	12 - 3,4%	14 - 2,7%

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Σημειώνεται ότι εντός του ίδιου δημοσιεύματος δύνανται να εντοπιστούν περισσότερες της μίας θεματικής, δεδομένης της πολυπλοκότητας και του πολυεπίπεδου χαρακτήρα του θέματος της κρίσης. Εκείνο ωστόσο που εμπεριέχει ερμηνευτικό ενδιαφέρον είναι πια είναι τα θέματα που κυριαρχούν και δίνουν το γενικότερο προσανατολισμό εντός του οποίου καλύπτεται ειδησεογραφικά το θέμα της ελληνικής κρίσης. Σύμφωνα και με τον παραπάνω πίνακα, είναι σαφές ότι οι δύο θεματικές που επικρατούν στην κατανομή, είναι αυτή των «*Επιπτώσεων της κρίσης*», με δεύτερες τα «*Παραγωγικά αίτια της κρίσης*» και τη «*Στάση & ενέργειες της Γερμανίας*».

Ειδικότερα, στην περίπτωση των επιπτώσεων της κρίσης, στα αμερικανικά φύλλα εμφανίζονται ως θεματική σε 172 (98,9%) των δημοσιευμάτων, με αντίστοιχη εμφάνιση σε 304 (86,1%) γερμανικά δημοσιεύματα, ενώ με μια συνολική εμφάνιση σε 476 δημοσιεύματα επί του συνόλου, το ποσοστό εμφάνισης αγγίζει το 90,3%. Παράλληλα, συνιστά την κυρίαρχη, μεταξύ των άλλων κωδικοποιούμενων θεματικών, σε 47 (26,9%) αμερικανικά δημοσιεύματα και σε 75 (21,2%) γερμανικά. Το στοιχείο αυτό είναι δηλωτικό του αυξημένου ενδιαφέροντος του συνόλου των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων για τις επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις προεκτάσεις της ελληνικής κρίσης. Η αμέσως επόμενη θεματική είναι αυτή της «*Στάσης & ενέργειες της Γερμανίας*» που απαντάται σε 74 (42,5%) αμερικανικά δημοσιεύματα, 143 (40,6%) γερμανικά και σε συνολικά 217 (41,3%) επί των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων. Ως κυρίαρχη αναφορά, η στάση και οι ενέργειες της Γερμανίας απαντώνται σε 11 (6,3%) αμερικανικά, 50 (14,2%) γερμανικά και 61 (11,6%) συνολικά δημοσιεύματα. Είναι ερμηνεύσιμο το αυξημένο ενδιαφέρον για τη στάση και τις ενέργειες της Γερμανίας στο θέμα αυτό, τόσο από αμερικανικής, όσο και από γερμανικής πλευράς. Στην πρώτη περίπτωση, μπορεί να ειπωθεί ότι ο αμερικανικός τύπος εστιάζει στον ισχυρό δρώντα (με όρους και οικονομίας και πολιτικής) της ΕΕ, οι αποφάσεις και η στάση του οποίου καθορίζουν εν πολλοίς τις εξελίξεις ή δίνουν το βηματισμό και το πλαίσιο διαχείρισης του ζητήματος. Ο γερμανικός τύπος από την άλλη είναι αναμενόμενο να έχει αυξημένο ενδιαφέρον για την τηρούμενη από πλευράς Γερμανίας, στάση, για λόγους αφενός αμιγώς εθνικούς, εσωτερικής κοινής γνώμης και πολιτικής, και αφετέρου έχοντας επίγνωση της νευραλγικής θέσης της χώρας εντός ΕΕ.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υψηλά είναι και τα ποσοστά της κατηγορίας «*Παραγωγικά αίτια της κρίσης*», με εμφάνιση σε 85 (49,1%) αμερικανικά δημοσιεύματα και σε 116 (33,7%) γερμανικά, ενώ συνολικά απαντάται σε 201 εξεταζόμενα δημοσιεύματα, δηλαδή σε ποσοστό 38,9% επί του συνόλου και είναι κυρίαρχη σε 38 (7,2%) δημοσιεύματα, ανεξαρτήτως εθνικής προέλευσης. Είναι επίσης ερμηνεύσιμη, η εστίαση στα παραγωγικά αίτια του φαινομένου, καθώς ο τύπος επιχειρεί να αποδώσει την εκδήλωσή του σε ποικίλες παραμέτρους, στην προσπάθειά του να ενημερώσει το αναγνωστικό κοινό (στις περιπτώσεις των σχολιαστικής υφής δημοσιευμάτων) ή μεταφέρει στο πληροφοριακό φορτίο τις απόψεις και τις προσεγγίσεις που διατυπώνουν για το θέμα πολιτικοί παράγοντες, ειδικοί επιστήμονες, επιχειρηματικά στελέχη ή απλοί πολίτες (στις περιπτώσεις των αμιγώς ειδησεογραφικών δημοσιευμάτων και των συνεντεύξεων).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

4.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Υπόθεση 1: Ο τύπος του δημοσιεύματος καθορίζει ποιος λειτουργεί προσδιοριστικά ως προς το περιεχόμενό του. Στο αμιγώς ειδησεογραφικό μέρος τον τόνο του κειμένου θα δίνουν οι πηγές της είδησης, ενώ στον σχολιασμό τον τόνο του κειμένου θα δίνει ο συντάκτης του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Τύπος Δημοσιεύματος - Τόνος Δημοσιεύματος

Τύπος δημοσιεύματος	Τόνος δημοσιεύματος		
	Ο Συντάκτης του	Οι πηγές της είδησης	Σύνολο
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	75 - 21,3%	277 - 78,7%	352 - 100,0%
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	151 - 91,0%	15 - 9,0%	166 - 100,0%
Σύνολο	226 - 43,6%	292 - 56,4%	518 - 100,0%

($\chi^2 = 222,546$, $p = 0,000$)

Ως προς την υπόθεση 1 (που συνιστά εξειδίκευση του ερωτήματος αναφορικά με την αντικειμενικότητα ως μηχανισμό κατασκευής των ειδήσεων και την διαφοροποίηση ανάμεσα στο σχολιαστικό και το ειδησεογραφικό μέρος των ειδήσεων), όπως προκύπτει και από τον ανώτερο πίνακα (12), στο σύνολο των δημοσιευμάτων (ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης και εντύπου) φαίνεται να επιβεβαιώνονται με καθαρό τρόπο και τα δύο σκέλη της υπόθεσης, δεδομένου ότι για τα αμιγώς ειδησεογραφικά δημοσιεύματα, οι πηγές της είδησης είναι εκείνες που λειτουργούν καθοριστικά για το περιεχόμενό τους (σε ποσοστό 78,8%), ενώ το αντίθετο παρατηρείται με τα σχολιαστικού χαρακτήρα δημοσιεύματα, για τα οποία ο προσδιοριστικός παράγοντας του περιεχομένου τους είναι ο συντάκτης (σε ποσοστό 91,0%). Η παρατήρηση αυτή έρχεται σε **επιβεβαίωση της θεωρητικής τεκμηρίωσης σχετικά με την εσωτερική αντικειμενικότητα των ΜΜΕ**, με την εμφάνιση της σχέσης μεταξύ αμιγώς ειδησεογραφικού και σχολιαστικού μέρους της ειδησεογραφίας και την απόδοση τόνου από τις πηγές της είδησης και τον συντάκτη αντίστοιχα.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

4.2.1 ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Υπόθεση 2.1: Το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας στο γερμανικό τύπο είναι αρνητικό.

Προκειμένου να εξεταστεί η ευστάθεια της παραπάνω υπόθεσης, διατυπώνεται και ελέγχεται μία εναλλακτική υπόθεση που εκκινεί από τον παράγοντα «έντυπο» και όχι από τον παράγοντα «χώρα». Μέσω της εξέτασης αυτής της υπόθεσης, διερευνάται η επίδραση του εντύπου στο αξιολογικό πρόσημο της χώρας και εφόσον αυτή δε διαπιστωθεί, τότε μπορεί να αποδοθεί με σχετική ασφάλεια η επίδραση στο αξιολογικό πρόσημο της προβαλλόμενης εικόνας της χώρας στον εθνοκεντρισμό των γερμανικών ΜΜΕ.

Εναλλακτική Υπόθεση 2.1.Α: Σε ό,τι αφορά το γερμανικό τύπο, το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας μεταξύ των δύο εξεταζόμενων γερμανικών εφημερίδων (Frankfurter Allgemeine και Süddeutsche Zeitung) είναι διαφορετικό σε στατιστικά σημαντικό βαθμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Στάση Γερμανικού Τύπου απέναντι στη Ελλάδα & στη Γερμανία

Εφημερίδα		Στάση Απέναντι στην Ελλάδα	Στάση Απέναντι στη Γερμανία
Frankfurter Allgemeine	Μέση τιμή	-,3883	,1579
	Πλήθος (N)	188	57
Süddeutsche Zeitung	Μέση τιμή	-,4724	,0500
	Πλήθος (N)	163	60
Σύνολο	Μέση τιμή	-,4274	,1026
	Πλήθος (N)	351	117

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο γερμανικών εφημερίδων δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=0,532$, $p=0,466$), ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας ίσες διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο εφημερίδες ($t=0,872$, $p=0,384$)

Όπως προκύπτει και από τον παραπάνω πίνακα (13), οι διαφορές στην καταγεγραφήμενη στάση έναντι της Ελλάδας, αλλά και στην αντίστοιχη έναντι της Γερμανίας, δεν εμφανίζει

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των δύο εξεταζόμενων γερμανικών εντύπων, δεδομένου ότι, αναφορικά με την Ελλάδα και τα δύο κινούνται σε αρνητικά επίπεδα (με μέση τιμή $-0,3883$ και $-0,4724$), ενώ στην περίπτωση της Γερμανίας, η καταγραφόμενη στάση κινείται σε θετικά επίπεδα ($0,1579$ και $0,500$). Συνεπώς, μπορεί να ειπωθεί ότι διαφαίνεται ως καθοριστικός παράγοντας του αξιολογικού προσήμου, η χώρα προέλευσης των δημοσιευμάτων (εν προκειμένω η Γερμανία) και όχι η γραμμή του εντύπου. **Η διαπίστωση αυτή δύναται να ερμηνευθεί ως δηλωτικό στοιχείο εθνοκεντρικής προσέγγισης της ειδησεογραφίας** που ιδιαίτερα στην περίπτωση της Γερμανίας σχετίζεται και με ζητήματα γειτνίασης και άμεσης εμπλοκής στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Ως προς την εξεταζόμενη υπόθεση σχετικά με το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας στο γερμανικό τύπο, όπως φαίνεται και από τα σχετικά στοιχεία που παρατίθενται στον πίνακα, η στάση έναντι της Ελλάδας κινείται όντως σε πολύ αρνητικά επίπεδα (με μέση τιμή για το σύνολο των γερμανικών δημοσιευμάτων $-0,4274$), γεγονός που βρίσκεται σε συνέπεια με την αντίστοιχη διαπίστωση της περιγραφικής παρουσίασης των στοιχείων (βλ. πίνακα 4) και σημαίνει και την **επιβεβαίωση της υπόθεσης**.

Υπόθεση 2.2: Η Ελλάδα εμφανίζεται ως αναξιόπιστη χώρα στο γερμανικό τύπο

Κατά αναλογία προς την προηγούμενη υπόθεση σχετικά με το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας, και στην περίπτωση του χειρισμού της αξιοπιστίας της χώρας από γερμανικό τύπο, διατυπώνεται και τίθεται σε έλεγχο η εναλλακτική υπόθεση με σημείο εστίασης το έντυπο αντί της χώρας προέλευσης.

Εναλλακτική Υπόθεση 2.2.A: Σε ό,τι αφορά το γερμανικό τύπο, η εμφάνιση της αξιοπιστίας της Ελλάδας μεταξύ των δύο εξεταζόμενων γερμανικών εφημερίδων (Frankfurter Allgemeine και Süddeutsche Zeitung) είναι διαφορετική σε στατιστικά σημαντικό βαθμό.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας (γερμανικός τύπος)

Αναφορά στην Αξιοπιστία Ελλάδα				
Εφημερίδα	Πλήθος δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή αξιοπιστίας (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Frankfurter Allgemeine	85	-1,1647	,96173	,10431
Süddeutsche Zeitung	83	-1,5060	,68740	,07545

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο αμερικανικών εφημερίδων δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=2,763$, $p=0,098$), ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας ίσες διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο εφημερίδες ($t=2,651$, $p=0,009$).

Σε ό, τι αφορά την εξέταση αυτής της υπόθεσης εργασίας, **διαπιστώνεται διαφοροποίηση μεταξύ των δύο εξεταζόμενων γερμανικών εντύπων**, η οποία προκύπτει και ως **στατιστικώς σημαντική** (πίνακας 14). Το γεγονός αυτό οδηγεί στη διαπίστωση ότι **ο παράγοντας έντυπο επιδρά κατά τρόπο καθοριστικό στην εμφάνιση της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας**, δεδομένου ότι και στα δύο εξεταζόμενα έντυπα η Ελλάδα εμφανίζεται ως αναξιόπιστη, αλλά στην περίπτωση της Süddeutsche Zeitung υπάρχει αξιοσημείωτη διαφορά προς το χειρότερο, έναντι της εφημερίδας Frankfurter Allgemeine Zeitung. Ως προς την πιθανή ερμηνεία του φαινομένου, εφόσον δεν είναι συγκυριακό (γεγονός που θα μπορούσε να διαπιστωθεί με την επανάληψη της έρευνας σε δείγμα κάποιας μεταγενέστερης περιόδου) και με δεδομένο το συντηρητικό προφίλ και των δύο εντύπων, ενδέχεται να οφείλεται στη γραμμή του εντύπου και των συντακτών του για το θέμα.

Κατά συνέπεια, η υπόθεση σχετικά με την εμφάνιση της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας στο γερμανικό τύπο, επιβεβαιώνεται.

Υπόθεση 2.3: Η Ελλάδα εμφανίζεται με την εικόνα του άδικου θύματος στο γερμανικό τύπο.

Προκειμένου να εξετασθεί η παραπάνω υπόθεση και να εξαχθούν συμπεράσματα αναφορικά με το εάν και κατά πόσο η Ελλάδα εμφανίζεται ως άδικο θύμα στον γερμανικό

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

τύπο, εξετάζονται παράλληλα οι δύο διαστάσεις που έχουν εκ των προτέρων οριστεί ως συστατικά στοιχεία της συγκεκριμένης εικόνας: τα παραγωγικά αίτια της κρίσης και οι εναλλακτικές λύσεις που προτείνονται για την αντιμετώπισή της. Έχει προηγηθεί η ανάλυση των δύο παραμέτρων και η αιτιώδης συσχέτισή τους με το ζήτημα της προβολής της εικόνας του δίκαιου - άδικου θύματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Διάσταση των «παραγωγικών αιτιών» της εικόνας του «άδικου θύματος»

(γερμανικός τύπος)

Παραγωγικά Αίτια Κρίσης - Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Εφημερίδα	Εξωτερικός Παράγοντας	Εσωτερικός Παράγοντας	Σύνολο
Frankfurter Allgemeine	60 - 53,1%	53 - 46,9%	113 - 100,0%
Süddeutsche Zeitung	53 - 52,5%	48 - 47,5%	101 - 100,0%
Σύνολο	113 - 52,8%	101 - 47,2%	214 - 100,0%

($\chi^2 = 0,008$, $p = 0,927$)

Όπως προκύπτει και από την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα (15), ο εξωτερικός παράγοντας (δηλαδή η απόδοση αιτιότητας εκτός της Ελλάδας) σημειώνει σχετικά υψηλότερα ποσοστά και στις δύο εξεταζόμενες γερμανικές εφημερίδες, της στιγμή που η διαφορά με τα αντίστοιχα ποσοστά που λαμβάνει ο εσωτερικός παράγοντας βρίσκεται στο όριο του στατιστικά σημαντικού ($\chi^2 = 0,008 > 0,005$). Αυτό σημαίνει ότι **η απόδοση αιτιότητας ως συνιστώσα της εικόνας του «δίκαιου - άδικου θύματος» διαπιστώνεται ότι κλίνει οριακά προς την αντίθετη κατεύθυνση από αυτή που θα επιβεβαίωνε τη συγκρότηση της εικόνας του άδικου θύματος για την Ελλάδα.**

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Διάσταση των «εναλλακτικών λύσεων» εικόνας «άδικου θύματος» (γερμανικός τύπος)

Εναλλακτικές Μορφές Χειρισμού Κρίσης - Επαγωγική Τυπολογία			
Εφημερίδα	Διαχείριση δίκαιου θύματος	Διαχείριση άδικου θύματος	Σύνολο
Frankfurter Allgemeine	88 - 52,4%	80 - 47,6%	168 - 100,0%
Süddeutsche Zeitung	85 - 60,7%	55 - 39,3%	140 - 100,0%
Σύνολο	173 - 56,2%	135 - 43,8%	308 - 100,0%

($\chi^2 = 2,154$, $p=0,142$)

Σε ό, τι αφορά τη δεύτερη εξεταζόμενη διάσταση της εικόνας του άδικου θύματος, αυτή των προτεινόμενων εναλλακτικών λύσεων, παρατηρείται **μία σαφής τάση υπέρ της προβολής μιας εικόνας δίκαιου θύματος για την Ελλάδα και από τα δύο εξεταζόμενα γερμανικά έντυπα** (πίνακας 16). Η διαπίστωση αυτή, σε συνδυασμό με την αμέσως προηγούμενη αναφορικά με τα παραγωγικά αίτια, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι **η υπόθεση σχετικά με την προβολή μιας εικόνας άδικου θύματος για την Ελλάδα από πλευράς του γερμανικού τύπου δεν επιβεβαιώνεται.**

Υπόθεση 2.4: Το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο έχει στατιστικά σημαντικό αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για την εικόνα της Ελλάδας έναντι του ειδησεογραφικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Ελλάδας (Στάση έναντι Ελλάδας) σε γερμανικά

ειδησεογραφικά & σχολιαστικά δημοσιεύματα

Στάση Απέναντι στην Ελλάδα				
	Πλήθος γερμανικών δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	214	-,3925	,80207	,05483
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης* ³²	137	-,4818	1,03684	,08858

³² Υπενθυμίζεται ότι οι συνεντεύξεις έχουν συναθροιστεί στην κατηγορία των σχολιαστικών δημοσιευμάτων

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των δύο γερμανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 16,859$, $p=0,000$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=0.856$, $p=0,393$).

Όπως προκύπτει και από τον παραπάνω πίνακα (17), **δε διαπιστώνεται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των σχολιαστικών και των αμιγώς ειδησεογραφικών δημοσιευμάτων, αναφορικά με το αξιολογικό πρόσημο της προβαλλόμενης εικόνας της Ελλάδας.** Η θεωρητική τεκμηρίωση αυτής της υπόθεσης εδράζεται στην παραδοχή ότι το ποσοστό των άρθρων γνώμης στο σύνολο των δημοσιευμάτων είναι σαφής δείκτης εγγύτητας και σημαντικότητας, καθώς και στο συσχετισμό της παραμέτρου της γεωγραφικής εγγύτητας και της ειδησεογραφικής κάλυψης ενός γεγονότος. Η ποσοστιαία κατανομή των δημοσιευμάτων ωστόσο δε φαίνεται να επιβεβαιώνει την υπόθεση, παρά το γεγονός ότι υφίσταται μια μικρή διαφοροποίηση των σχολιαστικών δημοσιευμάτων με αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για την εικόνα της Ελλάδας, διαφοροποίηση ωστόσο που δεν προκύπτει ως στατιστικώς σημαντική, οπότε δεν επιβεβαιώνεται και η σχετική υπόθεση.

Υπόθεση 2.4.1.: Η υπόθεση 3.1 δεν ισχύει για την εικόνα της Γερμανίας, δηλαδή το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο δεν έχει στατιστικά σημαντικό αρνητικότερο πρόσημο για την εικόνα της Γερμανίας έναντι του ειδησεογραφικού.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Γερμανίας (Στάση έναντι Γερμανίας)
 σε γερμανικά ειδησεογραφικά και σχολιαστικά δημοσιεύματα

Στάση Απέναντι στην Γερμανία				
	Πλήθος γερμανικών δημοσιευμάτων (N)	Μέσος όρος αξιολόγησης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ανταπόκριση/ Ρεπορτάζ	72	-,0278	,47389	,05585
Σχολιασμός/ Άρθρα Γνώμης	45	,3111	,84805	,12642

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο γερμανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=34,905$, $p=0,000$), ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διασπορές. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στα αμιγώς ειδησεογραφικά δημοσιεύματα όσον αφορά την αξιολόγηση της Γερμανίας ($t=-2,772$, $p=0,006$).

Μελετώντας, για λόγους σύγκρισης και δημιουργίας σημείου αναφοράς, την αντίστοιχη ποσοστιαία κατανομή της στάσης των **γερμανικών δημοσιευμάτων έναντι της Γερμανίας**, παρατηρείται ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των **σχολιαστικών και των αμιγώς ειδησεογραφικών δημοσιευμάτων**. Συνεπώς, η ελεγχόμενη υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται μεν, καθώς το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο διαφοροποιείται κατά τρόπο στατιστικώς σημαντικό για την εικόνα της Γερμανίας έναντι του ειδησεογραφικού, αλλά επιπρόσθετα θα πρέπει να επισημανθεί ότι το αξιολογικό πρόσημο για την εικόνα της Γερμανίας στα σχολιαστικά δημοσιεύματα του γερμανικού τύπου κινείται σε ιδιαίτερα θετικά επίπεδα. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε δυνητικά να αποδοθεί επίσης στον **εθνοκεντρισμό των εθνικών ΜΜΕ** που εδώ αποτυπώνεται και σε επίπεδο εθνικής αυτό – εικόνας.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 2.5: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο η εμφάνιση της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: Διαχείριση αξιοπιστίας Ελλάδας σε γερμανικά ειδησεογραφικά και σχολιαστικά δημοσιεύματα

Αναφορά στην αξιοπιστία της Ελλάδας				
	Πλήθος γερμανικών δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή αξιολόγησης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	106	-1,2358	,93148	,09047
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	81	-1,4691	,74308	,08256

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο γερμανικών εφημερίδων δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=1,720$, $p=0,191$), ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας ίσες διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα δύο είδη δημοσιευμάτων ($t=1,849$, $p=0,066$), αν και παρατηρείται ότι το επίπεδο σημαντικότητας είναι οριακό της απόρριψης (6,6%).

Αναφορικά με την εξέταση αυτής της υπόθεσης, **προκύπτει μία οριακά στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των δημοσιευμάτων ειδησεογραφικής και σχολιαστικής υφής, αναφορικά με τη διαχείριση της έννοιας της αξιοπιστίας της χώρας.** Κατά συνέπεια, υφίσταται μία μικρή διαφοροποίηση στην περίπτωση των σχολιαστικών δημοσιευμάτων που φαίνεται να επιβεβαιώνει την υπόθεση, αλλά **η επιβεβαίωση αυτή είναι οριακή.**

Υπόθεση 2.6: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στο γερμανικό τύπο, η εμφάνιση της Ελλάδας ως άδικου θύματος είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε γερμανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση παραγωγικών αιτίων

Παραγωγικά Αίτια Κρίσης – Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Τύπος δημοσιεύματος	Εξωτερικός Παράγοντας	Εσωτερικός Παράγοντας	Σύνολο
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	62 - 59,6%	42 - 40,4%	104 - 100,0%
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	43 - 46,2%	50 - 53,8%	93 - 100,0%
Σύνολο	105 - 53,3%	92 - 46,7%	197 - 100,0%

($\chi^2 = 3,531$, $p = 0,060$)

Αναφορικά με την εξέταση αυτής της υπόθεσης, και όπως προκύπτει και από το σχετικό πίνακα (20), πράγματι στο σχολιαστικό μέρος των γερμανικών δημοσιευμάτων, ο εσωτερικός παράγοντας στη διάσταση των παραγωγικών αιτίων (που είναι και η μία συνιστώσα της εικόνας του άδικου θύματος), σημειώνει μεγαλύτερα ποσοστά (53,8%) από τα αντίστοιχα του εξωτερικού παράγοντα (46,2%). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι στα άρθρα γνώμης, η αιτιότητα για την κρίση αποδίδεται κατά μείζονα λόγο στο εσωτερικό της χώρας, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι τα ποσοστά είναι αντεστραμμένα στην περίπτωση των αμιγώς ειδησεογραφικών δημοσιευμάτων (δηλαδή η αιτιότητα σε αυτά αποδίδεται σε εξωγενείς παράγοντες). **Η υπόθεση για την προβολή εικόνας άδικου θύματος για την Ελλάδα στο σχολιαστικό μέρος του γερμανικού τύπου επιβεβαιώνεται μερικώς** ως στην περίπτωση αυτή.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε γερμανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση εναλλακτικών λύσεων

Εναλλακτικές Μορφές Χειρισμού Κρίσης – Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			Σύνολο
Τύπος δημοσιεύματος	Διαχείριση δίκαιου θύματος	Διαχείριση άδικου θύματος	
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	103 - 55,4%	83 - 44,6%	186 - 100,0%
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	70 - 57,4%	52 - 42,6%	122 - 100,0%
Σύνολο	173 - 56,2%	135 - 43,8%	308 - 100,0%

($\chi^2 = 0,120$, $p = 0,729$)

Ως προς τη δεύτερη διάσταση της εικόνας του ανάξιου θύματος, αυτή των προτεινόμενων εναλλακτικών λύσεων, παρατηρείται (πίνακας 21) ότι **στα σχολιαστικά δημοσιεύματα υπερσχύουν αυτές που υποδηλώνουν διαχείριση δίκαιου θύματος και μάλιστα με διαφοροποίηση που είναι στατιστικά σημαντική**. Αυτό σημαίνει ότι η δεύτερη διάσταση της εικόνας του άδικου θύματος δεν ανιχνεύεται στα σχολιαστικά δημοσιεύματα των γερμανικών εφημερίδων, αφήνοντας **μερικώς μόνο επιβεβαιωμένη την ελεγχόμενη υπόθεση εργασίας**.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

4.2.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Υπόθεση 3.1: Το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο είναι αρνητικό.

Προκειμένου να εξεταστεί η ευστάθεια της παραπάνω υπόθεσης, διατυπώνεται και ελέγχεται μία εναλλακτική υπόθεση που εκκινεί από τον παράγοντα «έντυπο» και όχι από τον παράγοντα «χώρα». Μέσω της εξέτασης αυτής της υπόθεσης, διερευνάται η επίδραση του εντύπου στο αξιολογικό πρόσημο της χώρας και εφόσον αυτή δε διαπιστωθεί, τότε μπορεί να αποδοθεί με σχετική ασφάλεια η επίδραση στο αξιολογικό πρόσημο της προβαλλόμενης εικόνας της χώρας στον εθνοκεντρισμό των αμερικανικών ΜΜΕ.

Εναλλακτική Υπόθεση 3.1.Α: Σε ό,τι αφορά το γερμανικό τύπο, το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας μεταξύ των δύο εξεταζόμενων αμερικανικών εφημερίδων (New York Times και Wall Street Journal) είναι διαφορετικό σε στατιστικά σημαντικό βαθμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: Στάση αμερικανικού τύπου απέναντι στην Ελλάδα

Στάση απέναντι στην Ελλάδα		
Εφημερίδα	Μέση τιμή στάσης (Mean)	Πλήθος αμερικανικών δημοσιευμάτων (N)
New York Times	-,1711	76
Wall Street Journal	-,2083	96
ΣΥΝΟΛΟ ΗΠΑ	-,1919	172

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο γερμανικών εφημερίδων δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=0,511$, $p=0,476$), ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας ίσες διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο εφημερίδες ($t=0,362$, $p=0,718$).

Μελετώντας την εναλλακτική υπόθεση και στη βάση των στοιχείων που παρατίθενται στον ανωτέρω πίνακα, παρατηρείται μη στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των εξεταζόμενων αμερικανικών εφημερίδων ως προς το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Ελλάδας. Όπως **συνέβη και με τις γερμανικές εφημερίδες**, και στην περίπτωση αυτή **αναδεικνύεται η χώρα ως η σημαίνουσα παράμετρος για τον καθορισμό του προσήμου της προβαλλόμενης εικόνας της χώρας και όχι το έντυπο**. Ως προς την αρχική υπόθεση για το αρνητικό αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο, διαπιστώνεται επιβεβαίωσή της από τα στοιχεία, δεδομένου ότι τόσο στα επιμέρους εξεταζόμενα έντυπα, όσο και στο σύνολο των δημοσιευμάτων, η στάση κινείται σε αρνητικά επίπεδα.

Υπόθεση 3.2: Το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Γερμανίας στον αμερικανικό τύπο είναι αρνητικό.

Κατ' αναλογία με ό, τι εφαρμόστηκε και στην προηγούμενη υπόθεση και προκειμένου να διαπιστωθεί η σημασία του παράγοντα «χώρα» στον καθορισμό του αξιολογικού προσήμου της εικόνας της χώρας, διατυπώνεται μία εναλλακτική προς εξέταση υπόθεση που θέτει στο κέντρο της το έντυπο.

Εναλλακτική υπόθεση 3.2.A: το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Γερμανίας στον αμερικανικό τύπο διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με την εφημερίδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: Στάση αμερικανικού τύπου απέναντι στη Γερμανία

	Στάση απέναντι στην Γερμανία	
Εφημερίδα	Μέση τιμή στάσης (Mean)	Πλήθος αμερικανικών δημοσιευμάτων (N)
New York Times	-,1944	36
Wall Street Journal	,0667	30
ΣΥΝΟΛΟ ΗΠΑ	-,0758	66

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο αμερικανικών εφημερίδων δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=0,289, p=0,593$) ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας ίσες διασπορές. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο εφημερίδες ($t=-2,146, p=0,036$).

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Διαπιστώνεται στατιστικώς σημαντική σχέση μεταξύ των δύο εξεταζόμενων αμερικανικών εφημερίδων ως προς τη στάση τους έναντι της Γερμανίας. Είναι σαφής η διαφοροποίηση μεταξύ τους, με τους New York Times να υιοθετούν μια αρνητική στάση (-,1944), ενώ στην περίπτωση της Wall Street Journal η στάση έναντι της Γερμανίας εντοπίζεται μεταξύ ουδέτερης και θετικής. Συνεπώς, η εναλλακτική υπόθεση επιβεβαιώνεται, **αναδεικνύοντας ως σημαντικότερη παράμετρο το έντυπο έναντι της χώρας στον καθορισμό του αξιολογικού προσήμου της εικόνας της χώρας** (εν προκειμένω, της Γερμανίας).

Υπόθεση 3.3: Η Ελλάδα εμφανίζεται ως αναξιόπιστη χώρα στον αμερικανικό τύπο

Και στην περίπτωση αυτή, (και όπως συνέβη με την αντίστοιχη υπόθεση για το γερμανικό τύπο) διατυπώνεται μία εναλλακτική υπόθεση για την εξέταση της σημασίας της παραμέτρου του εντύπου έναντι αυτής της χώρας.

Εναλλακτική υπόθεση 3.3.A: η αξιοπιστία της Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με την εφημερίδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας στον αμερικανικό τύπο

Αναφορά στην Αξιοπιστία Ελλάδας				
Εφημερίδα	Πλήθος δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
New York Times	71	-1,0423	1,03422	,12274
Wall Street Journal	91	-,7363	1,06286	,11142

Έλεγχος Levene ισότητας της διασποράς ανάμεσα στις ομάδες των δύο αμερικανικών εφημερίδων δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F=0,74$, $p=0,389$), ως εκ τούτου μπορούμε να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας ίσες διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο εφημερίδες ($t=-1,840$, $p=0,068$)

Διαπιστώνεται οριακή διαφοροποίηση μεταξύ των δύο αμερικανικών εφημερίδων αναφορικά με τη διαχείριση της αξιοπιστίας της Ελλάδας, καθώς και το γεγονός ότι και οι δύο

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

κινούνται αρνητικά, αποδίδοντας στην Ελλάδα στοιχεία αναξιοπιστίας. Αυτό είναι συνεπές και ως προς τα στοιχεία που παρατίθενται στην περιγραφική στατιστική παρουσίαση (βλ. πίνακα 3), όπου 51,2% των αμερικανικών δημοσιευμάτων εμφανίζουν την Ελλάδα ως «Αναξιόπιστη με στοιχεία αναξιοπιστίας». Συνεπώς, **η εναλλακτική υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται, αναδεικνύοντας ως καθοριστικό παράγοντα τη χώρα έναντι του εντύπου ως προς τη διαχείριση της αξιοπιστίας και επιπρόσθετα, επιβεβαιώνεται και η υπόθεση περί εμφάνισης της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας στον αμερικανικό τύπο.**

Υπόθεση 3.4: Η Ελλάδα εμφανίζεται στον αμερικανικό τύπο με την εικόνα του άδικου θύματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: Εμφάνιση Ελλάδας ως άδικου θύματος στον αμερικανικό τύπο –

Διάσταση των «παραγωγικών αιτιών» της εικόνας του «άδικου θύματος»

Παραγωγικά Αίτια Κρίσης – Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Εφημερίδα	Εξωτερικός Παράγοντας	Εσωτερικός Παράγοντας	Σύνολο
New York Times	30 – 61,2%	19 – 38,8%	49 – 100,0%
Wall Street Journal	21 – 48,8%	22 – 51,2%	43 – 100,0%
Σύνολο	51 – 55,4%	41 – 44,6%	92 – 100,0%

Η εξέταση και αυτής της υπόθεσης θα συντελεστεί στη βάση των δύο διαστάσεων της εικόνας του άδικου θύματος, δηλαδή αρχικώς των συναθροισμένων επαγωγικών κατηγοριών της τυπολογίας των παραγωγικών αιτιών και στη συνέχεια των αντίστοιχων των εναλλακτικών λύσεων. Μελετώντας τα στοιχεία για την πρώτη διάσταση, παρατηρείται ότι στην περίπτωση των αμερικανικών δημοσιευμάτων, το 55,4% του συνόλου προάγει τον εξωτερικό παράγοντα (και συνακόλουθα την εικόνα του δίκαιου θύματος με την οποία συνδέεται). Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί η διαφοροποίηση μεταξύ των αμερικανικών εντύπων, καθώς η New York Times προάγει τον εξωτερικό παράγοντα σε ποσοστό 61,2% των δημοσιευμάτων της, ενώ η Wall

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Street Journal κινείται προς την άλλη κατεύθυνση, σε ποσοστό 51,2% των δημοσιευμάτων της. Καταληκτικά, **η υπόθεση για την εμφάνιση της Ελλάδας ως άδικου θύματος στον αμερικανικό τύπο και για τη διάσταση των παραγωγικών αιτιών δεν επιβεβαιώνεται.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: Εμφάνιση Ελλάδας ως άδικου θύματος στον αμερικανικό τύπο –

Διάσταση των «εναλλακτικών λύσεων» της εικόνας του «άδικου θύματος»

Εναλλακτικές μορφές χειρισμού κρίσης – Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Εφημερίδα	Διαχείριση δίκαιου θύματος	Διαχείριση άδικου θύματος	Σύνολο
New York Times	42 - 59,2%	29 - 40,8%	71 - 100,0%
Wall Street Journal	46 - 48,9%	48 - 51,1%	94 - 100,0%
Σύνολο	88 - 53,3%	77 - 46,7%	165 - 100,0%

($\chi^2 = 1,697$, $p = 0,93$)

Εξετάζοντας τα στοιχεία που αφορούν στη δεύτερη διάσταση της εικόνας του άδικου θύματος, επισημαίνεται ότι υφίσταται διαφοροποίηση μεταξύ των δύο εξεταζόμενων εφημερίδων, αλλά συνολικά και με ποσοστό 53,3% έναντι 46,7%, προβάλλονται οι εναλλακτικές λύσεις που προάγουν την εικόνα του δίκαιου θύματος. **Συνεπώς, ως προς τη συγκεκριμένη διάσταση και για την περίπτωση του αμερικανικού τύπου, η υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται, καθώς αυτό που προκύπτει είναι η εικόνα δίκαιου θύματος για την Ελλάδα.**

Υπόθεση 3.5: Το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στις αμερικανικές εφημερίδες έχει στατιστικά σημαντικό αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για την Ελλάδα, έναντι του ειδησεογραφικού.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Ελλάδας (Στάση έναντι Ελλάδας) σε αμερικανικά ειδησεογραφικά και σχολιαστικά δημοσιεύματα

Στάση απέναντι στην Ελλάδα				
	Πλήθος αμερικανικών δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή αξιολόγησης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	143	-,1678	,58123	,04861
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	29	-,3103	1,00369	,18638

Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των δύο αμερικανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 29,276$, $p=0,000$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=0,740$, $p=0,465$).

Αναφορικά με την υπόθεση για το αρνητικό αξιολογικό πρόσημο του σχολιαστικού μέρους της ειδησεογραφίας στις εξεταζόμενες αμερικανικές εφημερίδες, **δε φαίνεται να προκύπτει επιβεβαίωσή της** από τα στοιχεία (πίνακας 27). Αυτό που καταγράφεται είναι μια μη στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα αμιγώς ειδησεογραφικά και τα σχολιαστικά δημοσιεύματα του αμερικανικού τύπου, σε σχέση με το αξιολογικό πρόσημο που φέρουν για την Ελλάδα.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 3.6: Η υπόθεση 3.5 δεν ισχύει για την εικόνα της Γερμανίας στον αμερικανικό τύπο, δηλαδή το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στις αμερικανικές εφημερίδες δεν έχει στατιστικά αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για τη Γερμανία, έναντι του ειδησεογραφικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Γερμανίας (Στάση έναντι Γερμανίας)
σε αμερικανικά ειδησεογραφικά και σχολιαστικά δημοσιεύματα

Στάση απέναντι στη Γερμανία				
	Πλήθος αμερικανικών δημοσιευμάτων (N)	Μέσος όρος αξιολόγησης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	56	-,0714	,42027	,05616
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	10	-,1000	,87560	,27689

Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των δύο αμερικανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 15,363$, $p=0,000$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t δεν απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=0,101$, $p=0,921$).

Προκειμένου να είναι δυνατή η σύγκριση και η αξιολόγηση του προηγούμενου ευρήματος, εξετάζεται η μη ισχύς της υπόθεσης για την περίπτωση της εικόνας της Γερμανίας στον αμερικανικό τύπο και εντοπίζεται μια μη στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση στο αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της χώρας στα δύο διακριτά είδη δημοσιευμάτων (πίνακας 28). Συνεπώς, **η υπόθεση ότι το σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στις αμερικανικές εφημερίδες δε θα έχει στατιστικά σημαντικό αρνητικότερο αξιολογικό πρόσημο για την Γερμανία έναντι του ειδησεογραφικού, φαίνεται να επιβεβαιώνεται.**

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 3.7: Στο σχολιαστικό μέρος της ειδησεογραφίας στον αμερικανικό τύπο, η εμφάνιση της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 29: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδας στα αμερικανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα

Αναφορά στην αξιοπιστία της Ελλάδας				
Τύπος δημοσιεύματος	Πλήθος αμερικανικών δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή αξιολόγησης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	134	-,7537	1,08605	,09382
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	28	-1,4286	,69007	,13041

Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των δύο αμερικανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 4,633$, $p=0,033$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=4,201$, $p=0,000$). Υπάρχει εξαιρετικά σημαντική σχέση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές.

Κατά την εξέταση των στοιχείων σχετικά με αυτήν την υπόθεση (πίνακας 29), προκύπτει **ότι υπάρχει μια εξαιρετικά σημαντική σχέση ανάμεσα στις μεταβλητές της αξιοπιστίας της Ελλάδας και της εμφάνισής της στα διαφορετικής υφής αμερικανικά δημοσιεύματα**. Είναι σαφής η αρνητικότερη τάση που καταγράφεται στα σχολιαστικά δημοσιεύματα (-1,4286), έναντι της αντίστοιχης στα αμιγώς ειδησεογραφικά (-,7537). Κατά συνέπεια, **στην περίπτωση των αμερικανικών δημοσιευμάτων η υπόθεση αυτή επιβεβαιώνεται κατά τρόπο σαφή και κατηγορηματικό**.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 3.8: Στο σχολιαστικό μέρος των αμερικανικών εφημερίδων, η εμφάνιση της Ελλάδας ως άδικου θύματος είναι στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι στο ειδησεογραφικό μέρος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε αμερικανικά σχολιαστικά και ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση παραγωγικών αιτίων

Παραγωγικά Αίτια Κρίσης – Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Τύπος δημοσιεύματος	Εξωτερικός Παράγοντας	Εσωτερικός Παράγοντας	Σύνολο
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	40 - 59,7%	27 - 40,3%	67 - 100,0%
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	7 - 36,8%	12 - 63,2%	19 - 100,0%
Σύνολο	47 - 54,7%	39 - 45,3%	86 - 100,0%

($\chi^2 = 3,121, p=0,077$)

Και σε αυτήν την περίπτωση, είναι απαραίτητη η εξέταση της υπόθεσης στις δύο διαστάσεις της εικόνας του άδικου θύματος. Σε ό,τι αφορά τη διάσταση των παραγωγικών αιτίων, στα σχολιαστικά δημοσιεύματα των αμερικανικών εφημερίδων είναι ξεκάθαρη η κατίσχυση της απόδοσης αιτίασης στον εσωτερικό παράγοντα (πίνακας 30), ενώ στα αμιγώς ειδησεογραφικά υπάρχει σαφές προβάδισμα της απόδοσης αιτιότητας σε εξωτερικό παράγοντα (πίνακας 31). Συνεπώς, **η υπό εξέταση υπόθεση επιβεβαιώνεται.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 31: Εμφάνιση εικόνας άδικου θύματος σε αμερικανικά σχολιαστικά & ειδησεογραφικά δημοσιεύματα – Διάσταση εναλλακτικών λύσεων

Εναλλακτικές Μορφές Χειρισμού Κρίσης – Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Τύπος δημοσιεύματος	Διαχείριση δίκαιου θύματος	Διαχείριση άδικου θύματος	Σύνολο
Ανταπόκριση/Ρεπορτάζ	73 - 53,3%	64 - 46,7%	137 - 100,0%
Σχολιασμός/Άρθρα Γνώμης	15 - 53,6%	13 - 46,4%	28 - 100,0%
Σύνολο	88 - 53,3%	77 - 46,7%	165 - 100,0%

($\chi^2 = 0,001, p=0,978$)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Εξετάζοντας τη δεύτερη διάσταση, που αφορά στις εναλλακτικές μορφές χειρισμού της κρίσης στα σχολιαστικά αμερικανικά δημοσιεύματα, **η υπόθεση δεν επιβεβαιώνεται**, δεδομένου ότι τα ποσοστά που συγκεντρώνει η διαχείριση άδικου θύματος υπολείπονται αυτών της αντίστοιχης διαχείρισης δίκαιου θύματος (πίνακας 31). Συνεπώς, **η αρχική υπόθεση έχει επιβεβαιωθεί μόνο μερικώς και σε ό,τι αφορά τη διάσταση των παραγωγικών αιτίων.**

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

4.2.3 ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ & ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Υπόθεση 6: Η προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας θα είναι αρνητικότερη στον γερμανικό τύπο έναντι του αμερικανικού

ΠΙΝΑΚΑΣ 32: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Ελλάδας (Στάση έναντι Ελλάδας) ανά χώρα

Στάση απέναντι στην Ελλάδα				
Χώρα	Πλήθος δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή στάσης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
ΗΠΑ	162	-,1543	,65533	,05149
Γερμανία	307	-,4235	,88368	,05043

Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των γερμανικών και αμερικανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 41,258$, $p=0,000$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=3,734$, $p=0,000$).

Τα στοιχεία για τον έλεγχο αυτής της υπόθεσης καταδεικνύουν **μία στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των στάσης έναντι της Ελλάδας που απαντάται στα αμερικανικά δημοσιεύματα και σε αυτή που απαντάται στα αντίστοιχα γερμανικά** (πίνακας 32). Η υπόθεση για αρνητικότερη προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας από το γερμανικό τύπο επιβεβαιώνεται με σαφήνεια, καθώς η μέση τιμή της στάσης για τα γερμανικά έντυπα είναι -,4235 έναντι -, 1543 των αμερικανικών. Αυτό βρίσκεται σε συνέπεια και με όσα έχουν αναλυθεί στο κεφάλαιο της περιγραφική στατιστικής (βλ. πίνακας 4) και **δηλώνει την επιβεβαίωση της αρχικής υπόθεσης σχετικά με την αρνητικότερη προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας στο γερμανικό έναντι του αμερικανικού τύπου.**

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 7: Η προβαλλόμενη εικόνα της Γερμανίας θα είναι αρνητικότερη στον αμερικανικό τύπο έναντι του γερμανικού

ΠΙΝΑΚΑΣ 33: Αξιολογικό πρόσημο εικόνας Γερμανίας (Στάση έναντι Γερμανίας) ανά χώρα

Στάση απέναντι στη Γερμανία				
Χώρα	Πλήθος δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή στάσης (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
ΗΠΑ	66	-,0758	,50568	,06224
Γερμανία	109	,0917	,64609	,06188

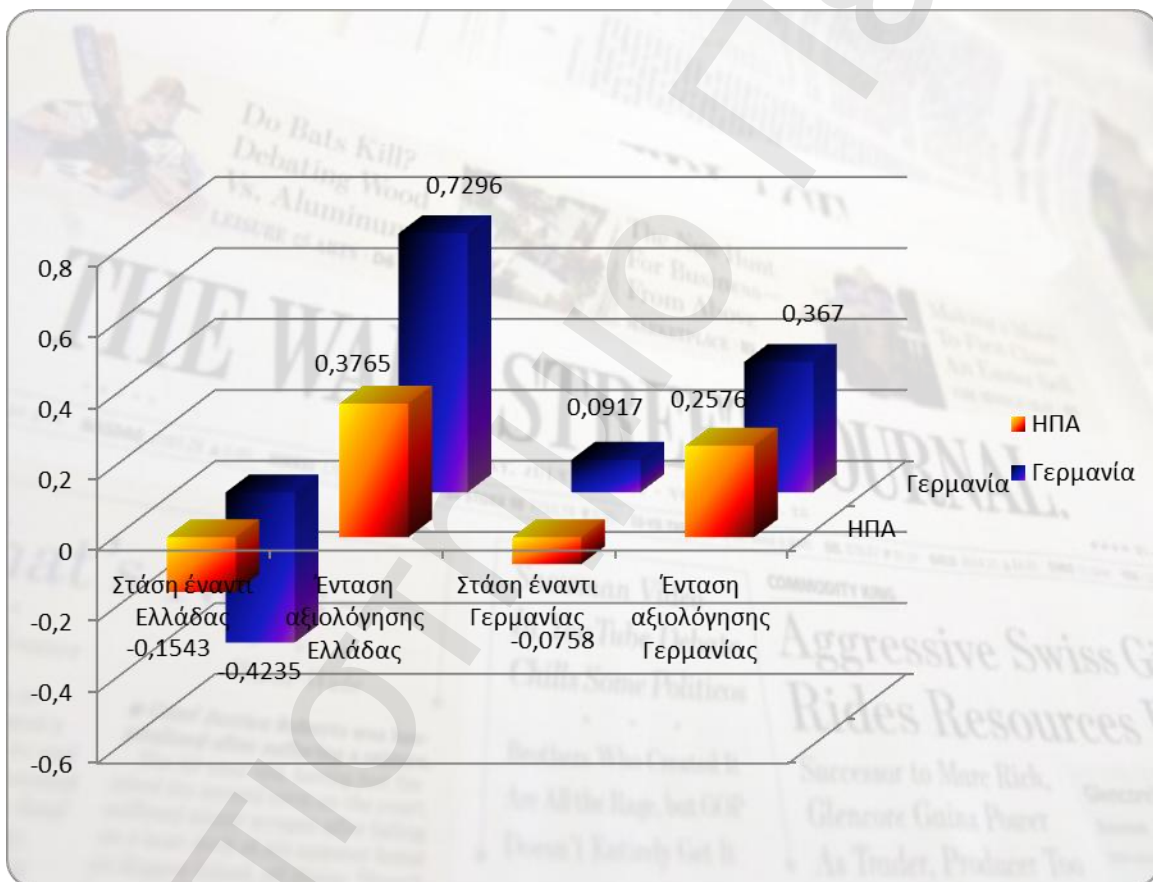
Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των γερμανικών και αμερικανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 2,545, p=,112$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=-1,798, p=,074$).

Στατιστικώς σημαντική φαίνεται ότι είναι και διαφοροποίηση μεταξύ των αμερικανικών και των γερμανικών εντύπων ως προς τη στάση τους έναντι της Γερμανίας (πίνακας 33). Όπως ήταν αναμενόμενο, η προβαλλόμενη εικόνα της Γερμανίας από τα αμερικανικά έντυπα είναι αρνητικότερη από την αντίστοιχη προβαλλόμενη από τα γερμανικά, και ειδικότερα, ο αμερικανικός τύπος προβάλλει μια αρνητική εικόνα της Γερμανίας, ενώ ο γερμανικός κινείται μεταξύ ουδέτερης και θετικά φορτισμένης. Το εύρημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί και δηλωτικό της εθνοκεντρικής προσέγγισης των εθνικών εικόνων, δεδομένου ότι από τον αμερικανικό τύπο και λόγω του οικονομικού ανταγωνισμού και των συσχετισμών ισχύος αναμένεται αρνητικότερη στάση έναντι της Γερμανίας, ενώ ο γερμανικός τύπος αναμένεται να έχει θετικότερη στάση έναντι της χώρας του.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Οι σχετικές επισημάνσεις για τη στάση και την ένταση της αξιολόγησης έναντι της Ελλάδας και της Γερμανίας από το γερμανικό και τον αμερικανικό τύπο, αποτυπώνονται παραστατικά στο ακόλουθο γράφημα (2):

Γράφημα 2: Στάση & ένταση αξιολόγησης Ελλάδας/ Στάση & ένταση αξιολόγησης Γερμανίας ανά χώρα προέλευσης των δημοσιευμάτων

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΠΙΝΑΚΑΣ 34: Αναφορά σε αξιοπιστία Ελλάδα ανά χώρα

Αναφορά στην Αξιοπιστία Ελλάδα				
Χώρα	Πλήθος δημοσιευμάτων (N)	Μέση τιμή αξιοπιστίας (Mean)	Std. Deviation	Std. Error Mean
ΗΠΑ	153	-,8366	1,07273	,08673
Γερμανία	168	-1,3333	,85238	,06576

Έλεγχος Levene ισότητας της διακύμανσης ανάμεσα στις ομάδες των γερμανικών και αμερικανικών εφημερίδων απέρριψε την μηδενική υπόθεση ($F= 4,014$, $p=0,046$), ως εκ τούτου πρέπει να εφαρμόσουμε έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα προϋποθέτοντας διαφορετικές διακυμάνσεις. Ο έλεγχος t απέρριψε την μηδενική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα άρθρα γνώμης και στο αμιγώς ειδησεογραφικό κείμενο ($t=4,564$, $p=0,000$).

Σε ό, τι αφορά την αξιοπιστία της Ελλάδας, προκύπτει μια στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των δημοσιευμάτων διαφορετικής προέλευσης, καθώς στα γερμανικά δημοσιεύματα, η μέση τιμή της αξιοπιστίας της χώρας βρίσκεται στο $-1,3333$, έναντι της αντίστοιχης τιμής $-,8366$ στα αμερικανικά δημοσιεύματα (πίνακας 34). Η διαπίστωση αυτή βρίσκεται σε συνέπεια με όσα καταγράφηκαν στο αντίστοιχο πεδίο της περιγραφικής στατιστικής (βλ. πίνακας 3), **καταδεικνύοντας το αρνητικότερο φορτίο για την αξιοπιστία της χώρας στο γερμανικό τύπο.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 35: Εικόνα άδικου θύματος ανά χώρα – Διάσταση παραγωγικών αιτίων

Παραγωγικά Αίτια Κρίσης Συνάθροιση Επαγωγικής Τυπολογίας			
Χώρα	Εξωτερικός Παράγοντας	Εσωτερικός Παράγοντας	Σύνολο
ΗΠΑ	47 - 54,7%	39 - 45,3%	86 - 100,0%
Γερμανία	105 - 53,3%	92 - 46,7%	197 - 100,0%
Σύνολο	152 - 53,7%	131 - 46,3%	283 - 100,0%

($\chi^2=0,044$, $p=0,834$)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Προκειμένου να ελεγχθεί η υπόθεση για την προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας, από τα δημοσιεύματα διαφορετικής εθνικής προέλευσης, θα πρέπει να εξετασθούν και τα αντίστοιχα στοιχεία για τις διαστάσεις της εικόνας στη βάση του διπόλου «*δίκαιο - άδικο θύμα*». Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ποσοστά της διάστασης των παραγωγικών αιτίων, καθώς η κατανομή κλίνει προς την κατεύθυνση του εξωτερικού παράγοντα (πίνακας 35), άρα **δεν προάγεται η εικόνα του άδικου θύματος στη διάσταση αυτή και σε καμία από τις δύο περιπτώσεις δημοσιευμάτων**. Η διαπίστωση αυτή βρίσκεται σε συνέπεια με όσα έχουν προκύψει και από τον έλεγχο των επιμέρους υποθέσεων εργασίας για τη διαχείριση της εικόνας στο πλαίσιο «*δίκαιο - άδικο θύμα*» ανά χώρα προέλευσης των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36: Εικόνα άδικου θύματος ανά χώρα – Διάσταση εναλλακτικών λύσεων

Εναλλακτικές Μορφές Χειρισμού Κρίσης - Επαγωγική Τυπολογία			
Χώρα	Διαχείριση δίκαιου θύματος	Διαχείριση άδικου θύματος	Σύνολο
ΗΠΑ	88 - 53,3%	77 - 46,7%	165 - 100,0%
Γερμανία	173 - 56,2%	135 - 43,8%	308 - 100,0%
Σύνολο	261 - 55,2%	212 - 44,8%	473 - 100,0%

($\chi^2=0,349$, $p=0,555$)

Εξετάζοντας τα στοιχεία της δεύτερης διάστασης (πίνακας 36), αυτής των εναλλακτικών λύσεων, **καταρρίπτεται και πάλι η υπόθεση ότι η Ελλάδα προβάλλεται ως άδικο θύμα, δεδομένου ότι η κατανομή ποσοστών ευνοεί τις εναλλακτικές λύσεις που εμπίπτουν κατηγορικά στη διαχείριση άδικου θύματος**.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 8: Διαφορετικές θεματικές έχουν στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στο αξιολογικό πρόσημο της Ελλάδας;

40.	Γεγονοτολογική επίδραση	Στάση έναντι Ελλάδας			Στάση έναντι Γερμανίας		
		Γερμ. Τύπος	Αμερ. Τύπος	Διαφ/ση ΓΤ-ΑΤ	Γερμ. Τύπος	Αμερ. Τύπος	Διαφ/ση ΓΤ-ΑΤ
40.1	Περιγραφή οικονομικής διάσταση ελλ. κρίσης	1/ 0,000	-	0,000	-	-	-
40.2	Ενέργειες ελληνικής κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της κρίσης	38/ -,1842	31/ 0,0645	7/-,1197	10/ 0,1000	7/ -,1429	3/0,2429
40.3	Μη οικονομικές διαστάσεις κρίσης εντός Ελλάδας (κοινων. – πολιτ.)	8/ -,3750	-	8/ -,3750	2/ -,5000	-	2/ -,5000
40.4	Παραγωγικά αίτια ελλ. κρίσης	19/ -1,2105	11/ -,4545	8/ -,7605	4/ -,2500	5/ -,4000	1/ -,1500
40.5	Επιπτώσεις ελλ. κρίσης	56/ -,6071	42/ -,2857	14/ -,3214	8/ 0,1250	15/ 0,0667	7/ 0,0583
40.6	Στάση & ενέργειες της Γερμανίας έναντι ελλ. κρίσης	49/ -,2653	11/ -0,909	38/ -1,1743	42/ 0,1190	11/ -,1818	31/0,3008
40.7	Στάση & ενέργειες της Ε.Ε. έναντι ελλ. κρίσης	75/ -,4000	35/ -,0571	40/ -,3429	29/ 0,1724	21/ -,0476	8/0,2200
40.8	Στάση & ενέργειες των ΗΠΑ έναντι ελλ. κρίσης	-	-	-	-	-	-
40.9	Στάση των αγορών έναντι ελλ. κρίσης	26/ -,2692	23/ -,1304	3/ -,1388	4/ 0,000	4/ 0,000	0,000
40.10	Το ΔΝΤ & η ελλ. κρίση	11/ -,0909	4/ 0,000	7/ -,0909	5/ 0,2000	3/ 0,000	2/0,2000
40.11	Άλλες λύσεις & παρεμβάσεις για διαχείριση της κρίσης	17/ -,6471	4/ -1,000	13/ 0,3529	5/ -,2000	-	5/ -,2000
40.12	ΔΙΑΦΟΡΑ/ΑΛΛΑ	7/ -,1429	1/ 0,000	6/ -,1429	-	-	-
	ΣΥΝΟΛΟ	307/ -,4235	109/ 0,0917	198/ 0,5152	109/ 0,0917	66/ -,0758	43/ 0,1675

ΠΙΝΑΚΑΣ 37: Γεγονοτολογική επίδραση θεματικών στη στάση έναντι Ελλάδας & Γερμανίας

Αναφορικά με την εξέταση της υπόθεσης για τη γεγονοτολογική επίδραση των διαφορετικών θεματικών στη στάση έναντι της Ελλάδας, και όπως προκύπτει και από τον παραπάνω πίνακα (37), παρατηρείται ότι η θεματική που σχετίζεται στατιστικά την αρνητικότερη στάση έναντι της Ελλάδας στο μεν γερμανικό τύπο, είναι αυτή των

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

«*Παραγωγικών αιτίων της κρίσης*» (-1,2105), στο δε αμερικανικό είναι η θεματική «*Άλλες λύσεις & παρεμβάσεις για διαχείριση της κρίσης*» (-1,000). Οι αντίστοιχες θεματικές για τη στάση έναντι της Γερμανίας είναι στην περίπτωση των γερμανικών δημοσιευμάτων η θεματική «*Μη οικονομικές διαστάσεις κρίσης εντός Ελλάδας (κοινωνικών – πολιτικών)*» (-,5000) και στην περίπτωση των αμερικανικών, η θεματική «*Παραγωγικά αίτια ελληνικής κρίσης*» (-,4000).

Κατά συνέπεια, παρατηρείται ότι **η θεματική των παραγωγικών αιτίων**, κεντρική και ως παράμετρος στην περίπτωση της συγκρότησης της εικόνας του δίκαιου και άδικου θύματος, **συνδέεται με την αρνητικότερη επίδραση στη στάση έναντι τόσο της Ελλάδας από τα γερμανικά δημοσιεύματα, όσο και στη στάση έναντι της Γερμανίας από τα αμερικανικά**. Η υπόθεση για τη στατιστικώς σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ διαφορετικών θεματικών ως προς το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας, φαίνεται να επιβεβαιώνεται. Σημειώνεται ότι στο κεφάλαιο της περιγραφικής στατιστικής παρουσίασης των ευρημάτων, η συγκεκριμένη θεματική εμφανίζεται ως δεύτερη κυρίαρχη μαζί με αυτή της «*Στάσης & ενέργειες της Γερμανίας*» (με πρώτη τις «*Επιπτώσεις της κρίσης*»). Το γεγονός αυτό υποδηλώνει την ιδιαίτερη ερμηνευτική βαρύτητα της συγκεκριμένης θεματικής, δεδομένου ότι εμπλέκεται πολλαπλά στη διαδικασία ειδησεογραφικής κάλυψης του θέματος της κρίσης.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
 (4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
 Θέμα πτυχιακής εργασίας:
 Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Υπόθεση 9: Τα κυρίαρχα παραγωγικά αίτια της κρίσης που προβάλλονται καθορίζουν τις εναλλακτικές μορφές χειρισμού της κρίσης. Η απόδοση της κρίσης σε εξωτερικούς παράγοντες θα οδηγήσει σε στρατηγικές διαχείρισης «δίκαιου θύματος», ενώ η απόδοση της κρίσης σε εσωτερικούς παράγοντες σε στρατηγικές διαχείρισης «άδικου θύματος».

ΠΙΝΑΚΑΣ 38: Συσχέτιση κυρίαρχων παραγωγικών αιτίων και εναλλακτικών χειρισμού κρίσης

Παραγωγικά Αίτια Κρίσης Επαγωγική Τυπολογία	Εναλλακτικές Μορφές Χειρισμού Κρίσης - Επαγωγική Τυπολογία		Σύνολο
	Διαχείριση δίκαιου θύματος	Διαχείριση άδικου θύματος	
Εξωτερικός Παράγοντας	101 - 66,4%	51 - 33,6%	152 - 100,0%
Εσωτερικός Παράγοντας	47 - 35,9%	84 - 64,1%	131 - 100,0%
Σύνολο	148 - 52,3%	135 - 47,7%	283 - 100,0%

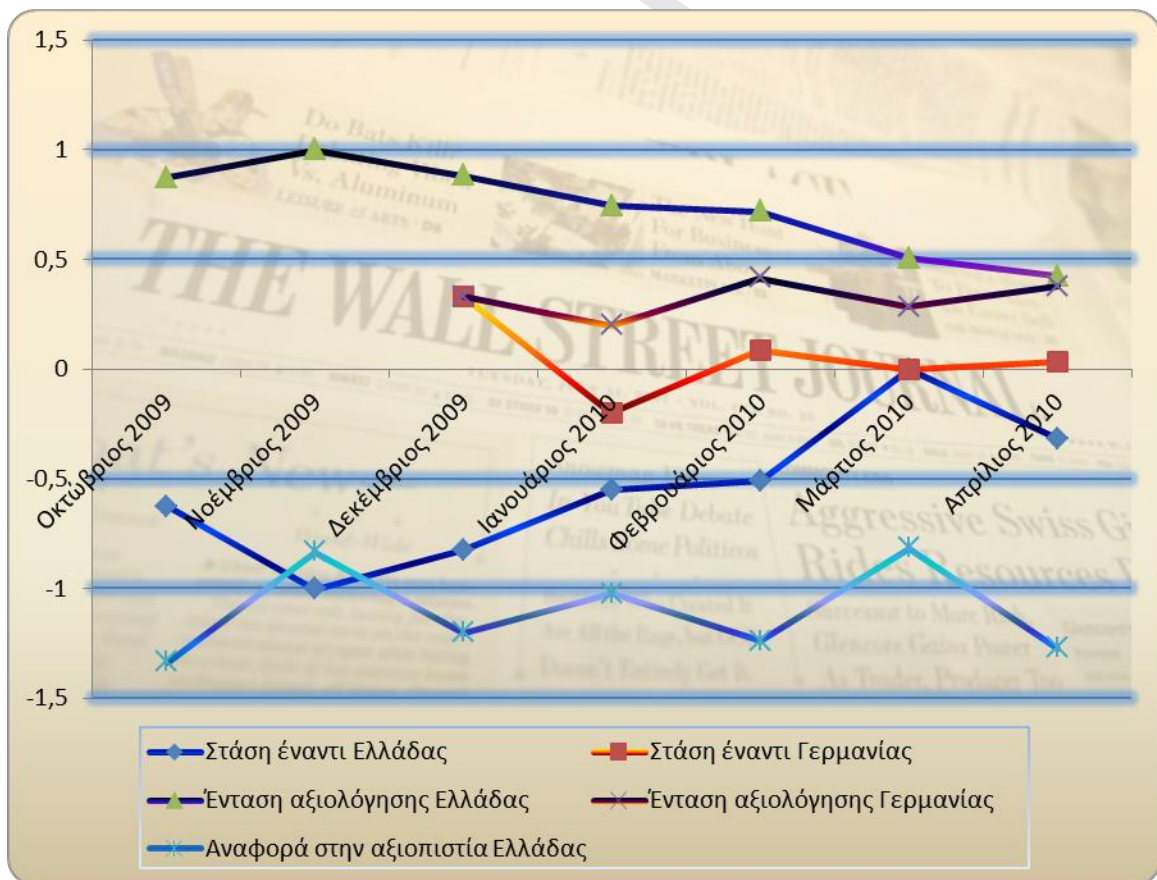
($\chi^2 = 26,356$, $p = 0,000$)

Μελετώντας τα σχετικά στοιχεία στον πίνακα 38, διαπιστώνεται ότι υφίσταται στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ των δύο συνιστωσών της εικόνας του άδικου – δίκαιου θύματος, αυτής των παραγωγικών αιτίων και αυτής των εναλλακτικών λύσεων. **Διαπιστώνεται πλήρης αντιστοιχία μεταξύ της παρουσίας αναφοράς σε εξωτερικούς παράγοντες που ευθύνονται για την κρίση (που ισοδυναμεί με την προβολή εικόνας δίκαιου θύματος) στις περιπτώσεις που γίνεται αναφορά σε εναλλακτικές που εμπίπτουν στην κατηγορία διαχείρισης δίκαιου θύματος (66,4%). Το ίδιο συμβαίνει και με την αντιστοιχία μεταξύ της απόδοσης αιτιότητας σε παράγοντες εντός της χώρας (η Ελλάδα ως άδικο θύμα) με την ταυτόχρονη παρουσία αναφοράς σε εναλλακτικές λύσεις που παραπέμπουν σε εικόνα άδικου θύματος (64,1%). Συμπερασματικά, η αρχική υπόθεση επιβεβαιώνεται, εφόσον διαπιστώνεται συνέπεια μεταξύ του προβαλλόμενου παραγωγικού αιτίου και της προτεινόμενης εναλλακτικής διαχείρισης του προβλήματος.**

Ερώτημα 4: Υπάρχει διαχρονική διαφοροποίηση στην εξέλιξη των μεγεθών;

Αναφορικά με το θέμα της διαχρονικής διακύμανσης των μεγεθών της α. στάσης έναντι της Ελλάδας, β. της έντασης αξιολόγησης της Ελλάδας, γ. της στάσης έναντι της Γερμανίας, δ. της έντασης αξιολόγησης της Γερμανίας και ε. της αναφοράς στην αξιοπιστία της Ελλάδας, όπως αποτυπώνεται και διαγραμματικά στο ακόλουθο γράφημα, παρατηρούνται τα εξής:

Γράφημα 3: Διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών

- Τόσο η στάση έναντι της Ελλάδας, όσο και η αναφορά στην αξιοπιστία της, κινούνται σε αρνητικά επίπεδα καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, με την πρώτη να αγγίζει τα επίπεδα του ουδέτερου το Μάρτιο του 2010 (σημείο κλιμάκωσης των διαπραγματεύσεων εντός Ευρωζώνης για την αντιμετώπιση της κρίσης μετά από

μακρά διαπραγμάτευση αναφορικά με το εάν και κατά πόσο η παρέμβαση θα πρέπει να είναι υπόθεση αμιγώς ευρωπαϊκή). **Η αξιοπιστία της χώρας εμφανίζει σταθερά αρνητικό πρόσημο** (η διακύμανση τιμών εντοπίζεται μεταξύ του -1,333, δηλαδή πλησίον του «*αμιγώς αναξιόπιστη*» τον Οκτώβριο του 2009 και του -0,8333, δηλαδή πλησίον του «*αναξιόπιστη με στοιχεία αξιοπιστίας*» το Μάρτιο του 2010), γεγονός που δηλώνει μια γενικώς και σταθερά αρνητική εκπεμπόμενη εικόνα για τη χώρα, αναφορικά με το βαθμό αξιοπιστίας της.

- Η πτωτική διαχρονική τάση του μεγέθους της έντασης της αξιολόγησης της Ελλάδας, επιβεβαιώνει τη σταδιακή σχετική βελτίωση της προβαλλόμενης εικόνας με την πάροδο του χρόνου μετά το πολύ αρνητικό σημείο εκκίνησης κατά το τρίμηνο Οκτωβρίου – Δεκεμβρίου 2009 και συνιστά ένδειξη της σχετικής κά.
- Την αντίθετη πορεία ακολουθούν τα αντίστοιχα μεγέθη στην περίπτωση της Γερμανίας, που σημειώνει σχεδόν σταθερά θετικό πρόσημο, τόσο ως προς τη στάση των εντύπων απέναντί της (με μια εξαίρεση αρνητικής τάσης που σημειώνεται τον Ιανουάριο του 2010), όσο και ως προς την ένταση της αξιολόγησής της.

Στα δύο ακόλουθα γραφήματα, αποτυπώνεται διαγραμματικά η διαχρονική εξέλιξη των δύο διαστάσεων της εικόνας του άδικου – δίκαιου θύματος. Επισημαίνεται ότι, ενώ η αναφορά σε παραγωγικά αίτια που αποδίδονται στο εσωτερικό της χώρας (εικόνα άδικου θύματος) έχουν έντονη παρουσία κατά το πρώτο τρίμηνο ειδησεογραφικής κάλυψης του θέματος (Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2009), η μετέπειτα διαχρονική εξέλιξη των αναφορών ακολουθεί φθίνουσα πορεία, καθώς παράλληλα αυξητική είναι η τάση των αναφορών σε παραγωγικά αίτια που εντοπίζονται εκτός της χώρας (εικόνα δίκαιου θύματος). Αναλογίες παρουσιάζει και η πορεία των αναφορών της άλλης διάστασης της εικόνας δίκαιου – άδικου θύματος, αυτής των εναλλακτικών λύσεων. Κατά το πρώτο τετράμηνο ειδησεογραφικής κάλυψης του θέματος (Οκτώβριος 2009 – Ιανουάριος 2010) προάγονται οι εναλλακτικές λύσεις που εμπίπτουν στην

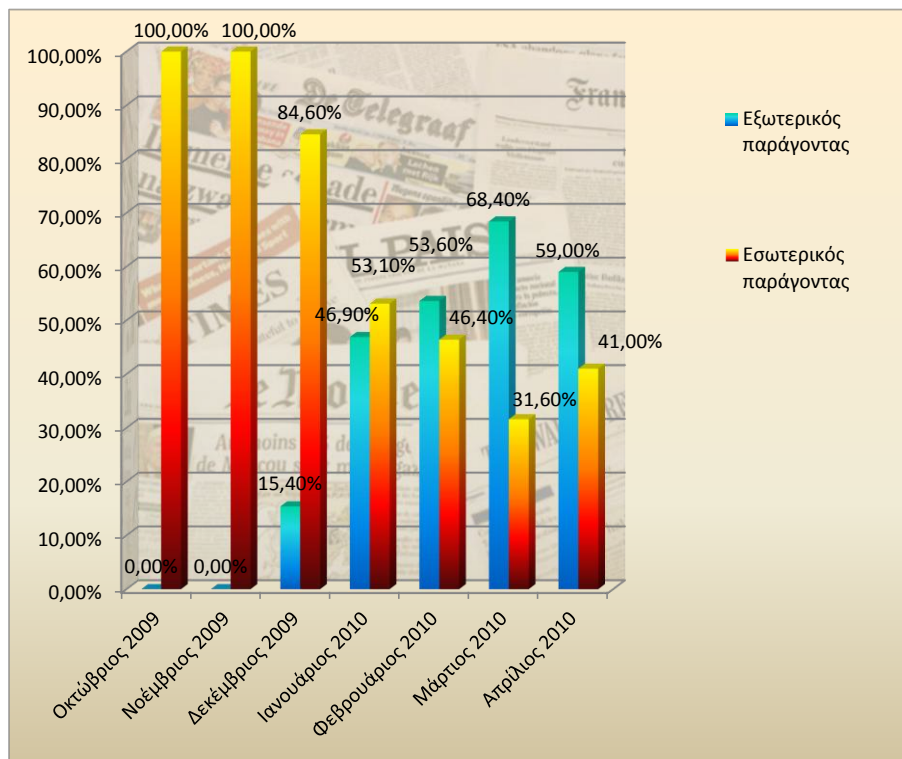
Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)

Θέμα πτυχιακής εργασίας:

Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

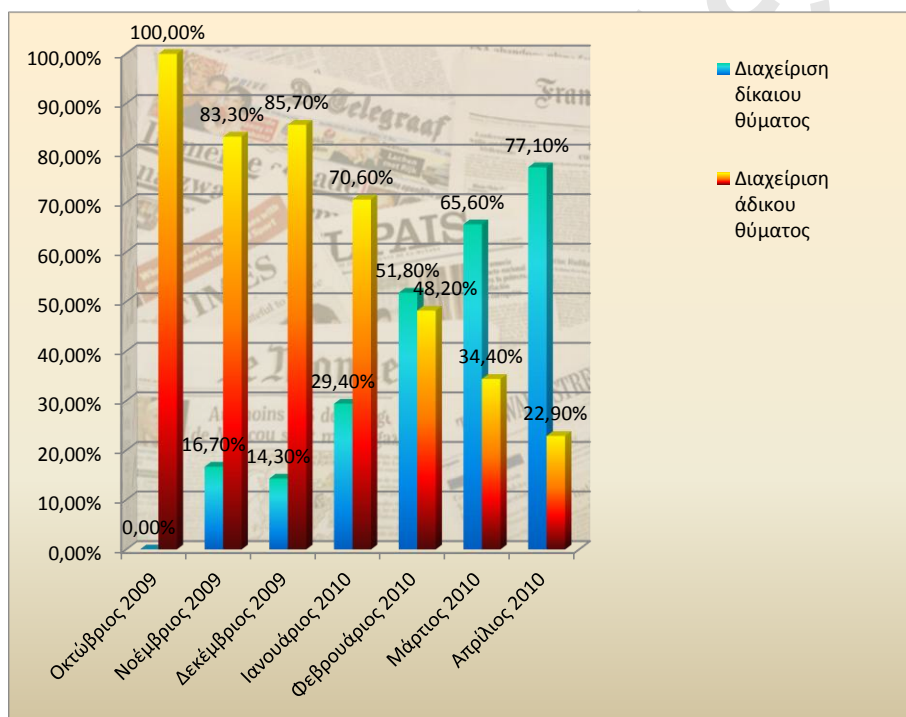
κατηγορία «*διαχείριση άδικου θύματος*», ενώ στη συνέχεια η εικόνα αντιστρέφεται και υπερισχύουν οι αναφορές της κατηγορίας «*διαχείριση δίκαιου θύματος*».

Γράφημα 4: Διαχρονική ποσοστιαία κατανομή της διάστασης Παραγωγικών Αιτιών (Εξωτερικός – Εσωτερικός Παράγοντας) στο σύνολο των δημοσιευμάτων

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Γράφημα 5: Διαχρονική ποσοστιαία κατανομή της διάστασης *Εναλλακτικών Λύσεων* (Διαχ/ση δίκαιου – Διαχ/ση άδικου θύματος) στο σύνολο των δημοσιευμάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατόπιν της εφαρμογής της μεθόδου της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου και τη συγκέντρωση και μελέτη των ερευνητικών ευρημάτων που προέκυψαν από την κωδικοποίηση των αμερικανικών και γερμανικών δημοσιευμάτων, μπορούν να απαριθμηθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα που συνιστούν ταυτόχρονα και τις απαντήσεις στα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα.

Ως προς το αξιολογικό πρόσημο της εικόνας της Ελλάδας, διαπιστώνεται ότι αυτό είναι αρνητικό τόσο στην περίπτωση των εξεταζόμενων γερμανικών, όσο και των αντίστοιχων αμερικανικών δημοσιευμάτων. Αναφορικά με το ζήτημα της αξιοπιστίας της χώρας, παρατηρείται ότι η προβαλλόμενη εικόνα κινείται σε μια ζώνη μεταξύ του χαρακτηρισμού «*αμιγώς αναξιόπιστη*» και «*αναξιόπιστη με στοιχεία αξιοπιστίας*», τόσο στα γερμανικά, όσο και στα αμερικανικά δημοσιεύματα, σηματοδοτώντας μία αρνητικώς εκπεμπόμενη εικόνα ως προς μία συνιστώσα που ενέχει ειδικό φορτίο δεδομένης της οικονομικής συγκυρίας.

Η παράμετρος του εθνοκεντρισμού ως στοιχείου που εμπλέκεται και επιδρά στην ειδησεογραφία, αποδεικνύεται στην πλειονότητα των περιπτώσεων καθοριστική, παρά το γεγονός ότι διαπιστώνονται επιμέρους περιπτώσεις όπου το έντυπο συνιστά τον παράγοντα που καθορίζει τη στάση έναντι της χώρας. Ο γερμανικός τύπος κινείται κατά τα αναμενόμενα σε αρνητικότερα επίπεδα, γεγονός που δύναται να αποδοθεί στον κυριαρχικό ρόλο της Γερμανίας εντός της ΕΕ, στην εγγύτητα στο πρόβλημα και στην εντονότερη έκθεσή της στις πιθανές επιπτώσεις της κρίσης. Τα ευρήματα ωστόσο για τη στάση του τύπου, αφενός έναντι της Ελλάδας, και αφετέρου έναντι της Γερμανίας, προάγουν την άποψη ότι ο εθνοκεντρισμός διέπει και λειτουργεί ως πλοηγός στον τρόπο ειδησεογραφικής κάλυψης του θέματος. Επιπρόσθετη παράμετρος που ενισχύει την άποψη για το ρόλο του εθνοκεντρισμού, συνιστά η διαπίστωση των σημαντικών διαφορών στα πεδία της στάσης, της έντασης της αξιολόγησης, της παρουσίασης το θέματος της αξιοπιστίας της Ελλάδας, αλλά και του παράγοντα της απόκλισης από την αρχή της αντικειμενικότητας μεταξύ των εντύπων που προέρχονται από διαφορετικό εθνικό πλαίσιο. Κατά συνέπεια, με όρους διεθνολογικής ανάλυσης, ο παράγοντας

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

«χώρα – κράτος» ανακλύπει ως κεντρικός και στο επίπεδο της διεθνούς επικοινωνίας, διαμεσολαβώντας και καθορίζοντας την αντίληψη για τα τεκταινόμενα σε διεθνές επίπεδο.

Ως προς το ζήτημα της διαχρονικής διαφοροποίησης στην εξέλιξη των εξεταζόμενων μεγεθών, παρατηρείται ότι η στάση έναντι της Ελλάδας, καθώς και η αναφορά στην αξιοπιστία της, κινούνται σε αρνητικά επίπεδα καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, με την πρώτη να αγγίζει τα επίπεδα του ουδέτερου το Μάρτιο του 2010, ενώ η δεύτερη εμφανίζει σταθερά αρνητικό πρόσημο. Αντίθετα, στην περίπτωση της εξέτασης της προβολής της εικόνας του άδικου θύματος, παρατηρείται μια ενδιαφέρουσα μεταβολή και των δύο συνιστωσών διαστάσεων της (παραγωγικών αιτίων και εναλλακτικών λύσεων) στην πάροδο του χρόνου, καθώς στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου και για το τρίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2009 στοιχειοθετείται η εικόνα του άδικου θύματος για την Ελλάδα, ωστόσο διαπιστώνεται αντιστροφή των μεγεθών από τον Ιανουάριο του 2010 και σταθερά ως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, με τη στοιχειοθέτηση πλέον της εικόνας του δίκαιου θύματος για την χώρα.

Ως προς το ερώτημα της γεγονοτικής επίδρασης των διαφορετικών θεματικών στην προβαλλόμενη εικόνα, διαπιστώνεται ότι η θεματική των παραγωγικών αιτίων, κεντρική και ως παράμετρος στην περίπτωση της συγκρότησης της εικόνας του δίκαιου και άδικου θύματος, συνδέεται με την αρνητικότερη επίδραση στη στάση έναντι τόσο της Ελλάδας από τα γερμανικά δημοσιεύματα, όσο και στη στάση έναντι της Γερμανίας από τα αμερικανικά.

Η απάντηση στο ερώτημα σχετικά με την εικόνα του άδικου θύματος και σε ποιο βαθμό αυτή στοιχειοθετείται από τα αμερικανικά και γερμανικά δημοσιεύματα, φαίνεται να είναι αρνητική. Η εξέταση των επιμέρους σχετικών υποθέσεων εργασίας οδηγεί στη διαπίστωση ότι δεν υφίστανται επαρκή στοιχεία για να υποστηριχθεί αυτή η άποψη, ενώ υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις που οδηγούν στην αντίθετη κατεύθυνση, αυτή της στοιχειοθέτησης και προβολής (σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο) της εικόνας του δίκαιου θύματος για την Ελλάδα. Αξίζει ωστόσο εδώ να επισημανθεί ότι η εστίαση στη διάσταση των εσωτερικών παραγωγικών αιτίων αφορά

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ειδικότερα σε εσωτερικούς δομικούς παράγοντες, γεγονός που ενέχει ιδιαίτερη βαρύτητα ως προς το αρνητικό φορτίο για την εικόνα της χώρας.

Ως προς το ζήτημα της επίδρασης του είδους του κειμένου (σχολιαστικού/ειδησεογραφικού) στο περιεχόμενό του, ο έλεγχος των σχετικών υποθέσεων οδηγεί στις εξής επιστημονικές: στην περίπτωση του γερμανικού τύπου διαπιστώνεται μερική ή οριακή επιβεβαίωση της υπόθεσης, με εξαίρεση την περίπτωση του αξιολογικού προσήμου της εικόνας της Γερμανίας, ενώ στην περίπτωση του αμερικανικού τύπου διαπιστώνεται επιβεβαίωση της υπόθεσης στην περίπτωση της (στατιστικά) σημαντικά αρνητικότερης εμφάνισης της Ελλάδας ως αναξιόπιστης χώρας στα σχολιαστικά δημοσιεύματα και μερική επιβεβαίωση στην περίπτωση της στοιχειοθέτησης της εικόνας του άδικου θύματος. Συνεπώς, δεν προκύπτει μία εναργής και κατηγορηματική επιβεβαίωση της σχετικής θεωρητικής τεκμηρίωσης σχετικά με την επίδραση του είδους του δημοσιεύματος στο περιεχόμενό του.

Καταληκτικά και επιστρέφοντας στο κεντρικό ερώτημα της έρευνας αναφορικά με την προβαλλόμενη εικόνα της Ελλάδας στα υπό εξέταση έντυπα σε σχέση με την οικονομική κρίση, είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι αυτή εμφανίζεται με αρνητικό πρόσημο και στις δύο εξεταζόμενες περιπτώσεις, με έκδηλα αρνητικότερη τάση στα γερμανικά δημοσιεύματα και με σαφή την τρώση της, κεντρικής σημασίας, διάστασης της αξιοπιστίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μη επιβεβαίωση της υπόθεσης περί στοιχειοθέτησης και προβολής μιας εικόνας άδικου θύματος, καθώς και η αντιστροφή της τάσης προς την αντίθετη κατεύθυνση κατά το δεύτερο μισό της εξεταζόμενης περιόδου. Σε κάθε περίπτωση, η συνεισφορά της παρούσας έρευνας συνίσταται στον προσδιορισμό, στο πλαίσιο του εφικτού, των ποιοτικών διαστάσεων και του προσήμου της εικόνας της χώρας, κατά τρόπο που να παρακάμπτει τη στρεβλωτική επίδραση των γενικών εντυπώσεων και που να δύναται να ενσωματωθεί στην παραγωγή μιας πειστικής και λειτουργικής στρατηγικής αντιρρόπησης της αρνητικής τάσης.-

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Van Evera, St., (2001), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της πολιτικής επιστήμης*, Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα

Γιαλλουριδής Χ., (2009), *Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών από την Αμφικτυονία έως τον 21^ο Αιώνα*, Αθήνα: Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Εκδόσεις Λιβάνη

Γιανναράς Χρ., (2001), *Πολιτιστική Διπλωματία – Προθεωρία ελληνικού σχεδιασμού*, Αθήνα, Ίκαρος

Gilpin R., (2002), *Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία, Η διεθνής οικονομική τάξη*, Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα

Ήφαιστος, Π., (1999), *Ιστορία, Θεωρία & Πολιτική φιλοσοφία των Διεθνών Σχέσεων*, Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα

Ήφαιστος Π., (2007), *Οι Διεθνείς Σχέσεις ως αντικείμενο επιστημονικής μελέτης στην Ελλάδα & στο εξωτερικό, Διαδρομή, Αντικείμενο, Περιεχόμενο και Γνωσιολογικό Υπόβαθρο*, Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα

Κυριαζή Ν., (2009), *Η Κοινωνιολογική Έρευνα – Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα

Λούλος Κ., (2005), *Ο τύπος ως πηγή της σύγχρονης ιστορίας: εφημερίδες, επικαιρότητα και ιστορική έρευνα*, (στο συλλογικό Ζητήματα Επικοινωνίας), (σελ.61), Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη

Mc Quail D., (1995), *Εισαγωγή στη Θεωρία την Μαζικής Επικοινωνίας*, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη

Mc Quail D., (2002), *Η Θεωρία της Μαζικής Επικοινωνίας για τον 21ο Αιώνα*, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη

Mc Quail D & Windahl Sv., (2001), *Σύγχρονα Μοντέλα Επικοινωνίας*, Για τη μελέτη της μαζικής επικοινωνίας, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη

Πλατιάς, Αθ., Γ., (1995), *Το νέο διεθνές σύστημα: Ρεαλιστική Προσέγγιση Διεθνών*

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Σχέσεων, Βιβλιοθήκη Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση

Πλατιάς, Αθ., Γ., (2007), *Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη*, Αθήνα, Εστία

Σαμαράς Αθ. Ν., (2008), *Τηλεοπτική Πολιτική Διαφήμιση στην Ελλάδα (1993 – 2007)*, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη

Σαμαράς Αθ. Ν., (2009), *Η Επίδραση των Γεγονότων της Ειδησεογραφίας στην Εικόνα των Κρατών: Η Περίπτωση της Εικόνας των ΗΠΑ στον Ελληνικό Τύπο*, Πρακτικά συνεδρίου «*Εικόνες Κρατών σε ένα Διεθνοποιημένο Περιβάλλον: Δυνατότητες & Προοπτικές για την Ελλάδα*», Greek Politics Specialist Group (Αθήνα, 4 & 5 Φεβρουαρίου 2009)

Σαμαράς Αθ. Ν., (2010), *Επικοινωνία & Μέσα Επικοινωνίας στο Διεθνές Πολιτικό Περιβάλλον*, συμπληρωματικές σημειώσεις μαθήματος "Επικοινωνία και μέσα επικοινωνίας στο διεθνές πολιτικό περιβάλλον", Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

II. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Carr E.H., (2001), *The Twenty Years' Crisis, 1919 – 1939: An introduction to Study International Relations*, (with a new introduction by Michael Cox), Palgrave

Dearing W.J. & Rogers M.Ev., (1992), *Agenda – Setting (Communication Concepts 6)*, London, Sage Publications

Dinnie, K., (2008), *Nation Branding, Concepts, Issues, Practice*, Oxford: Butterworth - Heinemann

Iyengar Sh., (1991), *Is Anyone Responsible? How Television Frames Political Issues*, The University of Chicago Press, USA

Iyengar S. & Kinder D.R., (1987), *News that Matter: Television and American Opinion*, Chicago, University of Chicago Press

Jervis H., (2008), *Jewish Images in the media*, Seattle, Washington, Seal Press

Knippenorf, Kl., (2004), *Content Analysis, An Introduction to its Methodology*, Sage

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Publications

Kunczik, M., (1997), *Images of nations and international public relations*, (2^η έκδοση), Mahwah, N.J.

Kunczik, M., (2001), *Globalization: news media, images of nations and the flow of international capital with special reference to the role of rating agencies*, (Arbeitspapier), Johannes Gutenberg – Universität Mainz

Lautz T., (2011), *Mutual Public Perceptions, The United States & China*, [ed. Douglas G. Spelman], Washington, The Wilson Center

Morgenthau H.J., (1954), *Politics among Nations: The Struggle for Power & Peace*, Alfred Knopf, New York.

Nye, J. S. Jr., (2011), *The Future of Power*, Public Affairs, New York

iii. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Alexander M. G., Levin Sh., Henry P.J., (2005), *Image Theory, Social Identity & Social Dominance: Structural Characteristics & Individual Motives Underlying International Images*, Political Psychology, (vol.26, Feb 2005, σελ. 27 – 45), International Society of Political Psychology (<http://www.jstore.org/stable/3792498>)

Boulding K.E., (1958), *National Images and International Systems*, Journal of Conflict Resolution, 3(2): 120 - 131

Brewer R.P., Graf J., Willnat L., (2003), *Priming or Framing – Media Influence on Attitudes toward Foreign Countries*, The International Journal for Communication Studies, Gazette 65 (6): 493-508, London, Sage Publications (<http://ics-www.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/1813/mediaforeign.pdf>)

Brewer R. Paul, (2004), *Public Trust in (or Cynicism about) Other Nations across Time*, Political Behavior, (Τόμος 26, No.4, Dec 2004, σελ. 317 – 341), Springer (<http://www.jstor.org/stable/4148029>)

De Vreese H. Claes, (2005), *News Framing: Theory & Typology*, Information Design Journal and Document Design, 13(1) (<http://www.tveiten.net/futurelearninglab/menu4/1233468300.pdf>)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Entman M. R., (1993), *Framing: Toward clarification of a Fractured Paradigm*, *Journal of Communication*, No 43, 4
(http://www.unc.edu/~fbaum/teaching/POLI891_Sp11/articles/J-Communication-1993-Entman.pdf)

Fagen R. Richard (1960), *Some Assessments & Uses of Public Opinion in Diplomacy*, *The Public Opinion Quarterly*, (Vol. 3, Autumn 1960, pp 448 – 457), Oxford University Press (on behalf of the American Association for Public opinion Research)
(<http://www.jstor.org/stable/2746727>)

Goldsmith B. E., Horiuchi Y., Inoguchi T., (2005), *American Foreign Policy & Global Opinion: Who Supported the War in Afganistan?*, *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 49, No 3, Jun 2005, σελ. 408 – 429), Sage Publications Inc. (<http://www.jstor.org/stable/30045121>)

Iyengar Sh., (1990), *Framing Responsibility for Political Issues: The case of poverty, Political Behavior*, Τόμος 12, No1, Cognition & Political Action, (March), (σελ.19-40)
(<http://links.jstor.org/sici?sici=0190-9320%28199003%2912%3A1%3C19%3AFRFPIT%3E2.0.CO%3B2-V>)

Kunczik M., (2001), "Globalization: News media, images of nations and the flow of international capital with reference to the role of rating agencies", *Journal of International Communication*, 8(1), (σελ.39 – 79) (http://www.giga-hamburg.de/content/publikationen/archiv/duer_arbeitspapiere/ap_04_0102.pdf)

Manheim B.J. & Albritton B.R., (1984), *Changing National Images: International Public Relations & Media Agenda – Setting*, *The American Political Science Review*, , Τόμος 78, No.3, Sep 1984, (σελ. 641-657) (<http://www.jstore.org/stable/1961834>)

Mitzen J., (2005), *Reading Habermas in Anarchy: Multilateral Diplomacy & Global Public Spheres*, *The American Political Science Review*, Τόμος 99, No.3 Aug 2005, (σελ. 401-417), American Political Science Association
(<http://www.jstore.org/stable/30038948>)

Van Ham P., (2001), *The Rise of the Brand State: The Postmodern Politics of Image and Reputation*, *Foreign Affairs*, (October 10),
(<http://www.globalpolicy.org/globaliz/cultural/2001/13flo.htm>)

Nye S.J., (2010), *The New Public Diplomacy*, Project Syndicate (<http://www.project-syndicate.org/commentary/nye79/English>)

Olsson Eva-Karin, *Defining Crisis News Events*, (2010), *Nordicom Review* 31, 1, σελ.

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

87-101 (http://www.nordicom.gu.se/common/publ_pdf/321_olsson.pdf)

Samaras N. Ath, (2002), *Frames & Framing in International Relations*, Defensor Pacis, Τόμος 11 (http://www.iom.gr/inst/iom/gallery/ekdoseis/IOM_tetr_epikoinwnias.pdf)

Σαμαράς Αθ.Ν., *Εθνοκεντρισμός & Ευρωκεντρισμός στις αναπαραστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ζητήματα Πολιτικής Επικοινωνίας*, Ανάλεκτα, επιμ. Στ.Παπαθανασόπουλος, Αθήνα: Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων (σελ.234 – 269)

Scheufele A. D.,(2000), *Agenda – Setting, Priming & Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication*, Mass Communication & Society, [3(2&3), (σελ.297 – 316) (http://blog.roodo.com/research_information/cb7d84a5.pdf)

Terzis G., Vassiliadou M., (2010), *The Role of the Media during Crises*, (<http://dev.unic.ac.cy/com/index.php/News/View-category.html?dir=ASC&limit=5&order=hits>)

Van Ham P., (2001), *The Rise of the Brand State: The Postmodern Politics of Image and Reputation*, Foreign Affairs, (October 10), (<http://www.globalpolicy.org/globaliz/cultural/2001/13flo.htm>)

Waltz K. N., (1999), *Globalization & Governance, Political Science and Poltics*, Τόμος 32, No4 Dec.,1999, (σελ.693 – 700), American Political Science Association (<http://www.baum-des-lebens.de/waltz1999globalizationandgovernance.pdf>)

Wu H.D., (2003), *Homogeneity around the World? Comparing the Systemic Determinants of International News Flow between Developed and Developing Countries*, International Communication Gazette, [65:9] (<http://gaz.sagepub.com/content/65/1/9>)

iv. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://sup.kathimerini.gr/xtra/media/files/meletes/econ/spiti190209.pdf>

http://www.economia.gr/index.php?dispatch=pages.view&page_id=167

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=736>

http://www.stratfor.com/analysis/20081012_financial_crisis_europe

http://www.nytimes.com/2009/03/02/world/europe/02euro.html?_r=1)

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=152569>

<http://news.kathimerini.gr/4dcgi/ w articles economy 100046 17/10/2009 333762>

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication13504_en.pdf

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15887_en.pdf

<http://rru.worldbank.org/documents/CrisisResponse/Note8.pdf>

<http://rodopinews.gr/?p=13501>

([http://www.idis.gr/GR/Ereuna/crisis/Greek Econ Crisis in the International Press.pdf](http://www.idis.gr/GR/Ereuna/crisis/Greek_Econ_Crisis_in_the_International_Press.pdf))

<http://www.washingtontimes.com/news/2010/may/10/my-big-fat-greek-deficit/>

v. ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

<http://www.sueddeutsche.de/>

<http://www.faz.net/>

<http://online.wsj.com/public/page/news-world-business.html>

<http://www.nytimes.com/>

vi. ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

Αδημοσίευτο μεθοδολογικό εργαλείο κωδικοποίησης που αναπτύχθηκε για τη διεξαγωγή έρευνας για εικόνες κρατών στο πλαίσιο εργασίας μαθήματος «*Επικοινωνία και ΜΜΕ στο Διεθνές Πολιτικό Σύστημα*», του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς για το Ακαδημαϊκό Έτος 2010-1, με τίτλο: "Πρωτόκολλο κωδικοποίησης «Παρουσίαση Κρατών στον Τύπο – 2010", [(Σαμαρας Αθ. Ν. (2010α)], καθώς και το συνοδευτικό *Επεξηγηματικές Σημειώσεις στο Πρωτόκολλο Κωδικοποίησης «Παρουσίαση Κρατών στον Τύπο - 2010»* [(Σαμαρας Αθ. Ν. (2010β)].

Όνομα φοιτήτριας: Αικατερίνη Φασούλη
(4ος Κύκλος Μεταπτυχιακού Προγράμματος ΔΕΣ)
Θέμα πτυχιακής εργασίας:
Η οικονομική κρίση & η εικόνα της Ελλάδας μέσα από το διεθνή τύπο

Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας & Ενημέρωσης,
Δημοσιεύματα ελληνικού ενδιαφέροντος σε Διεθνή ΜΜΕ 2009, Στοιχεία από
επισκοπήσεις Τύπου των Γραφείων Τύπου & Επικοινωνίας, Δ/ση Υπηρεσιών
Εξωτερικού, Τμήμα Σχεδιασμού & Εφαρμογής